

NATO after the Bucharest Summit

Expectations were high for the NATO summit in Bucharest in April 2008. The summit, hosted by one of NATO's newest members, Romania, became the biggest in the history of the alliance. It was also symbolic of the current state NATO is in and the various challenges it faces in its continuing transformation from the West's main Cold War alliance to a modern defence organisation in the 21st century. In this context, with this issue of *Political Thought* the Konrad Adenauer Foundation intends to focus on the aftermath of the summit and its consequences for individual countries. In addition, this issue is intended to bring new momentum to the discussion of the basic questions posed to the Alliance in Bucharest:

What are the main purpose and the defining identity of the alliance in a globalising world?

What are the strategies of and limits to enlargement of the organisation?

How does the organisation define its relations to non-member partners in other parts of the world?

What role does Russia play in the planning of NATO's strategies?

In Bucharest, these questions were intensely debated, but no agreement was reached on how to answer them.

If NATO is the leading defence organisation, should it defend only its own territory or should it become a "global security provider", acting as a "police" force in conflicts worldwide? The latter would surely overburden its capabilities; the former would barely legitimise its existence in a post-Cold War world and neglect the "asymmetric" challenges faced by international terrorism.

Secondly, NATO was clearly one of the key players contributing to the peaceful transition of the former Yugoslav and European former Warsaw Pact countries. To the candidate countries, membership in the alliance was and is perceived as a stepping stone to integration into the European Union. Membership criteria in NATO extend over military reform and modernisation to the incorporation of democratic values and the rule of law of each prospective member. However, for the alliance, "added value, not added problems" is the demand of Secretary General Jaap de Hoop Scheffer when referring to the enlargement of the organisation.

In view of this, the invitation for Albania and Croatia is a success for the stabilisation of the Balkans; it is hoped that Macedonia will join soon, after resolving the name dispute with Greece. These countries have made serious efforts to modernise their state struc-

tures and their military and society; they are already actively contributing to NATO-missions abroad, from Afghanistan to Kosovo.

However, in terms of incorporating so many new members in a relatively short time, experts warn about the lack of consolidation of NATO's capabilities, particularly when looking at the decreasing annual defence budget in most of its member countries.

Thirdly, Russia is closely associated with the alliance through the NATO-Russia Council, but does not intend to join the alliance. The disagreements within NATO and between NATO and Russia over Ukraine and Georgia pos-

sibly becoming members and other issues, such as the planned US establishment of new missile defence sites in Eastern Europe show that there are different understandings on what NATO is and is not, and of what it should and should not be. The dialogue on this has to continue, within NATO and with its partners.

The Konrad Adenauer Stiftung is grateful to all the contributors in this issue in their attempts to answer the questions facing the alliance and present their views on the security challenges and possibilities facing their respective countries.

Резиме

Очекувањата за НАТО самитот во Букурешт во април 2008 беа големи. Самитот, чиј домаќин беше една од најновите земји членки на НАТО, Романија, стана најголем во историјата на алијансата. Исто така беше симболичен за актуелната состојба во која се наоѓа НАТО, како и разните предизвици со кои се соочува во континуирана трансформација од главна алијанса на Западот за време на Студената војна во современа одбранбена организација на 21 век. Во овој контекст, Фондацијата „Конрад Аденауер“ со ова издание на „Политичка мисла“ има за цел да се фокусира на исходот од Самитот како и на последиците од истиот за одделни земји. Згора на тоа, ова издание има за цел да доведе до нов моментум во дискусијата за основните прашања поставени пред Алијансата во Букурешт.

СОДРЖИНА / CONTENTS

Вовед / INTRODUCTION

NATO After the Bucharest Summit 1

Henri Bohnet

НАТО по Самитот во Букурешт

Анри Боне

НАТО по Самитот во Букурешт / NATO AFTER THE BUCHAREST SUMMIT

NATO по Самитот во Букурешт 9

Trajan Basesku

NATO after the Bucharest Summit

Trajan Basesku

Croatia as a NATO Ally: Perspectives and Challenges 19

Davor Božinović

Хрватска како НАТО членка: Перспективи и предизвици

Давор Божиновиќ

NATO and Future Political and Economic Relations with Albania 25

Lulzim Basha

НАТО и идните политички и економски врски со Албанија

Лулзим Баша

The Western Balkans after the Bucharest Summit 27

Dušan Spasojević

Регионот на Западен Балкан по Самиот во Букурешт

Душан Спасојевиќ

Calmer Waters, for the Time Being 35

Benjamin Schreer

Засега, потивки води

Бенјамин Шреер

The Bucharest NATO Summit:

An Outlook from Bulgaria 41

Marin Lessenski

НАТО Самитот во Букурешт: гледиштето на Бугарија

Марин Лесенски

Односите меѓу Република Македонија и НАТО од осамостојувањето до Самитот во Букурешт - што понатаму!? 49

Сашо Додевски

The Relations Between the Republic of Macedonia and NATO Since Its Independence and the Bucharest Summit: The Next Step

Sašo Dodevski

Актуелно / CURRENT

Македонски перспективи и предизвици 57

Антонио Милошоски

Macedonian Perspectives and Challenges

Antonio Milošoski

Македонија и НАТО по Букурешт 61

Лазар Еленовски

Macedonia and NATO after Bucharest

Lazar Elenovski

Предизвици и перспективи / CHALLENGES AND PERSPECTIVES

Integration Into Euro-atlantic Structures: A Key to Regional Stability 65

Ана Јеџе

Интеграција во Евро-атлантските структури:

Клуч за стабилност во регионот

Ана Јеџе

No Carrot? Why Comply? 71

Marko Savković and Jelena Petrović

Нема морков? Зошто е тогаш потребно сообразување?

Марко Савковиќ и Јелена Петровиќ

Македонија и ЕУ / MACEDONIA AND EU

Macedonian and the Western Balkans European Perspective 79

Doris Pač

Перспективите на Македонија и Западен Балкан

Дорис Пак

Пристапот на ЕУ *vis à vis* РМ кон вклучувањето на половото прашање во областа на вработување 83

Билјана Чавкоска

The Approach of the European Union *vis à vis* the Republic of Macedonia in Reference to the Inclusion of the Gender Issue in the Area of Employment

Biljana Čavkoska

Портрет / PORTRAIT

**Господин Европа
Пол Хенри Спак (1899-1972) 89**

Васко Наумовски

**Mister Europe:
Paul Henri Spaak (1899-1972)**

Vasko Naumovski

Рецензии / REVIEWS

Крајот на американската ера: Американската надворешна политика и геополитиката на 21 век од Чарлс А. Капчан 93

Ана Чупеска

The End of the American Era: American Foreign Policy and Geopolitics of the 21st Century by Charles A. Kupchan

Ana Čupeska

Документи / DOCUMENTS

**The North Atlantic Treaty 101
Северно-атлантски договор**

**За авторите /
ABOUT THE AUTHORS 105**

Списание за политичко-општествени теми

Magazine for Political and Societal Issues

Издавач:
Анри Боне
Основачи:
д-р Ѓорѓе Иванов
м-р Андерас Клајн
Уредници:
м-р Дане Талески
Емилија Туџаровска
м-р Ненад Марковиќ
м-р Иван Дамјановски
м-р Владимир Божиновски
Гоце Дртковски

PUBLISHER:
Henri Bohnet
FOUNDERS:
Dr. Gjorge Ivanov
Andreas Klein M.A.
EDITORS:
Dane Taleski M.A.
Emilija Tudzarovska B.A.
Nenad Markovic M.A.
Ivan Damjanovski M.A.
Vladimir Bozinovski M.A.
Goce Drtkovski B.A.

Адреса:
Фондација „Конрад Аденауер“
ул. Максим Горки 16, кат 3
МК - 1000 Скопје
Тел.: 02 32 31 122
Факс: 02 31 35 290
E-mail: kas@kas.com.mk
Internet: www.kas.de

ADDRESS:
Konrad-Adenauer-Stiftung
ul. Maksim Gorki 16/3
MK - 1000 Skopje
Phone: 02 32 31 122
Fax: 02 31 35 290
E-mail: kas@kas.com.mk
Internet: www.kas.de

Институт за демократија
„Societas Civilis“ Скопје
ул. Митрополит Теодосиј Гологанов 59/1/6-13
МК - 1000 Скопје
Тел./Факс: 02 32 17 080
E-mail: contact@idscs.org.mk
Интернет: www.idscs.org.mk

Institute for Democracy
"Societas Civilis" Skopje
ul. Mitropolit Teodosij Gologanov 59/1/6-13
MK - 1000 Skopje
Phone/fax: 02 32 17 080
E-mail: contact@idscs.org.mk
Internet: www.idscs.org.mk

Македонска асоцијација на политиколози
E-mail: map@yahoogroups.com

Macedonian Political Science Association
E-mail: map@yahoogroups.com

Печат:
Винсент графика
Дизајн:
Натали Николовска
Организација:
Даниела Трајковиќ
Техничка подготовка:
Пепа Дамјановски
Превод:
Марија Мицевска - Кокаланова
Лектура на англиски:
Рајна Кошка
Лектура:
Михаил Лопарски

PRINTING:
Vinsent Grafika
DESIGN:
Natali Nikolovska
ORGANIZATION:
Daniela Trajkovic
TECHNICAL PREPARATION:
Pepi Damjanovski
TRANSLATION:
Marija Micevska - Kokalanova
ENGLISH PROOF READING:
Rajna Koska
PROOF READING:
Mihail Loparski

Ставовите изнесени во списанието не се ставови на Фондацијата „Конрад Аденауер“ и Институтот за демократија „Societas Civilis“ Скопје, туку се лични гледања на авторите. Издавачите не одговараат за грешки направени при преводот.

The views expressed in the magazine are not the views of the Konrad Adenauer Foundation and the Institute for Democracy Societas Civilis Skopje. They are personal views of the authors. The publishers are not liable for any translation errors.

Списанието се издава 4 пати годишно и им се доставува на политичките субјекти, државните институции, универзитетите, странските претставништва во Република Македонија.

The magazine is published 4 times a year and it is distributed to political subjects, state institutions, universities and foreign representatives in the Republic of Macedonia.

Konrad
Adenauer
Stiftung

Нато по Самитот во Букурешт

Трајан Басеску

Говор на романскиот претседател Трајан Басеску по повод Првиот форум за европска политика на Фондацијата „Конрад Аденауер“ одржан на 16.04.2008 година во Букурешт¹

Претседателот на Романија Трајан Басеску во средата, 16 април 2008 година, учествуваше на Форумот за европска политика организиран од Фондацијата „Конрад Аденауер“. МанIFESTацијата се одржа во Централната универзитетска библиотека во Букурешт.

Ви претставуваме извадоци од говорот на Трајан Басеску одржан по тој повод:

„Мора да признам дека дебати од ваков тип многу ретко се одржуваат во Романија. Секој пат со задоволство учествував на нив, без разлика дали се одржуваа во САД или во Европа. Се надевам дека присуството на Фондацијата „Конрад Аденауер“ и германскиот Маршалов фонд ќе го охрабрат одржувањето на вакви дебати во Романија и сè почесто ќе бидат организирани.

Што се однесува до безбедносната и надворешната политика на Романија, потребно е да дојде до размена на мисли и да се развие

¹ Превод на Соопштението до печатот испратено од Канцеларијата на Претседателот на Романија од Претставништвото на Фондацијата „Конрад Аденауер“ во Букурешт и во Скопје.

способност за идентификување на најдобрите решенија. Најдобрите решенија се резултат на една дебата, на соочување со реалноста во Романија, со реалноста во регионот на кој му припаѓа и Романија, реалност тесно поврзана со глобалните развои. Важно е јавната дебата за надворешнополитичките теми да стане константа на нашиот јавен живот. Едноставните соопштенија на јавните државни институции не се доволни, без разлика дали доаѓаат од Претседателството, Министерството за надворешни работи, од Палатата Викторија или од некоја друга институција, тие ги објавуваат насоките по кои се движи политиката, за кои не се дебатира јавно или, пак, кои не се резултат од дебатите на граѓанското општество.

Од суштинско значење е учеството на експерти од различни области на некоја манифестација, на

која има претставници и од граѓанското општество и на која учествуваат и лица активни во областа на безбедноста и надворешната политика. На овој начин Романија може да ја дефинира својата положба во наворешната политика, да создаде рамка за добрите идеи да излезат на површина и да се развијат аргументи кои ќе ги оправдаат нашите позиција и став во рамки на надворешната политика.

Што се однесува до мене, можам да го кажам следново: уште од моето стапување на служба, од почетокот на 2005 година, поттикнувањето на стабилна регионална политика беше еден од моите акценти на надворешна политика, кое се базира на националниот интерес на Романија, но во иста мерка го зема предвид и интересот на регионот. Од оваа гледна точка може да кажеме дека Самитот на НАТО ги потврди надворешнополитичките определби на Романија. Пред овој Самит беше јасно дека тој ќе биде најголемиот во историјата на Северноатлантската алијанса. Но, сè до крајот имаше две отворени прашања: прво, дали Самитот во Букурешт ќе биде и организациски успешен? А второто суштинско прашање беше: кој ќе биде политичкиот резултат на Самитот?

Денес имаме одговор на овие важни прашања: Самитот на НАТО во Букурешт беше најголемиот Самит во историјата на Сојузот, беше организациски успешен и постигна успех во однос на суштината, на содржината и на донесените мерки. Едноставно пребројување на учесниците дава тежина на значењето на политичките одлуки. Покрај 26-

те членки на НАТО, учествуваа, ни повеќе ни помалку, други 29 држави, земји партнери, глобални партнери на НАТО: Австралија, Нов Зеланд, Јордан, Јапонија; а присуството на Генералниот секретар на ОН, Бан Ки Мун, присуството на Претседателот на ЕУ, господин Баросо, им дадоа дополнителна тежина на донесените одлуки.

Исто така, важно беше присуството на претставниците од Светската банка, кои се изјаснија на темата Авганистан.

Во однос на претставената рамка можеме да кажеме дека најважните одлуки се однесуваа, од една страна, на регионот во кој се наоѓа и Романија, а, од друга страна, на Авганистан. Одлуките на Самитот, изгласаниот политички документ, претставуваат понатамошен чекор во процесот на трансформација на Сојузот. НАТО несомнено се докажа како организација која ги надминува границите на политичко-воен сојуз. Таа се докажува како организација чија цел не е само безбедноста на нејзините членки. Нејзините заложби и донесени мерки го покажуваат НАТО како глобална организација која има способност да влијае на развоите во светот, а кои се однесуваат на безбедноста, сè во интерес на демократијата и на мирот, за доброто на граѓаните на НАТО.

Да се вратиме на интересите на НАТО, и морам отворено да кажам дека со големо задоволство зборувам на оваа тема. Во однос на ова мора да спомнам една цел на нашата надворешна политика, која постои најмалку три години: зголемување на безбедноста на границите на Романија. Поради оваа причина,

нашата надворешна политика е силно ориентирана кон Западен Балкан, Украина, на просторот околу Црно Море.

На Самитот на НАТО се донесоа исклучително важни одлуки, меѓу другото, се одлучи и за проширувањето на НАТО. Донесените одлуки соодветствуваат 100% на интересот за безбедност на регионот и на Романија. Хрватска и Албанија, две балкански земји кои се многу важни за безбедноста на Романија, беа поканети на Самитот на НАТО во Букурешт за да му пристапат на Сојузот. И во поглед на Македонија НАТО предложи решение: Македонија може да стане членка на НАТО кога ќе го реши конфликтот со Грција во однос на името.

Освен тоа, Самитот на НАТО ја подобри и соработката меѓу различните организации, меѓу НАТО и земјите од непосредното соседство на Романија, тука мислам на Црна Гора, Босна и Херцеговина и Србија. Тука би сакал да дадам една забелешка која се однесува на Србија, Романија смета дека таа е клучот за стабилноста на Балканот. Без стабилна Србија, која има цел да влезе во НАТО, не може да се воспостави стабилност на Балканот. Во однос на ова, конкретно се обидовме односот на Србија кон НАТО да добие своја тежина – од партнерство за мир до интензиван дијалог. Иако српската влада досега не формулирала вакво барање, останува отворена можноста Србија да ја прифати новата рамка на интензиван дијалог, веднаш штом тоа ќе го овозможат внатрешните политички предуслови. Би било грешка да се дозволи да се создаде јаз меѓу балканските

држави во поглед на соработката со НАТО, така што некои држави соработуваат со НАТО на едно ниво, а Србија на друго ниво.

Да ја разгледаме сега југозападната граница – со понудата за соработка во форма на партнерство, на интензиван дијалог упатена до Србија, Романија ќе ја подобри безбедноста на оваа граница. Границата на Романија со Србија се протега на околу 550 км. Нашата цел е обезбедување на границите со поддршка на приемот на нашиот сосед во структурите на кои и ние им припаѓаме.

Од истата причина имаме ист став како и другите членки на НАТО во однос на Украина и на Грузија, и двете земји треба да станат членки на НАТО штом ќе бидат подготвени за тоа. Инсистиравме на тоа Украина да добие акционен план за прием уште за време на Самитот. Нашето барање не можеше да се спроведе затоа што некои држави аргументираа дека Украина сè уште не ги исполнила стандардите за да добие таква покана. Сепак, задоволни сме со постигнатиот резултат. Во заклучоците на Самитот беше и одлуката дека Украина и Грузија може со сигурност да станат членки на НАТО штом ќе ги исполнат потребните услови. Освен тоа, членките на НАТО ополномоштија одредени министри за надворешни работи во декември да направат евалуација за Украина. Ако во меѓувреме ополномоштените министри за надворешни работи оценат дека е достигнат параметарот на напредок, тогаш Украина ќе добие зелено светло за спроведување на акциониот план за пристап во НАТО.

Сè ова покажува дека НАТО посакува, од една страна, Украина да му пристапи на Сојузот штом ќе ги исполни соодветните стандарди. Од друга страна, не мора да се чека до следниот самит, на кој ќе се дискутира за проширувањето на Алијансата, за Украина да го добие акциониот план за прием.

Се подразбира дека обезбедувањето на границата на Романија со Украина е важен аспект за безбедноста на Романија. На Романија ѝ се потребни држави околу себе, кои ќе ги делат истите вредности со нас, кои се ориентирани кон истите начела во развојот на демократијата. Колку повеќе држави ги базираат своите активности и одлуки на специфичните вредности на НАТО толку е побезбедно за Романија. Исто така, нашата позиција кон Украина е тесно поврзана со нашата политика кон Република Молдавија. Посакуваме границите на оваа земја да се обезбедени така што таа да биде меѓу две земји членки на НАТО. Границата на Романија со Република Молдавија се протега на 680 км, а бидејќи западниот дел е веќе обезбеден, тогаш посакуваме источната граница да ја покрива држава која цврсто чекори на патот кон НАТО. Држава која се придржува на вредностите за кои сите знаеме дека се клучот за НАТО, дека се суштината на НАТО. Овие вредности ја претставуваат рамката за соживот во рамките на НАТО, во рамките на еден демократски политичко-воен сојуз.

Да ја набљудуваме Грузија, нашата поддршка за оваа земја потекнува од тоа што оваа земја е дел од земјите кои излегуваат на Црно

Море. Нашата регионална политика се стреми кон обезбедување на просторот околу Црното Море. Оваа цел може да се оствари само ако се создаде специфичното политичко и безбедносно НАТО-опкружување.

Нашиот став во никој случај не е израз на непријателство кон Руската Федерација. Ние ги поддржуваме Украина и Грузија на нивниот пат кон членството во НАТО, но со тоа не искажуваме непријателство кон Русија. Нашата поддршка поаѓа исклучиво од нашиот национален интерес. Посакуваме во регионот во кој живеат Романците да владеат безбедноста и демократијата. За таа цел разменивме мислења со руските носители на одлуки кои учествуваа на НАТО-самитот и се надеваме дека дијалогот меѓу Романија и Руската Федерација отсега ќе биде на основа на сè поголема доверба. Ние сме свесни за регионалното значење на Руската Федерација. Истовремено ни се јасни потребите за безбедност на Романија и на регионот.

Позиционирањето на Романија во регион во кој сè повеќе ќе се намалува безбедноста, во кој државите ќе бидат сè понестабилни, би ги погодил во темел романските граѓани. Регионот би можел да стане нестабилен, и тоа не би влијаело само на директната безбедност туку и на економската стабилност. Намалувањето на инвестициите би влијаело на предвидениот развој на Романија.

Поради оваа причина внимателно ги следиме регионалните развои. Дипломатскиот и политички влог за регионот е соодветно голем. Поаѓаме од тоа дека од четирите големи проблеми со кои Европа ќе се конфронтира во следните десетлетија,

безбедноста ќе биде нула-проблем. Ако не се загарантирани безбедноста на државите и на граѓаните на ЕУ, тогаш секое планирање на развојот е бесмислено. Ниту благосостојбата, ниту социјалниот или институционален развој на европско ниво не може да се поттикнува надвор од безбедносната рамка.

Друга важна тема за нас, за која се зборуваше на НАТО-самитот, е безбедноста на енергијата. Романија постојано го поддржувала размислувањето за енергијата со создавање алтернативи – алтернативи за снабдување со енергија на Европа. Сè уште се сеќавам на нашата прва заложба во однос на проблемот со енергија на Црното Море, тоа беше во Хемптон Корт, на неформалниот Европски совет за време на британското претседателство во ноември 2005 година. Тогаш за првпат на една седница на Советот подетално се зборуваше за проблемот со енергија. Заклучокот на средбата беше дека мора да се идентификуваат алтернативи за да има поголема конкуренција. Алтернативите не се однесуваа на замена на постоечките извори на енергија, туку на способноста за конкуренција на пазарот на енергија. Мора да се најдат алтернативи за да се спречи искушението на единствениот источен испорачувач на енергија, да ја користи енергијата како политички инструмент. Тоа значи дека е многу важно да се создадат алтернативи, енергетски пазар, затоа што само на тој начин може да се намали можноста енергијата да се користи како политички инструмент. Токму поради ова одлуките кои се донесоа на Самитот на НАТО се многу важни – имено, Ор-

ганизацијата ја презема одговорноста за обезбедување на енергетските структури. И кога зборуваме за „пипелин“-системи, за доводите на земен гас или на нафта, кога станува збор за системот на спроведување на струја, за безбедноста на атомските центри или кога зборуваме за безбедноста на транспортот преку морските патишта, кои овозможуваат снабдување со струја на НАТО и на ЕУ-членките, тогаш ангажираното учество на НАТО е суштински елемент за заштита на инфраструктурите за транспорт на енергија. Она што постојано мора да се земе предвид е големата опасност од терористички напад. Земјите членки на НАТО одлучија дека својата енергетска инфраструктура треба да ја штитат не со пост-фактум интервенција, туку дека треба да постои, во прв план, национална размена на информации во однос на ризиците од тероризам врз енергетските инфраструктури. Замислете си танкер со нафта, кој го напушта Новосибирск и оди во правец на Босфор, или пак танкер со нафта кој од Босфор оди за Констанца да биде саботиран од терористи во Црното Море. Замислете си терористички напад на транспортната инфраструктура од Газ-пром, терористичките напади не се повеќе илузија, не се фикција, тие може во секое време да станат реалност. Од оваа причина, одлуката на НАТО да ја преземе одговорноста за заштита на енергетските инфраструктури е особено важна. Ние активно учествувавме во формулирањето на текстот во изработката на изјавата, кој се однесува на безбедноста на енергетските инфраструктури.

Романија беше активна и во една друга област, таа го презема дури и водството, имено, мислам на системот за заштита од ракети. Тргнавме од две реалности за НАТО, од принципот за неделивост на безбедноста и од принципот на солидарност. Тие се двете основни начела кои постојано ги нагласувавме во текот на преговорите за воведување ракетен штит, комплементарен на оној на САД.

Ни Романија, ни Бугарија, ни Турција, ниту Северна Италија, новите членки на НАТО од Балканот или пак новите држави, кои добија покана за влез во НАТО, не се заштитени со американскиот ракетен штит. Се водеа жестоки преговори, државите кои се заштитени со американскиот ракетен штит ја набљудуваа безбедноста од еден аспект, а оние кои не ги опфаќаа овој штит од друг аспект.

Среќни сме што бевме сведоци дека на крајот сите членки ја прифатија идејата дека НАТО мора да ја преземе одговорноста за формирање комплементарен ракетен штит. Инаку, многу држави развиваат системи со ракети со голем дострел, кои можат да ја погодат не само Романија туку и сите други држави кои не ги покрива американскиот ракетен штит. Откако се донесе политичката одлука, техничките структури на Сојузот започнаа со својата работа. Во овие структури има претставници од сите членки на НАТО. Тие ќе изнајдат решенија за одбранбен систем од ракети, кој ќе биде комплементарен на американскиот ракетен штит.

За Самитот на НАТО може уште да се зборува. Би сакал да спомнам

уште две теми. Првата се однесува на Авганистан. Одлуката за Авганистан е многу важна и ја документира визијата. Што се однесува до Авганистан – сега способноста на НАТО за промени е ставена на проба – ова е првпат Сојузот да нема чисто воена заложба. Армијата на НАТО докажа дека е непобедлива во Авганистан, во Западен Балкан, како и на другите места каде што се војуваше. Таа не можеше да биде победена ниту на Балканот, за време на нејзиното учество во 1999 год., ниту во Авганистан. Реалноста на лице место ни покажува дека воената победа не е доволна за остварување на нашите цели. Воената победа сама по себе не ги реши ниту проблемите во Авганистан ниту во Западен Балкан. Јасно е дека воената победа не е доволна. НАТО донесе одлука, освен зголемувањето на бројот на војници кои се борат во Авганистан, да земе предвид и други димензии, како на пример, економскиот, социјалниот и институционалниот развој и основањето на национална армија. Сè ова се елементи кои покажуваат дека НАТО не дава предлог да се преземат само воени мерки за Авганистан, туку се стреми да изнајде комплексно решение. Крајната цел не е само воена победа, туку основање на демократска земја што ќе почива на економски пораст.

Заклучокот дека активноста против терористите може да има и друга димензија освен воена, покажува дека НАТО е способен да се прилагоди на новите дадености и да преземе одговорност која ја надминува воената рамка.

Романија е цврсто убедена дека одлуката која се донесе за време на Самитот во Букурешт ќе резултира со успех во Авганистан. Сигурно дека тоа не претставува успех кој може да се постигне во рок од три или шест месеци, военото присуство мора да продолжи уште неколку години, економските и институционални трошоци ќе бидат големи сè додека Авганистан не престане да претставува опасност од тероризам за земјите од цивилизираниот свет.

Самитот во Букурешт беше повод за средба со претседателот Владимир Путин, при средбата НАТО – Русија. Јасно е дека партнерството со Русија е суштински елемент за членките на НАТО, за Сојузот како политичко-воена структура. Партнерството со Русија не смее да биде застапено од ниту една земја членка.

Тука би сакал да се надоврзам на она што господин Дикс (официјалниот претставник на Канцеларијата на Фондацијата „Конрад Аденауер“ во Романија) претходно цитираше дел од објаснувањата на германската канцеларка Меркел: мора да ја гледаме реалноста. Што се однесува до односот со Русија, активностите се различни, иако сите држави членки поаѓаат од јасна даденост дека врската НАТО – Руска Федерација е фундаментална за глобалната безбедност. Јасно е дека во рамки на Организацијата постојат различни приоди во односот со Русија и дека тие се базираат на билатералниот однос меѓу Русија и соодветната држава членка на НАТО. Во однос на ова мора да поедноставам еден аспект: Романија го застапува ставот дека членките на НАТО, како и членките на ЕУ,

мора да имаат заедничка позиција. Во нашата врска со Русија нема да можеме да имаме единствена заложба сè додека поединечните билатерални врски на секоја држава во рамките на НАТО се основа.

Потребна ни е соработка со Русија за да им обезбедиме безбедност на нашите граѓани и со тоа да им ја гарантираме безбедноста на руските граѓани. Но, истовремено потребна ни е единствена политика во нашиот однос кон Руската Федерација. Нема да дадам други примери, туку ќе се осврнам на аспектите кои сите ги знаат и повеќе или помалку ги прифаќаат. Јасно е дека поранешните комунистички држави се малку повоздржани во својот однос кон Руската Федерација од старите европски демократии или од САД. Корените на оваа воздржаност треба да се бараат во даденостите од втората половина на последниот век. Оваа воздржаност може накратко вака да се изрази: сè уште постои недостиг на доверба. Јасно е дека двете страни мора да го надминат овој комплекс на минатото, чии корени се во историјата. Мора да веруваме во добрата волја на другите. Тоа е аспект кој зависи и од нашите народи, не само од политичарите, бидејќи политичарите ретко може да си дозволат да не го земат предвид мислењето на народот за некоја одредена врска.

Често пати отворено кажувам дека ако настане проблем во врската НАТО – Русија, тогаш тоа во прв ред ќе се објасни со тоа што поранешните комунистички држави сè уште се воздржани во однос на Русија. Недостигот од доверба не е поврзан само со последните 50 години,

туку се однесува на вековната историја. Не можам да оценам како уште може да биде оправдан недостигот од доверба и лично верувам дека во моментот нема никаква оправданост за тоа. Но, ист недостиг од доверба забележуваме и кај Русија, кога станува збор за нашата организација. Тоа значи дека останува само уште едно решение за врската НАТО – Руска Федерација: транспарентност, едно солидно партнерство што ќе почива на транспарентност.

Во крајна линија, сите сме погодени во иста мерка од асиметрични ризици. Кога зборуваме за ризици од тероризмот, тогаш забележуваме дека Руската Федерација е во иста мерка жртва на терористички напади – ако помислиме на Беслан или на Театарот во Москва, исто како и државите на НАТО, Шпанија, САД и Велика Британија. Тоа е опасност која лебди над сите нас, без разлика дали земјата е членка на НАТО или станува збор за Руската Федерација.

Ризикот од илегална трговија со дрога ја загрозува во иста мерка и безбедноста на членките на НАТО и на Руската Федерација. Опасноста дека регионалните војни ќе избијат во близина на руската граница или во близина на границата на некоја држава членка на НАТО е исто толку голема. Исто како и опасноста дека ќе избијат војни некаде подалеку од Русија или од членките на НАТО, но кои може да влијат на безбедноста на Руската Федерација или на членките на НАТО.

Трговијата со дрога, еден асиметричен ризик, во иста мера го погодува населението на државите членки како и населението на Руската Федерација. Трговијата со дро-

га е процес кој сè повеќе се шири, и покрај обидите кои се преземаат во последно време, дрогите го погодуваат народот во срцевината. Тие се голем ризик за младите генерации, без разлика дали се однесуваат на членките на НАТО или на руската нација.

Илегалната трговија со дрога влијае подеднакво исто и на безбедноста на членките на НАТО и на Руската Федерација. Парите добиени со илегална трговија со луѓе, со дрога и оружје се инвестираат, по правило, во активности кои се насочени против населението на демократските држави. Ние, земјите членки на НАТО и Руската Федерација, мораме што поскоро да го оставиме зад нас историското наследство во нашите глави – стравот, загриженоста, и да ги набљудуваме ризиците кои ни се закануваат на ист начин. Мора меѓусебно да се заштитиме, затоа што преземените активности не се насочени едни против други, туку против ризиците кои се однесуваат на сите нас.

Поради оваа причина сметам дека билатералната врска не може да претставува основа за разговор. Мора да формулираме единствена позиција која ќе нè направи посилни, појасни и поверодостојни во нашата врска кон Русија. Русија мора да разбере дека НАТО не е нејзин противник. Некои членки на НАТО, особено новите, поранешните комунистички држави, мора да ја развијат довербата, дека историјата нема да се повтори.

Ова беа неколкуте примери кои сакам да ви ги претставам. Кога се зборува за одлуките на НАТО, тогаш може да се спомне и одлуката да се

заложиме за структура која ќе биде против сајбер-теророт. Исто така, може да го изразиме нашето задоволство дека Црното Море беше признато како регион од стратешко значење за Алијансата со НАТО-документ, и според тоа беше и соодветно третиран. Можеме да се радуваме дека и покрај разликите во мислењата за легитимноста на Косово, сме истомисленици во однос на поддршката на територијалниот интегритет на државите кои се конфрнтираат со истите замрзнати

конфликти (на пример, Молдавија, Грузија, Азербејџан, Ерменија).

Сметам дека интересите на Романија, како и тие на другите држави, добро беа застапени во Букурешкиот процес на одлучување. Според мене, Самитот ја стави Романија на преден план. Тој покажа дека Романија не само што е доверлив партнер и пренесувач на безбедноста на НАТО туку и држава во која може да се одржи ваков настан со најмалку ризици. Држава која е способна да понуди многу можности.“.

Abstract

The decisions reached at the Summit, as well as the designated political document, represent a step forward in the transformation processes of the alliance. NATO has undoubtedly confirmed its position as an organization which overpasses the boundaries of a political-military alliance. It confirmed itself as an organization whose goal is not only the security of its member states. Its efforts and measures taken promote NATO as a global organization, which is capable of influencing the global developments pertaining to the security, which is in the interest of the democracy and peace, as well as the well-being of the citizens of NATO states.

Croatia as a NATO Ally: Perspectives and Challenges

Davor Božinović

General McArthur once said, *“There is no security on this earth, there is only opportunity”*. Croatia’s opportunity in this historic moment is called NATO. The Allies’ Heads of State and Governments invited Croatia to join the Alliance at the summit meeting held in Bucharest at the beginning of April. The respectable military alliance’s security umbrella and membership in the club of the politically and economically most powerful countries in the world means the accomplishment of one of the most important objectives in the Croatian foreign policy since her independence.

“Europe’s Unfinished Business”

It used to be said during the Cold War that the North Atlantic Treaty Organisation was created to keep the Americans in, the Germans down and the Russians out. However, in 2003, NATO Secretary General Lord George Robertson gave one of his farewell speeches under the title *“This Ain’t Your Daddy’s NATO”*. It is clear to everybody that NATO is no longer what it once used to be, either in the political or, much less, in the military sense. Nevertheless, the stabilization of the European territory as NATO’s basic task and objective has not changed since its inception until today.

NATO came victorious out of the Cold War. The Alliance dissuaded attacks against its members and pro-

tected the values of liberal democracy and market economy. The consolidation of Central and South East Europe after the dissolution of the Warsaw Pact was a logical continuity of its tasks. In 1946 Winston Churchill was talking about the unity in Europe from which no nation should be permanently out-cast as the requirement for the safety of the world. It was in this spirit that NATO invited 14 new countries to join the Alliance in five waves of enlargement. Today, NATO’s interests lie in the unstable region of South East Europe and its eastern boundaries. During the recently held 44th Munich Conference on Security Policy, NATO Secretary General Jaap de Hoop Scheffer referred to the Balkan region as *“Europe’s unfinished business”*, and noted that the door to Euro-Atlantic integration is to be kept open for all the new democracies on the old continent.

The security dimension of South East Europe is still not consolidated, as it is clearly shown by the events related to Kosovo’s declaration of independence. In this context, to NATO, Croatia represents the anchor of stability in the region and a positive example for her neighbors. Irrespective of the dominant strategic thinking about enlargement towards the East and cooperation with the Ukraine and Georgia, NATO and the EU cannot leave a Balkan security hole within their borders.

What does membership in NATO mean to Croatia?

This short introduction was meant to show that NATO's enlargement is a strategic process that Croatia, as a European country, wants and needs. Although strategic thinking and visionary views are good characteristics among politicians, the military and diplomats, it is not only they who join NATO, but the society as a whole. It is, then, of the greatest importance to understand what NATO membership means for the citizens in their everyday life.

It would be incorrect to expect that the eventually open issues that Croatia has at the international level will all be solved by joining NATO. Nevertheless, it is a fact that membership in NATO will strengthen Croatia's security, political and even economic position.

NATO is a political forum that gathers the US, the largest European countries and Croatia's neighbors. In this context, Croatia's presence at the table where problems directly concerning her interests are discussed, is an objective need and an added guarantee to her sovereignty. Especially if we take into account that NATO members make the majority of the UN Permanent Security Council. Also, membership in NATO may not be a formal requisite but so far, it has been the political practice in integrating new countries to the European Union. Croatia's membership in NATO will give her a renewed weight in the discussions with the Union and will certainly alleviate the solution of individual open issues. By joining NATO, Croatia's international political position should strengthen in two directions: "inwards", since Croatia will become a peer among allies, and "outwards",

since Croatia will be considered as part of the political, security and economic club of NATO countries. Croatia's viewpoints and interests as a NATO member will have to be respected in the region and in the international arena.

From the economic perspective, membership in NATO has both direct and indirect effects on domestic economy, from increased investment to concrete business related to NATO. This is a circle of nations which have half of the world's economy in their hands and which do most business and make most investments among themselves. Security is one of the key issues considered in deciding where to invest. Therefore, we expect that the perception of better security in Croatia will bring about more investment. As clear examples we have the cases of the Czech Republic, Poland and Hungary, where direct investment doubled when they joined NATO. In Romania, investment increased by 141% the year she became member.

Viewed from the question of security, NATO is the best and most economical insurance policy for the future, both because of the guarantee ratified in the treaty, and because of the possibilities that membership in this modern military alliance offer for improving a country's capabilities. Collective defense is one of the basic principles of the Alliance. According to Article 5 of the North Atlantic Treaty, an armed attack against one of the allies will be considered an attack against them all, and this also implies assistance to the attacked country. There is no other model of organizing national security and defense that offers such guarantees. Also, membership in NATO means adapting and transforming our military system to the

highest standards. Behind us are eight years of defense reforms, and the results are clearly in sight: from the reduction in number of the armed forces, through the adoption of the collective defense system instead of individual defense, to the optimisation of defense costs and enhancing transparency in the defense sector.

An Alliance that integrates not only the armed forces but also the society as a whole

The promotion of public dialogue, understanding and support for NATO are crucial in the moment when the aim and objective of NATO and the transatlantic relations in general are becoming more and more complex.

Generally speaking, foreign policy will reach its objectives more easily with support from the public. Croatia has to be candid and recognise / admit that from the very beginning she did not make enough effort to explain to her citizens what NATO is and which are the political, security and economic advantages of the Alliance. After the initial enthusiasm when Croatia joined the Partnership for Peace, and later the Membership Action Plan, support from the citizens plummeted to its lowest point in June 2005 with a bare 32% in favor.

Foreign policy cannot achieve its objectives without public support, and the citizens will never support a policy they do not see. Therefore, through the direct initiative of the Croatian political leadership, chaired jointly by the President, the Prime Minister and the Speaker of the Parliament, a State Committee for NATO was formed. The Committee Executive Team's task was to prepare a communication strategy in which they

would engage politicians, government officials and representatives, non-governmental organizations and the media in a dialogue with citizens.

At present, public support for NATO is over 60%, twice as much as when we started. This comes as a result of much wider information available on this political-military alliance and the advantages that membership brings with it. It was very important for the Croatian executive power to have a transparent process so that through the dialogue with citizens they would be given the arguments of why membership in NATO is of national interest and how it affects all segments of society.

Contribution to international security

Every country aspires to the highest level of security for its citizens. To achieve such security one has to contribute to it. The best way is to contribute to the Alliance's operations, since we want to be under its security umbrella. Every wise security policy will try to face the challenges to its national security as far away as possible from its national borders. In the same way, looking back, from being a country that needed international assistance, Croatia has turned into a country that provides assistance to others. This is a very important step for such a young state. Besides, we have received special recognition by being elected as non-permanent member of the UN Security Council. Croatia has shown that she is capable and is ready to take her share of responsibility in international peace and security.

In this context, meeting the obligations that she took when she became

member of the United Nations, Croatia sends her troops to international peace-keeping operations. Besides the engagement in the NATO-led peacekeeping operation in Afghanistan, Croatia participates in ten UN missions. The experience in Afghanistan is very dear to us since through our participation there we are training our military forces and achieving interoperability with the forces from other countries. Also, training means adaptation and transformation of our own military system according to the highest standards. In addition, the military profession is developing in some new ways: today's military have to be at the same time police, diplomatic and humanitarian officials. Experience in international operations helps our military keep pace with the times.

The enlargement regional context

The image of success and the wish to be part of the Alliance is the main driving force for reform. Croatia has gone through six years of painful reform of the society because she was convinced that the change was worth the effort, and that one day her citizens would enjoy the economic and political privileges of her membership in the EU and the security privileges of her membership in NATO. The same perspective must continue to be present for the other countries in the region, if they wish so.

NATO's enlargement contributes to its continuous efficiency and importance. If NATO wishes to continue to be the most powerful military alliance and to serve the defense interests of its members, it has to continue to develop. And this development has to include enlargement. The possibility of

NATO membership motivates the newly developing democracies to take big steps forward in areas like the rule of law and civil society. The three aspirant countries in the present process of enlargement have made great progress in their democratic lives, including the acceptance of ethnic differences, the respect for human rights, the creation of a market economy and the enhancement of goodneighborly relations.

Permanent stability and security in South East Europe calls for military, economic and political integration of the new democracies into the existing European structures. The countries in this process of enlargement, that is, Albania and Croatia, including Macedonia (FYROM) as the aspirant country that has the doors open, can play a significant role in NATO's efforts in the region. They occupy important geostrategic positions and are best placed to dissuade or prevent any effort from any factor to destabilise the region with violence.

Membership in NATO was critical in destroying the artificial political obstacles imposed on Europe by the Soviet Union after WWII. Also, it encouraged the leaders of Central and Eastern European countries to undertake risky political reforms and to consolidate the values of democracy and the free market. The criteria for membership have also helped the countries to solve specific ethnic and territorial issues. The same principle has to be applied to South East Europe, where the perspective of integration is the best news for security and stability. Croatia supports membership in NATO of all those countries in the region that wish to join it, and is ready to assist them actively with her own experience in the process.

Transformed NATO

NATO entered the new millennium transforming its command structure. The two traditional strategic operational commands – one in the USA and one in Europe – have redistributed their tasks according to the conclusions of the Prague Summit in 2002. The European strategic command (Mons, Belgium) became exclusively responsible for operations, while the strategic command in the USA (Norfolk, Virginia) took over the task of the Alliance transformation and military training. The ACT's task is the permanent transformation of allied forces and capabilities according to the new challenges, using solutions like the NATO Rapid Response Force, new military doctrines, communications, etc.

When we speak of NATO's transformation, we do not think only of innovations in military doctrine. This new NATO does not ensure security only through force and the threat of use of force, but mainly through security cooperation and dialogue. Through a network of different programs, the system of security cooperation has reached areas which today include Russia, the Ukraine, Southern Caucasus and Middle Asia, as well as the Mediterranean countries in North Africa and the Near East. The concept of global security partnership reaches even Australia, New Zealand and Japan which, in cooperation with NATO, have engaged in projects and operations in Afghanistan. The political dimension is crucial to the Alliance, and not only in the area of security.

Traditional security based on military security, the balance of power and arms control is slowly vanishing, and today we have a new dimension oriented towards economic, ecological, and social security. The key element in national

security will no longer be a foreign military threat but an estimate of the state's own capabilities, the definition of national objectives and the elucidation of interdependence in the region and the world. In this respect, states will take measures to minimize their national vulnerabilities, with which they will enhance the state's immunity and not merely react to foreign threats (visible or invisible). Instead of the phrase "balance of powers", the new security system will be characterized by the word "stability". NATO's enlargement is directed exactly to the stabilization of specific political and territorial units.

The concept of security has been enlarged, and today more than ever, all European states accept its content. The states and international organizations in their joint efforts are enhancing stability; they are working on preventing conflict and are getting ready to manage crises. The national military forces are directed more and more towards peacekeeping and humanitarian missions, and less towards a possible armed conflict between states. The capabilities and national forces are gradually being reduced consistent with the assessment of new threats, which have reduced the possibility of big war conflicts. In this context, Croatia has found her defense security policy and a guarantee to her sovereignty within NATO, but in practice, she will continue to foster her physical security through security dialogue and cooperation in the region.

NATO and Croatia after Bucharest

In describing the summit meeting of NATO's Heads of State and Government recently held in Bucharest, political analysts use the old parable from India of a group of blinded people who

were analysing various parts of an elephant's body. Touching its tail led to some conclusions, touching its trunk led to other conclusions, while touching its side led to different ones. In the same way, most of the delegations left the summit with their own feeling of victory. For Albania and Croatia, which were invited to join the Alliance, the summit was a triumph. Ukraine and Georgia were content with NATO's promise that they will certainly become NATO members. Washington noted NATO's support for the American program of missile shield in Europe as a diplomatic victory. Other important results from the summit are the French promise to send more troops to Afghanistan and Russia's consent to free transport through its territory of non-lethal military equipment on its way to Afghanistan.

Nevertheless, not everything went so smoothly. NATO demonstrated its declared principle of taking decisions by consensus and the collective support of allies in practice through the example of Macedonia. Macedonia was not invited to join the Alliance, but the doors are kept wide open as soon as she finds an answer to the issue of the state's name. Also, not even the dimension of

relations with Russia passed without an epilogue from the Kremlin – Putin noted that NATO should not ensure its security at the expense of the security of other countries, Russia included. Also, he pointed out that NATO is a military alliance, and as such it should display restraint in the military sphere.

NATO is already looking at the next summit meeting and the 60th anniversary of the Alliance, which Croatia should expect as a full-fledged member. The accession talks between NATO and Croatia were completed in May, and in front of her are now signing the accession protocol and its ratification in the parliaments of the member countries. It is necessary to pass new laws and enhance the institutional capabilities to deal with the security and political issues of membership. Then, there is the responsibility of full participation in all NATO committees – Croatia will soon be able to attend all meetings and participate in the decision-making process. Last, but not least, Croatia will have to put her efforts into completing the regional security dimension, by helping all those countries which have chosen the path of Euro-Atlantic integration.

Резиме

Денес, повеќе од кога било, концептот на безбедност е проширен и сите европски земји го прифаќаат овој концепт. Државите и меѓународните организации во нивните заеднички напори ја зајакнуваат стабилноста, работат на спречување конфликти и се подготвени да се справат со кризи. Националните воени сили сè повеќе се насочени кон одржување на мирот и хуманитарни мисии, а помалку кон можни вооружени конфликти помеѓу земјите. Капацитетите и националните сили постепено се сведуваат на конзистентни со проценките на новите закани, кои ја намалуваат можноста за голем вооружен судир. Во овој контекст, Хрватска ја пронајде сопствената политика за одбранбена безбедност и гаранција за сопствениот суверенитет во рамките на НАТО, но во практика ќе продолжи да ја зајакнува физичката безбедност преку дијалог и соработка во регионот.

NATO and Future Political and Economic Relations with Albania

Lulzim Basha

Our country clearly deserves the growing attention it gets due to its remarkable progress in the European and Atlantic political and economic integration. I will start with NATO.

Albania was the first former Communist country to publicly announce that it wished to join the Alliance. That was in 1992, and in the same year Albania joined the North Atlantic Cooperation Council.

Full NATO membership represents a major short-term priority of Albania's foreign policy. This is our main objective for national and regional security and constitutes a vigorous impetus for the ongoing political, economic and military reforms.

Therefore, Albania has perceived and perceives its integration into NATO as a necessity in improving its current state of security, and as a goal that perfectly serves the purpose of the consolidation of democratic values at home and the steady opening of our society to the wider region.

The MAP Process and the cooperation among Albania, Croatia and Macedonia, thanks also to the US support in the framework of A-3, helped our region to turn towards its Euro-Atlantic future, providing the necessary conditions for an institutional cooperation with the Alliance.

Likewise, through the MAP Process, the Alliance held the enlargement doors for new members open.

In its path towards membership in NATO and the EU Albania has made important steps in the fulfillment and implementation of reforms in the political, economic, military and juridical fields, in combating corruption, organized crime, trafficking and terrorism.

The Government has implemented important legal reforms on e-procurement, e-taxes, and e-customs.

While reaching consensus with the opposition on judiciary and electoral reforms, the Government policies on uncompromising fight against corruption, smuggling and fiscal evasion have led to the growth of budget revenues with

nearly 1 billion US\$, as against the year 2006, at a time when Albania was the country with the lowest fiscal burden in Europe.

Albanian economy has also succeeded in maintaining an overall macro-economic stability, largely expressed in the relatively high rates of economic growth, holding inflation under control, stability of the national currency, growing economic crediting and the good performance of foreign trade indicators..

What happened at the 2008 Bucharest Summit of April this year, when Albania was invited, together with Croatia, to start its accession negotiation, is the reward for Albanian's efforts and an incentive to further the reform agenda.

The Decision of the Bucharest Summit is a historic moment which marks the successful crowning of the 15-year old efforts by Albania towards the Euro-Atlantic integration processes and the beginning of a new era in its relations with the allies for the time being and the future.

This event is an exceptional accomplishment for Albania and, at the same time, the acknowledgement of the new and tangible Albanian reality, a reality reached thanks to the positive changes and transformations, painstaking as they often are, in all areas of economic, political, social, and military life, human rights and the rights of minorities.

This will directly contribute to the enhancement of stability at home and

in the region; the enlargement will also have a bearing on the free movement of people and cultures, economic development through growing investments and capital transfer and the development of transport infrastructure; the latter would have a substantial effect on tourist promotion, since Albania possesses enormous and still unexploited potentials.

Albania is contributing to the maintenance of peace and stability, combating terrorism, the control of non-proliferation of mass destruction weapons and to the fight against domestic and foreign threats against legitimate governments. In spring 2007, Albania stepped up its own presence in Afghanistan with 115 soldiers. In addition, Albania is the first country that has entirely completed the destruction of chemical agents.

Albania is a country with great economic potential. It has all the preconditions to become a prosperous nation in Europe. Tourism, agriculture, energy, minerals and other commodities such as oil and gas, telecommunications, textile, are all sectors that have so much to offer.

NATO membership will not only anchor Albania within the Euro-Atlantic community, but it will also strengthen the political impetus in Albania itself, and encourage the rest of the region to further their reforms.

Резиме

За надворешната политика на Албанија, целосното членство во НАТО претставува главен краткорочен приоритет. Ова е наша главна цел за националната и регионалната безбедност и претставува главна водечка сила за тековните политички, економски и воени реформи.

The Western Balkans after the Bucharest Summit

Dušan Spasojević

Introduction

In order for the Western Balkans region to become a security community it is necessary for its peoples to develop a sense of mutual trust and collective identity. It is anything but easy, bearing in mind the burden of the past, the multi-ethnic and multi-religious character of this region, as well as the unsolved issue of the status of Kosovo and Metohija. One of the elements leading to the creation of mutual trust and a collective identity is membership in international organisations. International institutions contribute to establishing the rules of conduct, create cultural homogeneity, faith in a common future and generate the frameworks to restrict unilateral actions. NATO's cooperative approach to security can have a great influence on the creation of a security community in the Western Balkans region. The decision from the NATO Bucharest Summit to extend an invitation to Albania and Croatia to accede, and also to Macedonia once its name dispute with Greece is resolved, are significant steps forward in building peace and stability in the Western Balkans region. Moreover, NATO's intention to launch an intensified dialogue with Bosnia and Herzegovina and Montenegro, and to offer Serbia, given its present politico-security situation, the

possibility to choose its own mode of cooperation with NATO, are the foundations for building the interdependence of the Western Balkans countries.

In order to analyse the impact of the decisions reached at the Bucharest Summit, as well as overall NATO policy on the creation of a security community in the Western Balkans region, a research method developed by Emanuel Adler and Michael Barnett, two eminent scholars in this field, was used. Emanuel Adler is professor at the Faculty of International Relations at Jerusalem University, and Michael Barnett, professor at the Faculty of Political Sciences at Madison University.

Security community: the term and its development

The term *security community* was first introduced to the theory of international relations by Richard Van Wagenen in the early 1950s, but it was not until the pioneering study by Karl Deutsch and his associates in 1957 that the term received a complete theoretical and empirical treatment. A security community was defined at the time as a group of different peoples blended into each other to the extent that there is "*an actual certainty they will not physically confront each other, but rather solve their discrepancies in another*

way".¹ Emanuel Adler and Michael Barnett, when attempting to redefine Deutch's terminological definition of a security community, defined it as "a transnational region comprised of sovereign states citizens of which maintain a reliable expectation of peaceful change".² Adler and Barnett define peaceful changes as "not expecting and not arranging organised violence as a means to solving international discrepancies".³ A reliable expectation of peaceful change, and thereby the development of a security community can stem from: (1) elements with interests and priorities given in advance, that is to say, from the rationalist theories based on market-oriented behavior, such as neo-realism and neo-liberal institutionalism or (2) elements of collective identity and interests that are shaped by the environment, that is, from sociology or interpretative theories. It is important to point out here that trust is the connective tissue of the said elements. The existence of an amplified mutual trust contributes to the abandonment of mutual threats by force or the usage of force by the members of a security community.⁴

In their research procedure, Adler and Barnett present three distinct phases of the development of security communities: "birth", "growth" and "maturity", and they divide a mature secu-

rity community into "free" and "firmly harnessed".⁵

In the birth phase of a security community, states do not explicitly seek its formation, but rather begin considering ways to coordinate relations in order to increase mutual security; decrease the costs of mutual exchange and/or to encourage further exchange and interactions. Accordingly, various diplomatic, bilateral and multilateral exchanges appear, such as "research missions", with the aim of determining the level and scope of a viable cooperation. In order to deepen and broaden their interactions, engender cooperation and define a point when there is a lack of trust, countries often rely on the help of "third parties", i.e., international organisations and institutions. Using their mechanisms and instruments, international organisations and institutions can monitor whether the participant states observe their agreements and commitments.

The phase of a growing security community is characterised by ever more dense networks of cooperation built on the basis of political agreement or legal-contractual basis; new programs reflecting tighter military coordination and cooperation and/or reduced fear of other states that might pose a threat to them; cognitive structures encouraging a common way of looking at things and joint action, and also a deepening level of mutual trust, as well as the occurrence of collective identities that begin to stimulate reliable expectations of peaceful change. At the interaction level, the multiple channels

¹ Emanuel Adler and Michael Barnett, "Security communities in theoretical perspective" in: *Security Communities*, eds. Emanuel Adler and Michael Barnett, (Cambridge: Cambridge University Press, 1998), 6.

² Emanuel Adler and Michael Barnett, "A framework for the study of security communities" in: *Security Communities*, eds. Emanuel Adler and Michael Barnett, (Cambridge: Cambridge University Press, 1998), 30.

³ *Ibid.*, 34.

⁴ Emanuel Adler, "Europe's New Security Order: A Pluralistic Security Community" in: *The Future of European Security*, ed. Beverly Crawford, (Berkeley: Center for German and European Studies University of California at Berkeley, 1992), 297.

⁵ Adler and Barnett have a socio-constructive understanding of security communities and so they have historical and evolutionary pattern that follows the life cycle (birth, growth, maturity)

that appeared in the birth phase are now broadening and strengthening, while the states and their societies get more and more embroiled into a thick network of relations collectively defined as “friendly”.

In the phase of a mature security community, countries have a common identity, thus sharing a reliable expectation of peaceful change, as a result of which the security community begins to live. In its mature phase, a security community can appear in two forms, free or firmly harnessed. A free security community is primarily characterized by settling disputes through common and consensual mechanisms encompassing the interests of all the parties, by undetermined borders, by avoiding the “worst case scenario” in military planning, as well as by joint detection of threats to security. As well

as these traits of the free security community, the firmly harnessed one is further characterized by a set system of collective defence, a high level of military integration, free movement of the population and the appearance of authorities even at the supranational level.

NATO and security communities

After the Cold War, NATO developed from a typical regional military alliance into a politico-military organisation of a global character with a cooperative approach towards security. By such an approach, NATO endeavours to encompass, under its aegis, four elements of cooperation within security (individual security, collective security, collective defense and promoting stability) into one practical framework in order to create an effective system.⁶

⁶ Individual security – promotion and protection of human rights within one’s own borders and beyond, collective security – maintaining peace and stability within their collective space, collective defence – mutual protection against external aggression, enhancing stability – active peace building in other geographic areas where a conflict

might threaten collective security, using political, IT, economic, and, if necessary, military means. Outlined from: Richard Cohen and Michael Mihalka, *Cooperative Security: New Horizons for International Order*, (Garmisch-Partenkirchen, George C. Marshall European Centre for Security Studies, 2001), 10.

Table No. 1. Differences between military alliance and security community

	Military alliance	Security community
Purpose	Allying of states for the purpose of defending against common foreign enemy.	States allied in order to increase mutual benefit by enhancing inter-dependability.
What is the type of promise?	An attack on one of them is attack on all of them: <i>“I shall use force to defend allies even though my own safety is not endangered”</i> .	Disputes among states are resolved peacefully: <i>“I shall not use force against any member state of security community”</i> .
What types of institutions contribute to the credibility of a promise?	<ul style="list-style-type: none"> ✓ hierarchical structure of decision making; ✓ unified military command; ✓ maximal integration of armed forces 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ egalitarian structure of decision making; ✓ actions of peaceful resolution of disputes; ✓ other means of enhancing transparency, exchange of information, confidence building.

Through this model of development, NATO ceases to exist as a classical military alliance and ever more resembles a security community. In order to illustrate the aforementioned claims it is worthwhile to specify the differences between a military alliance and a security community as postulated by Steve Weber.⁷

Mutual confidence was built among all NATO members, as well as a common identity, based on the principles of democracy, individual freedom and human rights. NATO members enjoy mutual amiability and loyalty, trust and mutual respect on the level which assures the peaceful resolution of potential disputes.

Under the auspices of a cooperative approach to security, especially in the framework of its fourth element – promoting stability, NATO has started developing security communities in its direct and wider surroundings through various cooperation programs and peace support operations as well. At the moment, under the aegis of NATO, regional cooperation is carried out with the states of the European and Euro-Asian regions through the program Partnership for Peace, with Mediterranean states through the Mediterranean Dialogue, as well as with Middle East states under the auspices of the Istanbul Cooperation Initiative.

NATO and the development of the Western Balkans as a security community

The phrase ‘the Western Balkans’ is, first of all, a political one, derived as

a result of the regional approach of the European Union towards the states of the former Socialist Federative Republic of Yugoslavia (without Slovenia and with Albania). The territory of the Western Balkans is burdened by the past and by recent and yet not entirely resolved conflicts; a multi-ethnic and multi-religious society; great political fragmentation; a low level of economic development and also a clash of interests between the influential elements of the international community.

The influence of NATO on the development of a security community in the Western Balkans region cannot be isolated. One must take into consideration the well known “spaghetti matrix” in theory and practice of international relations when presenting European security architecture. It is clear that the development of a security community in the Western Balkans is influenced not only by NATO, but also by the United Nations, the OSCE, the European Union, as well as a multitude of regional initiatives.

NATO contributes to the creation of a security community in the Western Balkans primarily by engaging states of the region in the Partnership for Peace Program, preparing them for and accepting their membership to the Alliance.

By initiating the Partnership for Peace Program, NATO started generating the conditions for the birth of a security community in the post-conflict territory of the Western Balkans. All Western Balkans states acceded to this program initiative – Albania in 1994, Macedonia in 1995, Croatia in 2000, Bosnia and Herzegovina, Serbia and Montenegro in 2006. Through the Partnership for Peace, the Western

---

⁷ Steve Weber, “Does NATO Have a Future” in *The Future of European Security*, ed. Beverly Crawford, (Berkeley: Centre for German and European Studies University of California at Berkeley, 1992), 364.

Balkans states have the opportunity to decrease inter-mutual anxiety by means of security cooperation, coordinate their policies to mutual benefit, and also create more favorable conditions for economic cooperation.

As part of the preparation process for the Western Balkans states membership of NATO, through engagement in the Membership Action Plan, their citizens are starting to be involved in various interactions which are transforming the entire region. In the Membership Action Plan the rules of conduct and mechanisms for the monitoring of established rules are set down. Many of the rules of conduct set down in the Membership Action Plan contribute to the promotion of pacifistic inclinations which have a positive effect on the development of a security community. Engagement in the Membership Action Plan contributes to an increase in cooperation between states, which leads to a redefining of their priorities and then looking at ways of further cooperation. In this way, NATO helps aspiring countries to identify with each other and develop reciprocal expectations. Through the preparation process for accession to NATO, aspiring states develop cultural homogeneity, belief in a common destiny and the norms of unilateral restriction. These characteristics contribute to the building of mutual confidence and a common identity which are the basic preconditions for the existence of a mature security community.

After being received as members of NATO, the Western Balkans states would become part of a mature security community (freely or in firm harness) which can primarily be characterized by the following features: the settling of disputes through common and consen-

sual mechanisms which incorporate the interests of all members, the reduced importance of borders, the common definition of a threat, a unique discourse and language of the community, collective defense, a high level of military integration and free movement of the population.

At the Bucharest Summit, NATO extended the invitation to Albania and Croatia for accession. The invitation to Macedonia is postponed due to a bilateral dispute with Greece regarding its name. Bosnia and Herzegovina received an invitation for intensive dialogue which, among other things, implies an open desire of those states to become members of NATO. The door is left open for Serbia to "refresh" its cooperation with NATO and the possibility, if Serbia wants it, to start an intensified dialogue with the Alliance. These decisions, as well as the presented research, clearly show that after the NATO Bucharest Summit, there is a clear possibility for the establishment of the security community in the Western Balkans region which is developing from the birth phase into the growth phase. Albania, Croatia and Macedonia have finalized their engagement in the Membership Action Plan. The first two are at the doorstep of being admitted to NATO. Bosnia and Herzegovina and Montenegro are on the way to start their engagement in the mentioned preparations mechanism for the accession to the Alliance, and Serbia has a "basic package" in the Partnership for Peace Program as the first means of cooperation with that politico-military organisation.

What is the future of NATO influence on the development of the security community in the Western Balkans region

after the Bucharest Summit? It is by no means certain that Albania and Croatia will soon become a part of the Alliance. Regardless of their proclaimed desire, it is not certain when Bosnia and Herzegovina, Macedonia and Montenegro will become NATO members. Their progress on the road towards Euro-Atlantic security integrations will depend on different factors: overcoming the name dispute with Greece for Macedonia, restricted capacities for Montenegro and the need to overcome the political and systematic load for Bosnia and Herzegovina. "The door is left open" for Serbia for further cooperation with NATO in the measure and manner Serbia desires. By giving Serbia this option, the Alliance has shown that it is well aware of Serbia's importance in the region and, at the same time, the controversial feelings of the Serbian public and therefore understandably cautious approach of Serbian politicians for further engagement with NATO. At the moment, only 28% of the citizens of Serbia support NATO membership. This lack of support is the consequence of the past and present involvement of NATO and its main member states in the process of the disintegration of the former Yugoslavia. Although the theorists of international relations point out that power is "the magnet of creation and development of security communities", for NATO-Serbia relations, such an attitude cannot be entirely applicable, because the majority of Serbian citizens do not have a positive image of NATO and any kind of progress which is connected with the Alliance.⁸ Therefore, we can conclude

that the establishment of security community on the Western Balkans territory is possible, but the finalisation of this process depends on NATO's stance regarding the unilateral declaration of independence of Kosovo and Metohija.

Final considerations

It is possible for a security community to exist in every region, even in the Western Balkans. The United Nations, the OSCE, the European Union, NATO, as well as the multitude of regional initiatives are the influencing factors on the development of a security community in the Western Balkans region. NATO influences the advancement of a security community between the Western Balkans states primarily through the Partnership for Peace Program, as well as through the preparation process for admitting aspiring states to the Alliance. The decisions made at the Bucharest Summit referring to the Western Balkans states will ensure the possibility of security community's gradual transition from the phase of birth to the phase of growth. If all Western Balkans states became NATO members, it could be said that the conditions had been created for establishing a mature security community. Of course, the European Union already contributes to the process through the Stabilisation and Association Process and by admitting the Western Balkans states to the EU. The role of the OSCE, through the application of the actions for confidence and security strengthening, both at regional (Vienna Document) and local levels (the Agreement on Sub-regional Armaments Control), is of a lesser significance, but still there.

⁸ Emanuel Adler and Michael Barnett, "A framework for the study of security communities" in: *Security Communities*, eds. Emanuel Adler and Michael Barnett, (Cambridge: Cambridge University Press, 1998), 39-40.

However, through the possible breach of the mandate of the Resolution 1244 of the United Nations Security Council - by expanding the jurisdiction of KFOR during the process of establishing the institutions of the security sector in the self-proclaimed state of Kosovo in the territory of Serbia - as well as by breaching the principle of neutrality in the field, Serbia's citizens' mistrust of NATO would be compounded and therefore, for the time being, the development of a security community in the Western Balkans would be limited. As a result of NATO's

role in the region in the last decade and its possible role in establishing the institutions of the security sector in the self-proclaimed state of Kosovo in the territory of Serbia, the Parliament of the Republic of Serbia decided to declare military neutrality in regard to the existing military alliances until a referendum is called to reach a final decision on the matter. Consequently, Serbia has alienated itself from NATO membership, which to all intents and purposes precludes the creation of a strong harmonised mature security community in the Western Balkans.

Key words: *NATO, Western Balkans, security community.*

Резиме

Овој труд го разгледува можното влијание на НАТО врз воспоставување безбедносна заедница во регионот на Западен Балкан. Одлуките кои беа донесени на Самитот во Букурешт во врска со формите на понатамошната соработка помеѓу земјите од Западен Балкан со сигурност претставуваат позитивен сигнал за развојот на безбедносна заедница во регионот. На почетокот овој труд дава термилошка дефиниција за безбедносни заедници како и нивните развојни фази – раѓање, раст и зрелост. Понатаму, овој труд врши анализа на НАТО како безбедносна заедница, како и капацитетот на истата да ја прошири таквата идеја преку градење меѓусебна доверба и колективен идентитет. На крајот, овој труд го разгледува можното влијание на НАТО, особено во контекст на исходот од неодамнешниот Самит во Букурешт, за развојот на безбедносна заедница во регионот на Западен Балкан, земајќи ги предвид сите негови развојни фази. Дали Западен Балкан ќе стане место на мирни промени во скоро иднина, што е суштинскиот резултат за постоење на безбедносна заедница, е прашање од интерес за многу познавачи на меѓународните односи. Кратката анализа на можните влијанија на НАТО за развојот на безбедносните заедници опфатени во овој труд е само мал придонес за една пообјективна размисла за овој комплексен процес.

Клучни зборови: *NATO, Западен Балкан, безбедносна заедница*

Literature:

Adler, Emanuel and Barnett, Michael. "Security communities in theoretical perspective" in: *Security Communities*, edited by Adler, Emanuel and Barnett, Michael, 3-28. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

Adler, Emanuel è Barnett, Michael. "A framework for the study of security communities" in: *Security Communities*, edited by Adler, Emanuel and Barnett, Michael, 29-65. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.

Adler, Emanuel. "Europe's New Security Order: A Pluralistic Security Community" in *The Future of European Security*, edited by Beverly Crawford, 287-326. Berkeley: Centre for German and European Studies University of California at Berkeley, 1992.

Weber, Steve. "Does NATO Have a Future" in *The Future of European Security*, edited by Beverly Crawford, 360-395. Berkeley: Centre for German and European Studies University of California at Berkeley, 1992.

Cohen, Richard and Mihalka, Michael. *Cooperative Security: New Horizons for International Order*, Garmisch-Partenkirchen, George C. Marshall European Centre for Security Studies, 2001.

Bucharest Summit Declaration. <http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-049.e.html>.

Calmer Waters, for the Time Being

Benjamin Schreer

In the end, NATO's Summit in Bucharest seemed to display a remarkable degree of consensus among its members. What was feared to turn into open clashes, particularly between U.S. and German/French allies over the issues of enlargement and ballistic missile defence, turned out to be a rather harmonious event. Bucharest's balance sheet, it seems, was positive in terms of delivering on a broad range of issues, including enlargement, missile defence and the future of the Afghan operation.¹ As a result, the Alliance is now in calmer waters after months of bitter arguments on almost any issue. This, undoubtedly, is good news. Unfortunately, it is reasonable to expect the dark clouds returning soon. For what looms large is the development of a 'two-tier NATO'.

Interim Summit

For one, the Bucharest Summit should *ex post* not be regarded as the golden opportunity for solving the Alliance's most pressing strategic problems. It could not be any such occasion. Instead, Bucharest was an 'interim meeting', one year before the 60th Anniversary Summit at the River Rhine in 2009 and with an outgoing U.S. Presi-

dent George W. Bush. This required a careful management of the Summit. On the one hand, many European governments were unwilling to discuss crucial strategic aspects with a rather unpopular U.S. administration on its way out. Any true renewal in transatlantic security relations had to wait until the arrival of a new U.S. government next year. On the other hand, the Alliance could not deny George W. Bush any success at his last major NATO meeting. Not only is the U.S. the biggest power horse within the Alliance: Washington also had the backing of some (particularly Eastern European) allies on thorny issues such as enlargement. Finally, some progress had to be made given the precarious state of the NATO-led International Security Assistance Force (ISAF) in Afghanistan.

Not surprisingly, therefore, the Bucharest meeting avoided the pitfalls by focusing on Afghanistan and by postponing critical issues to 2009 and beyond. The Summit Declaration² contained some progress on the Afghan mission, most visibly in the form of a 'strategic vision document' which reaffirmed the allies' commitment to the operation and which called for the implementation of a 'comprehensive ap-

¹ Michael Rühle, "Bucharest' Balance Sheet", *IP Global Edition, Journal of the German Council on Foreign Relations*, 9 (2008) 2, pp. 18-23.

² North Atlantic Treaty Organization, *Bucharest Summit Declaration*, 3 April 2008, >www.nato.int/docu/pr/2008/p08-049e.html<.

proach' integrating military and civilian means. Moreover, NATO agreed on a strategic plan for ISAF to develop benchmarks for evaluating success, particularly with regard to implementing the comprehensive approach. Finally, during the Summit, the French agreed to send about 700 additional troops to address NATO's chronic shortage of manpower in Afghanistan. In addition, Romania and Portugal also offered a certain number of troops.

Moreover, Bucharest also avoided a showdown over the controversial issue of U.S. plans to deploy strategic defence systems in Eastern Europe as part of its envisaged global ballistic missile defence architecture. Russia had made it known before the Summit that it regarded any deployment of such systems on European territory a source of instability in Russia-NATO relations. These statements resonated particularly well with the German government which belongs to the biggest sceptics of a possible NATO strategic defence. Yet, the Summit Declaration welcomed U.S. missile defence efforts and the potential to integrate American systems with NATO missile defence systems.

Finally, the issue of enlargement was resolved pretty smoothly. In the run-up to Bucharest, the Bush Administration had challenged Germany and France by announcing the intention to open the way to full membership for Georgia and the Ukraine, a move publicly opposed by both Berlin and Paris before the Summit. In the end, not only were (as expected) Croatia and Albania invited to start accession talks with the Alliance: surprisingly, NATO leaders in principle conceded to Washington's position on Georgia and Ukraine and it is no longer a question *if* both

countries will become members, but only *when* exactly this development will occur.

Modest achievements

At a first glance then, Bucharest seemed to have delivered a remarkable degree of consensus among NATO allies. However, there is reason to be cautious about such an assessment. The 'strategic vision' for Afghanistan merely re-affirms operational reality on the ground were a variety of different actors, including the military struggles to devise let alone implement a 'comprehensive approach'. The most difficult part will be to breathe life into a concept that has become conventional wisdom in the transatlantic strategic debate, but which already on the level of individual member states faces severe hurdles.³ Even more daunting, being a military alliance, NATO is critically dependent on civilian actors, such as the European Union, to turn the comprehensive approach into operational reality. Finally, while being a welcoming step, 700 French soldiers will not do much to ease the burden for NATO to bring about the necessary military capabilities for the Afghan operation. In the end, it was again the U.S. which announced the largest influx of troops with about 3,500 Marines. Also, Bucharest did not alleviate disagreement over the very nature of the ISAF mission. Is it, as the Germans keep continue emphasising, merely a 'stability and reconstruction operation'.⁴ Or is it, as the

³ Timo Noetzel, "Alliance at Odds", *IP Global Edition, Journal of the German Council on Foreign Relations*, 9 (2008) 2, pp. 46-50.

⁴ On the German conceptualisation of the Afghan conflict see Timo Noetzel and Benjamin Schreer, "Counter-what? Germany and Counter-Insurgency in Afghanistan", *RUSI Journal* 153 (February 2008) 1, pp. 42-46.

Americans, the British or the Dutch claim, a fully-fledged counter-insurgency involving occasionally high-intensity combat? Without a common understanding about the nature of the conflict in Afghanistan, however, the execution of NATO's 'strategic vision' will be very hard to achieve.

Moreover, the consensus on the ballistic missile defence issue was rather sobering. Welcoming U.S. plans to set up missile defence sites in European countries and considering linking those assets to NATO's missile defence architecture was uncontroversial, given that the Alliance failed to make real progress on its own strategic defence. Bucharest again postponed any decision of whether to develop and deploy systems of strategic missile defence protecting the whole of NATO's territory. In fact, the Summit showed that the Alliance is still far from a real strategic debate on this issue.⁵

Finally, the decision to invite at some point the Ukraine and Georgia was taken without any substantial discussion inside the Alliance about a related enlargement strategy. For it is clear that membership of those two countries will come at a cost for the Alliance. Not only will such a step put new strains on relations with Russia: additionally, NATO will inevitably be drawn into the Caucasian power plays. Does NATO have a strategy for engaging this region? And what is the future of Article 10 of the NATO Treaty restricting new membership to European states? Such issues were left out in Bucharest, hoping that the problems related to membership of those two countries such as

Georgia's 'frozen conflicts', Ukraine's shaky political consensus over NATO and the Alliance' inability to demonstrate a coherent enlargement strategy will be somehow solved along the way. It probably won't. Instead, as in the case of the EU and Turkey, the issue of full membership for those two countries will come back to haunt the Alliance.

To be fair: for the reasons stated above, the Bucharest Summit could not deliver more. Its greatest success was largely unnoticed. The focus on Afghanistan did curb the debate about an 'exit strategy' in NATO countries such as Germany which had amounted more to an 'exit without strategy'. Still, the Summit failed to address the Alliance's most pressing strategic problems. This leaves room for a different interpretation of why Bucharest did not see much controversy among the allies: they have given up on the idea that other members could be persuaded to change their positions. One such indicator was that the U.S. administration backed away from calling for more German troops in Afghanistan shortly before the Summit started. While Washington had pressed Berlin for months to provide more forces on the ground, it seems to have reached the conclusion that such support would not be forthcoming anyway. So why spend more political resources on a lost case? If this reading of the Bucharest Summit is correct, however, NATO will continue to disintegrate into a 'two-tier alliance', a challenge for which it is politically ill-prepared and which might decrease its ability to act as an effective military instrument for its member states.

⁵ Benjamin Schreer, "The Atlantic Alliance and Strategic Defence", *IP Global Edition, Journal of the German Council on Foreign Relations*, 9 (2008) 2, pp. 24-27.

Two-tier NATO

The term 'two-tier Alliance' has so far been used in political and strategic debate in the context of the Afghanistan operation. It describes an Alliance in which some members are willing to engage in combat operations, while others focus on construction efforts but refrain from fighting.⁶ This will, in the long-run, undermine NATO's cohesion since it questions the principle of alliance solidarity, including sharing equal risks and responsibilities. In the context of the ISAF mission, the danger of a two-tier NATO has been repeatedly pointed out, most prominently by U.S. Defence Secretary Robert Gates.⁷

Yet, as analysts have pointed out, Afghanistan is a 'symptom, not the cause' of NATO's problems to avoid strategic rift.⁸ Rather, at the heart of the matter lie different conceptions amongst the allies about the very future nature of the Alliance and its missions. The catalyst for this divergence of interests is the fact that with the Cold War, the current complex set of security threats have become a 'matter of interpretation'.⁹ Classical alliance theory holds that military alliances eventually cease to exist in the absence of an existential threat.¹⁰ It is too early to judge if NATO

will suffer such fate. Yet, not only does strategic debate predominantly perceives the Atlantic Alliance no longer as a military alliance, but as a 'multilateral security forum'.¹¹ It is also seen as only one among equals in a toolbox of security instruments at European states' disposal.¹²

As a result, Eastern European allies are the ones most concerned with the decreasing relevance of NATO as a classical military alliance based on Article 5 of the NATO Treaty, given that they share borders with a potentially hostile Russian neighbour. Members such as the U.S. or Great Britain, for their part, want to give the Atlantic Alliance a more global role: 'out-of-area or out-of-business'. This requires establishing new ties with like-minded countries such as Australia, Japan or even India. While particularly the United States is shifting its strategic focus to the Asia-Pacific region, continental European members such as Germany and France are wary about a 'globalized NATO'. Thus, the issue of how to develop global partnerships was spared out in Bucharest, but will return on the agenda as soon as a new U.S. administration has taken office in 2009.

Moreover, Germany, once the primary theatre of operations for NATO in a potential war with the Soviet Union, has de-committed from the Alliance over the recent years. No longer the 'front line state', German governments have displayed a hard-headed approach to NATO based on its own interests. These include an unwillingness to spend much political, financial and

⁶ Michael Williams and Alastair Cameron, "NATO's Strategic and Operational Challenges", *RUSI Transatlantic and European Security Programme Study*, London: Royal United Services Institute, 2008.

⁷ Fred Attewill and Hélène Mulholland, "Gates demands more troops to 'fight and die' in Afghanistan", *The Guardian*, 7 February 2008, www.guardian.co.uk/politics/2008/feb/07/foreignpolicy.uk.

⁸ Juliane Smith and Michael Williams, "What Lies Beneath: The Future of NATO through the ISAF Prism", *CSIS/RUSI Paper*, 31 March 2008.

⁹ Karl Kaiser, "NATO is indispensable...as a successful multilateral security forum", *IP Global Edition, Journal of the German Council on Foreign Relations*, 9 (2008) 2, pp. 10-13 (12).

¹⁰ Stephen M. Walt, *The Origins of Alliances*, reprint edition, Cornell: Cornell University Press, 1990.

¹¹ Kaiser, op. cit.

¹² Peter Schmidt (ed.), *A Hybrid Relationship: Transatlantic Security Cooperation beyond NATO*, Frankfurt: Peter Lang, 2008.

human resources on defence. Consequently, German security experts have questioned the claim whether in Afghanistan the principle of solidarity was on the line if German troops were not sent to fight alongside their allies in the South¹³ – nowadays, a common position in German political debate and a view heavily contested by allies such as Canada.¹⁴ Moreover, Germany's more pragmatic foreign and security policy encompasses a strong interest in stable relations with Russia, mainly for reasons of energy supply. Thus, Berlin decided to build a pipeline from Russia into northern Germany against the opposition of Poland and others, a move which could be seen as a blatant example of German "self-interests first" in years.¹⁵ In sum, NATO no longer is the defining instrument of German security and defence policy. Given that the country is a major European NATO member, this development has severe implications for NATO in terms of maintaining cohesion, particularly if Berlin chooses to lead the 'second-tier' on a rather frequent basis.

Likewise, as already mentioned, the Alliance is deeply split on the use of force in Afghanistan and elsewhere. Member states do not perceive equally the future of enlargement, the development of NATO-EU relations and NATO-Russian affairs, and their role in energy security. This leads to the conclu-

sion that the notion of 'two-tier' NATO cannot be limited to the issue of participation in combat operations. Rather, the disintegration into flexible 'alliances within the Alliance' concerns the fundamental strategic issues of NATO. What would be needed for a start is the production of a new strategic concept. While not being a panacea for all of NATO's problems, such a document would be a necessary step to provide new ground for an Alliance facing a radically different political environment. So far, however, enthusiasm among member states for such a new guiding paper has been low, indicating that they recognize how difficult it would be to bridge the divergent positions on many aspects of NATO policy.

In the end, the system of a 'two-tier' NATO is likely to become a constant of Alliance policy. Instead of lamenting this development, members should start building a robust political structure to absorb some of the related negative consequences. This requires, primarily, a serious debate within NATO about the impact of a two- (or multi-) tier Alliance: what are the mechanisms to deal with this new nature of the Alliance? Can a military alliance sustain such a system? Does a 'two-tier' Alliance reduce operational effectiveness? While not being a safeguard against the possibility that classical alliance theory will have its way, such a debate is needed to at least postpone such a development. Given that NATO, during the past, has shown a remarkable ability to adjust, there is some optimism that the organization will cope with one of its greatest challenges in recent history.

¹³Christoph Bertram, "Afghanistan ist kein Bündnisfall", *Die Zeit* (online), 16 February 2008, >www.zeit.de/online/2008/08/nato-kolumne-bertram<.

¹⁴David Haglund, "Afghanistan is Testing German-Canadian Ties", *Die Welt* (online), 31 August 2007, ><http://debatte.welt.de/kolumnen/81/atlantica+community/35149/afghanistan+is+testing+germancanadian+ties><.

¹⁵Williams and Cameron, op. cit.

Резиме

На крајот, Самитот на НАТО во Букурешт се чини дека покажа значително ниво на консензус помеѓу членките. Тоа што се плашевме дека ќе произлезе како отворен судир особено помеѓу сојузниците САД и Германија/Франција во однос на прашањата за проширувањето и одбраната со балистички проектили, се покажа како хармоничен настан. Букурешкиот билансен документ, се чини, беше позитивен во однос на широкиот домен на прашања опфатени со истиот, вклучувајќи ги тука и проширувањето, одбраната со проектили, како и иднината на операциите во Авганистан. Како резултат, Алијансата сега се наоѓа во помирни води после месеци на горчливи расправи по скоро сите прашања. Ова, несомнено се добри вести. За жал, разумно би било да очекуваме темните облаци да надвиснат повторно. Бидејќи тоа што демне е развојот на т.н. „двојно (поделено) НАТО“.

The Bucharest NATO Summit: An Outlook from Bulgaria

Marin Lessenski¹

From the viewpoint of Bulgaria, the decisions of the NATO Bucharest Summit of April 2008 was of key significance.² Commitments to the security in Afghanistan and Kosovo, the enlargement with the neighboring countries of the Adriatic Group, the desire of Ukraine and Georgia to upgrade relations, the proceedings of the NATO-Russia Council – the outcome of all these issues was closely related to and would have implications for the country's foreign and security policy.

Afghanistan and Kosovo meant that commitments to the alliance and firstly, the global and secondly, the regional security should be met. Moreover, troops commitment had always had its specific human and social dimension of sending soldiers in a challenging environment.

Expanding the alliance to the Western Balkans meant more stability and security for Bulgaria and – in the long term – a new level of good neighborly relations even beyond the immediate "NATO borders". The dispute between Greece and the Republic of Macedo-

nia over the name of the former Yugoslav republic put NATO in a very awkward situation, in which it, nevertheless, did not want to and should not want to interfere. Bulgaria was even less interested to interfere in any way between its two close neighbors, as it ran the risk that even the most innocent word will be interpreted, misinterpreted and misused in the heat of the debate. However, a quick and mutually acceptable outcome of the "name issue" for Bulgaria means one less serious barrier on the way to a more stable and advanced Balkans.

At the end of the day however, while not having the maximum, the invitation to all three Adriatic Group countries was there, the upgrade in relations with other two Western Balkan countries – Bosnia and Herzegovina and Montenegro was there as well.

The eastern dimension of NATO's policy – with the NATO-Russia Council, the Ukraine and Georgia aspirations – held profound interests for Bulgaria's "eastern" foreign policy focus, structured around the adjacent and geopolitically very significant Black Sea region. It was known from the very start that no easy solutions are possible and that no shortcuts can be made. Moreover, there were compelling views that hasty decisions without consent – explicit or implicit – of all the regional fac-

¹ The views expressed in this paper are those of the author and do not concern in any way the organizations the author is affiliated with.

² For the official proceedings, please refer to NATO's webpage at <http://www.nato.int/docu/comm/2008/0804-bucharest/index.html>. For a broader context, with input from the independent policy community, the web-page of the Bucharest Conference of the German Marshall Fund of the United States can be accessed for a variety of high level expert debates at www.gmfus.org.

tors may even antagonize or exacerbate the already complicated situation.

Bulgaria's expectations and positions at the Bucharest Summit of 2008 emanated from long years of foreign policy making and domestic reform in a troubled regional environment and reflect the changes in the global and more immediate environment, as well as Bulgaria's own interests and experience. In the words of Bulgaria's foreign minister Ivaylo Kalfin³:

We see NATO in principle, and this is the experience of Bulgaria, as a political-military organization, which is no longer the organization it used to be in the Cold War, when there were two opposing blocks. NATO is focused on protecting the security of the states, ensuing from the so-called asymmetric threats, and that is why NATO is so engaged in the fight against terrorism, overcoming humanitarian catastrophes, etc. When our neighbors enter the Alliance it will mean that they endorse the same principles of democracy, the same values of commitment to protecting security and then, our country would feel much safer.

Bulgaria's policy as a NATO member should be studied in at least three, equally important contexts. The first one is related to the very rationale of joining the alliance and it still informs the Bulgarian decision-making process. The second context is the overall reasoning of Bulgaria's foreign policy. The third context is the task of transforming Bulgaria into a committed member of NATO and then of the EU with the ensuing responsibilities and new opportunities of action.

The run up of Bucharest: foreign policy and security context

Bulgaria officially took course to joining NATO in 1997 and achieved its goal in 2004, when it joined the ranks of the Euro-Atlantic alliance. The decision to join it was multilayered, involving a complex understanding of what NATO is and how membership in the alliance will benefit Bulgaria. NATO reciprocated by considering Bulgaria and fellow CEE states as serious candidates and potential key contributors to NATO's goals of maintaining stability in the Euro-Atlantic area.

The first reason for joining NATO was the value-based policy approach, where NATO was considered an alliance of values. Bulgaria viewed accession to NATO and the EU as twin processes, part and package of the reform process in the country that would seal the transition efforts of re-joining the family of nations sharing and defending common liberal democratic values. Moreover, the goal of joining NATO received and maintained a very high degree of public support (an average of 76%) and unanimous political support all across the political process.⁴ There is no better evidence to that consensus-based action than the fact that the first steps towards NATO were taken under the center right government of Ivan Kostov, and accession was sealed by President Parvanov, formerly leader of the Bulgarian Socialist Party, and the coalition government of the liberal parties of Simeon Sax Coburg Gotha

³ An interview for the Bulgarian National Radio during the Bucharest Summit, April 2-4, 2008.

⁴ For a general and in-depth overview of Bulgaria's way to NATO, see *Bulgaria for NATO 2002*, published by the Institute for Regional and International Studies, editors Ognyan Minchev, Valeri Ratchev, Marin Lessenski. The book can be accessed online at www.iris-bg.org.

(NMSII) and Ahmed Dogan (MRF). The political consensus translated into policy making and served as the essential pre-requisite for the success of Bulgaria's candidature for NATO in two dimensions: a) Bulgaria had no problems in covering the political criteria of joining NATO and b) every government, minister and military commander was able to secure - meeting the high NATO standards - quick and optimal legislative and financial backing of the NATO accession process.

The second reason for joining NATO was the more "traditional" perception of NATO as the primary defense alliance in the world that was able to provide long-term guarantees to the peaceful social and economic development of the country. In the realm of business this would be considered buying an insurance policy. The immediate concern of Bulgaria was the regional security situation, which remained a grave concern of the international security agenda throughout the 1990s and beyond, in the 21st century. There was however, the more forward looking vision that membership was necessary not just for the current situation, but also as a prerequisite for stability in an ever more dynamic global context for decades to come.

The regional security context was critical to Bulgaria's decision to join NATO which, in turn, informed NATO members' decision that Bulgaria should join NATO to contribute to the stability in the region. The Yugoslav wars of the 1990s demanded decisive action and it was NATO that was up to the task to stop violence. NATO used direct action to intervene in Bosnia and Herzegovina and then the region of Kosovo. But it

understood well that, in order to maintain stability and prevent new outbreaks, a supportive regional environment is necessary and that it would be best achieved by extending the alliance just next to the troubled Western Balkans. Thus a positive "spill-over" of stability would occur.

The regional context, however, is not entirely negative. It also provides instructive examples of regional cooperation in the face of the security challenges next door. Moreover, these cooperation patterns came from the security domain, where former Cold War era adversaries managed to successfully collaborate and elevate it to structured, institutionalized forms. In fact, throughout the 1990s, those cooperation patterns proved to the rest of the world that the Balkans are more than atavistic feuds. They also provided the vital background for an exchange of positions, confidence building and search for common solutions. Bulgaria was an active and enthusiastic participant in these cooperation patterns. On the political level, this was the Defense Ministerial, the regular meetings of the ministers of defense in Southeastern Europe. On the military cooperation level, the process advanced to the point where a joint "Balkan corps" was established through the SEEBRIG (Multinational Peace Force for Southeast Europe Peace),⁵ whose first headquarters was in Plovdiv, Bulgaria. The security cooperation culminated in the run up of the Prague Summit of 2002, when

⁵ The SEEBRIG is a regional, multinational and military organization, made up of 7 European countries (Albania, Bulgaria, Greece, Italy, the Former Yugoslav Republic of Macedonia, Romania, Turkey) and was activated on 31 September 1999. For more information, see <http://www.seebrig.org/>, of May 2008.

the “4+4” format was established. It involved the two NATO members, Greece and Turkey (which sidelined their own differences), and which lobbied for the entry of the two NATO hopefuls, Bulgaria and Romania, with the full understanding that having their neighbors as peers in NATO serves their best interests.

The task of reforming the Bulgarian armed forces was, of course, the most pressing issue as at the end of the day, NATO is primarily a defense alliance. Naturally, this was not easy, as the country had to downsize the big army of the early 1990s into a small, but very effective modern force. But that was only the surface. In fact, along with the armed forces' main components – army, navy and air force - the whole security sector had to be reformed and modernized. A whole new way of thinking about the role of the armed forces and the strategic and operational planning had to be adopted. These decisions did not come easy, nor was the process without problems. For example, the downsizing of the armed forces meant that a great number of servicemen had to be released and severe social cost had to be paid. From an estimate of 120,000 in the beginning of the 1990s, the desired goal at the end of process was an armed force of 45,000. The interoperability with NATO forces meant that new technical and communication equipment had to be provided, which put additional strain on the already stretched public budget. The force of the socialist times, which was prepared for more conventional roles, had to be readied to act in NATO joint defense operations and increasingly – in a new type of missions, involving peace-en-

forcement or peace-keeping. This meant lighter, more flexible, expeditionary type of units.⁶

Bulgaria's accession to NATO in 2004 was not a final destination. It was rather a new starting point, where the country continued to perform its allied obligations. These were no simple follow-ups to what was previously done or finishing job undone – though they were many on the agenda. Bulgaria's policy and role within NATO evolved under the influence of three factors. The first factor is the constant change on the regional, and above all, the international security situation. The second factor is NATO's transformation project in the new century. The third factor is Bulgaria's own evolving role as both NATO and prospective (since January 2007 full-fledged) member of the EU.

The international security environment was, of course, primarily influenced by the 9/11. For the first time, Article 5 of NATO was activated and the alliance came to the help of the United States. In this situation, Bulgaria emerged as a forward state vis-à-vis the wider Middle East region, where the focus of international attention was. Afghanistan, and then Iraq, became the focal points of NATO's and its members' attention for years to come. In the region of the Balkans, the mass-scale violence of the 1990s was subdued, but the process of state disintegration was far from over, with the accompanying danger of return of violence, especially

⁶ A very professional account of the transformation of the Bulgarian armed forces for a new type of missions can be found in Valery Rachev's "War Against Terrorism: Implications For The Bulgarian Military", in *The War on Terror: Policy Implications*, published by the Institute for Regional and International Studies (IRIS) in 2003, available at www.iris-bg.org.

in Kosovo, with potential spill-over to neighboring Republic of Macedonia.

The changing nature of security challenges – from the conventional type to the new terrorism and dangers from rogue and failed states – as well as the location of the breeding grounds of those new dangers, compelled NATO to reconsider its mission and strategy. Thus, NATO endorsed out-of-area operations with various peace support operations, much in contrast to its Cold War posture and character of forces. The military requirements of NATO's transformation went hand in hand with the political aspects of the transformation, which involved mainly developing NATO's partnership in the close proximity, as well as across the globe.

Bulgaria's role was also changed dramatically as its status was elevated as a NATO, and shortly after, as an EU member. As such, it served as an external border of the two organizations vis-à-vis two directions, two different security complexes. The first direction is the Western Balkans, a traditional source of pre-occupation of Bulgaria's foreign policy and security concerns. The focal points of this attention were, above all, the implications of Kosovo's unresolved status and the fragile balance in the neighboring Republic of Macedonia. Bulgaria contributed directly through its contingents in Bosnia and Herzegovina and Kosovo, as well as in its political support to NATO's open door policy towards the group of Western Balkans' candidates – i.e. the Adriatic Group of Albania, Croatia and the Republic of Macedonia.

The second direction is the east – south east, involving countries in the Black Sea region and the wider Middle

East. From the very onset of the war against terror, Bulgaria joined the ranks of the anti-terrorist coalition as a NATO member and a close ally of the United States. Bulgaria sent contingents in both Afghanistan, joining ISAF, and later in Iraq, as part of the multinational force in the Polish-led zone.

In the Black Sea region, Bulgaria assumed a political and diplomatic role of helping develop relations between NATO and its new partners in the region. Bulgaria's specific contribution was assuming the position of NATO contact point for the South Caucasus countries of Armenia, Azerbaijan and Georgia. The performance of the Bulgarian embassy, which served as a contact point, was so good that in a rare move of appreciation, NATO decided to continue its mandate for a second term.⁷

In a similar context, Bulgaria has deepened its cooperation with the United States by signing a defense cooperation agreement in 2006, which provides, above all, the establishment of joint installations (dubbed by the media "American bases") in Bulgaria. These are three locations (the Novo Selo training facility and warehouses and the two airbases of Bezmer and Graf Ignatievo), which will host US personnel and equipment in line with the new US strategy of setting up smaller, more flexible forward operational bases to address the challenges of the new security environment.

Bulgaria's Black Sea policy should also be viewed along the lines of participation in regional cooperation initia-

⁷ For more information on the functions of NATO contact points, see <http://www.nato.int/issues/cpes/index.html>.

tives of various format and purpose, primarily the more comprehensive format of the BSEC (Black Sea Economic Cooperation Organization) back in 1992⁸, the BLACKSEAFOR, which provides for rescue missions and military cooperation between NATO and non-NATO members.

Bulgaria's positions and activities within NATO cannot be separated from its responsibilities and role as an EU candidate and member. In that capacity, Bulgaria has to participate in two sets of policies. The first set are the CFSP and ESDP domains, which seek to achieve stability among all in the neighboring Western Balkans and the Black Sea regions. The more the US was becoming engaged in other corners of the globe, the more the EU assumed primary responsibility for the region. In that capacity, Bulgaria participates in at least three different sets of policies. Firstly, in the above mentioned CFSP and ESDP missions as a direct involvement in security provision. Secondly, Bulgaria is also serving as an external border of the EU along the lines of the Justice and Home Affairs (JHA) policies. Thirdly, there is the EU enlargement process, which will ultimately be the most sustainable and effective means of resolving the security and developmental problems in the Balkans.

Conclusion

The outcomes of Bucharest have indeed brought some disappointment to the high expectations to a number of aspiring candidate states. The failure to

achieve the maximum results did not mean, however, the hopes have vanished. On the contrary, the doors remain open; the solutions are at the grasp of a hand – assuming there is enough good political will.

This was also a lesson learnt about how NATO functions, and that the Alliance cannot afford to inject instability and import problems in its own system. Perhaps the future will show that cautiously considered solutions are better than hurried ones.

In Bucharest, Bulgaria has already demonstrated that it is a responsible and committed NATO member that is able to make informed decisions. For Afghanistan, the decision to continue the long-term commitment with its troops reflected the recognition of the contribution to global security as a member of a primary security alliance. The decision not to pledge new contingents was based again on the lessons learnt, that planning should be based on existing capacity, not on unrealistic goals – having a limited number of quality troops trumped the misleading thinking “the more the better”.

Bulgaria supported the enlargement of NATO and the upgrade of relations with partners in the Balkans and the Black Sea region, upholding the position that there are no shortcuts to sustainable decisions and that, at the end of the day, it is better to go through a lengthier process of necessitated negotiations and reform – ultimately brining about the desired results very soon.

The end of the Summit signaled the beginning of an even more difficult time – the time to implement the decisions taken in practice, with the hope that, by the time of the next summit, in two

---

⁸ Fore more information on BSEC, see <http://www.bsec-organization.org/>.

years, the open questions will have been solved, NATO will have three more members from the Balkans and

the close neighbors from the west and the east will have become even more closer Alliance partners.

Key words: *NATO, the Balkans, Black Sea region, Bulgaria.*

Резиме

За многумина, Самитот на НАТО во Букурешт беше „полупразна“ чаша, но исто така може да се каже дека поспорите решенија се подобри и поистрајни решенија. Што се однесува до позицијата на Бугарија, на форумот беше информирана за долгите години на искуство и дефинирањето на надворешната политика како и безбедносните цели – како од национална, така и од страна на сојузниците – ова според перспектива на НАТО и земјите членки на НАТО.

Односите меѓу Република Македонија и НАТО од осамостојувањето до Самитот во Букурешт – што понатаму!?

Сашо Додевски

Веднаш по осамостојувањето, Република Македонија јасно ги определи своите надворешнополитички цели: зачленување во Европската Унија и Северноатлантската договорна организација (НАТО). Приказната за Република Македонија и НАТО трае речиси една и пол деценија, почнувајќи од појавувањето на првите активности на нашите интелектуалци во рамките на Асоцијацијата на атлантскиот договор (Atlantic Treaty Association) во 1991/92 година.¹ Определбата за зачленување во НАТО, Република Македонија ја утврди на 23.12.1993 година, кога Собранието на Република Македонија донесе одлука Република Македонија да стапи во членство во Северноатлантската договорна организација – НАТО.² Во овој контекст, за потписникот на овие редови остануваат отворени следниве прашања, како понатаму се реализира одлуката на Собранието на Република Македонија т.е. членот 2 според кој: „*Барањето за стапување*

на членство во Северноатлантската договорна организација – НАТО да го поднесе Претседателот на Република Македонија“. Прашањата се: кој и кога го упатува барањето на Република Македонија до надлежните институции на НАТО за членство на Република Македонија во НАТО? Дали е применета истата постапка како при зачленувањето на Република Македонија во другите меѓународни организации, како на пример Обединетите нации, Советот на Европа и Европската Унија кога по донесувањето на одлуката на Собранието на Република Македонија, овластените претставници на Република Македонија, веднаш, следните денови упатија барање за членство на Република Македонија во овие меѓународни организации? Но, како и да е, и покрај сите премрежја и проблеми кои го следеа осамостојувањето на Република Македонија и нејзиното етаблирање во меѓународната заедница, Република Македонија го продолжи процесот за зачленување во НАТО.

Поради пречките предизвикани од Република Грција, Република Македонија ги формализираше односите со НАТО дури во 1995 година, по потпишувањето на При-

¹ Ружин Н., *НАТО пред новите предизвици и перспективите на Република Македонија*, Фондација „Фридрих Еберт“, Скопје, 2005, стр. 121. (Поопширно за односите меѓу Република Македонија и НАТО кај истиот автор и *Our Way to NATO*, Министерство за одбрана на Република Македонија, 2003).

² *Службен весник на Република Македонија*, 1993, бр. 78.

времената спогодба со Република Грција во септември 1995 година, кога практично беше „деблокиран“ тој процес. Од тогаш Република Македонија е силно посветена на активностите за зачленување во НАТО. На 15.11.1995 година, Претседателот на Владата на Република Македонија, Бранко Црвенковски во Брисел во седиштето на НАТО го потпиша Рамковниот документ со кој Република Македонија стана 27-та држава-членка на програмата Партнерство за мир – ПзМ (Partnership for Peace – PfP). На 11.3.1996 година Република Македонија беше примена во членство на Северноатлантскиот совет за соработка (NACC – North Atlantic Cooperation Council) кој во мај 1997 година се трансформираше во Евроатлантски партнерски совет (EAPC – Euro-Atlantic Partnership Council). На 14.6.1996 година во седиштето на НАТО беше отворена Канцеларијата за врски на Република Македонија. Од тогаш Република Македонија има свои постојани воени претставници во НАТО, во својство на воени офицери за врски во Брисел и во Штабот во Монс. Владата на Република Македонија на 25.8.1997 година донесе одлука за отворање на Мисија на Република Македонија при НАТО со седиште во Брисел,³ а истата беше свечено отворена на 26.11.1997 година. На 18.11.1997 година Претседателот на Република Македонија донесе указ со кој Јован Теговски,⁴ тогашниот вонреден и ополномоштен амбасадор на Република Македонија во Кралството

Белгија, Кралството Холандија и Големото Војводство Луксембург, беше поставен за шеф на Мисијата на Република Македонија при НАТО.⁵ На 1.12.1997 година, Владата на Република Македонија донесе одлука за формирање Комитет за Евроатлантски интеграции со задача: „координирање на активностите сврзани за подготвување за зачленување на Република Македонија во Европската Унија и НАТО“.⁶ Исто така беа формирани и други тела поврзани со активностите за членство во НАТО. На овој начин беше создадена политичко-организациона инфраструктура за водење на процесот на зачленување на Република Македонија во НАТО, како и започнување на непосредната интензивна комуникација и меѓусебна соработка на политички и воено-безбедносен план меѓу државните институции на Република Македонија и структурите на НАТО. Подоцна, како што се интензивираа односите меѓу Република Македонија и НАТО, со цел да се зајакнат и координираат активностите, Владата на Република Македонија во јануари 2005 година назначи Национален координатор за подготовките на земјата за членство во НАТО. Координирањето на активностите за членство во НАТО се подигнува на највисоко ниво кога во септември 2007 година се формира Комитет за прием на Република Македонија во НАТО кој го раководи Претседателот на Владата на Република Македонија.⁷

Најзначајната димензија во односите меѓу Република Македонија и

³ Службен весник на Република Македонија, 1997, бр. 43.

⁴ Оваа функција досега ја извршуваа: д-р Нано Ружин (2001-2008) и Кире Илиевски (2008 – ...).

⁵ Службен весник на Република Македонија, 1997, бр. 59.

⁶ Службен весник на Република Македонија, 1997, бр. 62.

⁷ www.mfa.gov.mk (Министерство за надворешни работи на Република Македонија).

НАТО е, секако, процесот на проширувањето на НАТО. Во тој однос значајна е соработката во рамките на Партнерството за мир, кое претставува основа за соработка меѓу НАТО и државите-партнери и еден вид подготовка на државите за членство во НАТО. Целта на Партнерството е: планирање на националната одбрана и на воениот буџет, демократска контрола на безбедносните сили, организирање и учество во заеднички воени вежби и воени маневри, цивилни и итни спасувачки операции, мировни мисии итн. На самитот на НАТО одржан во Вашингтон 23-25.4.1999 година, Република Македонија стана кандидат за членство во НАТО. На овој самит беше донесен Акциониот план за членство – АПЧ (Membership Action Plan – MAP). Функцијата на АПЧ е да им помогне на државите-аспиранти за членство во НАТО преку различни активности. Со планот се опфатени различни прашања, при што од државите-аспиранти се бара да исполнат одредени цели на политички и на економски план. Аргументите со кои секој аспирант настојува да се здобие со членство во Алијансата се систематизирани и изложени во Годишната национална програма за членство – ГНПЧ (Annual National Program for Membership – ANP).⁸ Оваа програма содржи неколку дела во кои се опфатени политичките, економските, воено-одбранбените, ресурсните, безбедносните и правните прашања.⁹

Во контекст на проширувањето на НАТО значаен момент беше формирањето на неформалната група Вилнус (V-10) во мај 2000 година, составена од државите-аспиранти, меѓу кои и Република Македонија. Процесот понатаму продолжи со потпишувањето на Повелбата за партнерство или Јадранската повелба (The Charter of Partnership among Albania, Croatia, Macedonia and USA) и формирањето на Јадранската група, позната и како А3, составена од Албанија, Хрватска и Македонија. Иницијативата за формирање на оваа група ја покренува покојниот претседател на Република Македонија, Борис Трајковски, на маргините на самитот на НАТО во Прага одржан во ноември 2002 година. Јадранската повелба беше потпишана на 2.5.2003 година во Тирана од министрите за надворешни работи на Република Македонија, д-р Илинка Митрева; на Хрватска, Тонино Пицула; на Албанија, Илир Мета и државниот секретар на САД, Колин Пауел. Јадранската повелба претставуваше стратегиски документ, поддржан од САД, во функција на интеграцијата на трите држави во НАТО и соработката меѓу трите земји во исполнување на условите за прием во НАТО. Континуираната поддршка на Република Македонија за членство во НАТО, за прогресот во реформскиот процес во повеќе области во државата, спроведувањето на АПЧ и ГНПЧ, учеството во мисиите на НАТО итн., беше јасно изразена во завршните декларации од самитите на НАТО одржани во Прага на 21-22.11.2002,¹⁰ во Истан-

⁸ Ружин Н., *цит. дело...*, стр. 175.

⁹ Поопширно за карактеристиките на Партнерството за мир и за Акциониот план за членство, *Прирачник за НАТО*, Office of Information and Press, Brussels, 2001 и www.morm.gov.mk (Министерство за одбрана на Република Македонија).

¹⁰ *Prague Summit Declaration*, Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Prague on 21 November 2002.

бул на 28-29.6.2004 година¹¹ и во Рига на 28-29.11.2006 година.¹²

Односите меѓу Република Македонија и НАТО ги карактеризираат и други аспекти, како на пример, склучувањето меѓусебни договори. За прв таков договор може да се смета „Договорот за транзит на силите на IFOR“ (Implementation Force) низ територијата на Република Македонија кој беше склучен со размена на писма меѓу Министерот за одбрана на Република Македонија, д-р Благој Ханџиски и Генералниот секретар на НАТО, Хавиер Солана. Тој беше применет и при транзитот на силите на SFOR (Stabilization Force) низ територијата на Република Македонија. Преминувањето на силите на НАТО во мисиите IFOR и SFOR (воени мисии во кои НАТО учествуваше во Босна и Херцеговина), може да се смета за прва активност на НАТО на територијата на Република Македонија. На 30.5.1996 година меѓу Република Македонија и НАТО беше потпишан „Договорот меѓу државите-страни во Северноатлантскиот договор и другите држави учеснички во Партнерството за мир за статусот на нивните сили и Дополнителниот протокол меѓу државите-страни во Северноатлантскиот договор и другите држави-учеснички во партнерството за мир за статусот на нивните сили“.¹³ Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 4.6.1996 година, го донесе Зако-

нот за ратификација на Договорот. Овој Договор е значаен поради тоа што се применуваше при воспоставувањето и функционирањето на воените мисии на НАТО на територијата на Република Македонија. Покрај овој Договор, меѓу НАТО и Република Македонија беа склучени и други договори: „Спогодба за безбедносни аранжмани меѓу Република Македонија и НАТО“, склучена на 19.1.1996 година; „Основен договор меѓу Република Македонија и НАТО за операциите на НАТО мисиите во Република Македонија“, склучен на 24.12.1998 година;¹⁴ „Договор за статусот на силите на КФОР на територијата на Република Македонија“,¹⁵ склучен на 18.5.2001 година.

Соработката на Република Македонија со НАТО се одвиваше и преку одржување воени вежби, организирани од НАТО и Партнерството за мир. Прва воена вежба организирана на територијата на Република Македонија беше воената вежба „Спасител“, одржана во мај 1997 година. Од тогаш па во годините потоа на територијата на Република Македонија беа одржани повеќе воени вежби со учество на воени сили од државите-членки на НАТО и државите-членки на Партнерството за мир. Исто така, воените сили на Република Македонија учествуваат на воени вежби организирани од НАТО надвор од територијата на Република Македонија. Прва воена вежба на која учествува воена единица на АРМ надвор од територијата на Република Македонија

¹¹ *Istanbul Summit Communiqué*, Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Istanbul on 28 June 2004.

¹² *Riga Summit Declaration*, Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Riga on 29 November 2006.

¹³ *Службен весник на Република Македонија*, 1996, бр. 29.

¹⁴ Георгиевски С. – Додевски С., *Документи за Република Македонија 1990-2005*, Правен факултет, Скопје, 2008, стр. 819-832.

¹⁵ *Исто...*, стр. 832-836.

беше воената вежба „*Мировен орел '96*“, која се одржа во јули 1996 година во Албанија. Односите меѓу Република Македонија и НАТО ги карактеризираат и бројните воени мисии на НАТО на територијата на Република Македонија. За прва мисија на НАТО во Република Македонија може да се смета операцијата „*Решителен сокол*“, реализирана во јуни 1998 година, преку спроведување воздушни воени вежби на Балканот, како дел од подготовките за можната воена акција на НАТО врз СРЈ. Во неколкучасовната воена вежба беа употребени повеќе воени летала на НАТО: борбени авиони F-16, торнада, хеликоптери, транспортни и авиони танкери, шпиунски авиони – AVAKS. Вежбата беше првиот воздушен воен маневар на силите на НАТО од таков вид на територијата на Република Македонија, со согласност на Владата на Република Македонија, за користење на воздушниот простор на Република Македонија. Во контекст на кризата на Косово, со согласност на Владата на Република Македонија беа воспоставени две мисии на НАТО, Косовски верификационен координативен центар – КВКЦ (KVCC – Kosovo Verification Coordination Center) (функционираше во периодот 26.11.1998 – 24.3.1999) и Сили за извлекување (Extraction Force) (функционираше во периодот 10.12.1998 – 24.3.1999). Иако овие две мисии официјално престанаа да постојат, силите на НАТО не беа повлечени од територијата на Република Македонија. Тие и натаму го продолжија својот престој во Република Македонија како подготвителни сили на КФОР за Косово, но и во справува-

њето со косовската бегалска криза во Република Македонија. Во тој период, март-јуни 1999 година, на територијата на Република Македонија, по барање на НАТО и со одобрение на властите на Република Македонија беа распоредени околу 16.000 војници на НАТО. Најголемиот дел од овие сили, преку Република Македонија како припадници на КФОР, се распоредија на територијата на Косово. Паралелно со одвивањето на активноста на оваа мисија, во тој период на територијата, т.е. над воздушниот простор на Република Македонија, се спроведуваше уште една воена операција на НАТО, т.е. воздушната интервенција на НАТО врз СРЈ. Иако примарната активност на силите на КФОР беше на Косово, КФОР има своја логистичка или заднинска база во Република Македонија, т.е. штаб во Скопје. Штабот беше воспоставен на 12.6.1999 година, речиси истовремено со влегувањето на силите на КФОР на Косово. Штабот постоеше како самостоен заднински штаб до април 2002 година, кога по наредба на командата на НАТО (AFSOUTH – Allied Force South) надлежна за Балканот беше формиран единствен штаб на НАТО во Скопје, во чиј состав влегува и овој заднински штаб. Во март 2003 година, по воспоставувањето на воената мисија на ЕУ – Конкордија, штабот на НАТО во Скопје продолжи да функционира до јуни 2007 година, кога АРМ ја презеде координацијата на логистичката поддршка на силите на НАТО во регионот и за КФОР на Косово. Дел од активноста на НАТО во Република Македонија беше и останува советодавниот тим на НАТО во Министерството за од-

брана на Република Македонија. Значаен дел во односите меѓу Република Македонија и НАТО претставуваат учеството и придонесот на НАТО во решавањето на воената криза во Република Македонија во 2001 година. Преку директен политичко-дипломатски и воен ангажман, НАТО помагаше во разрешување на воената криза во Република Македонија. По барање на властите на Република Македонија, НАТО да помогне во надминувањето на кризата, во Република Македонија беа воспоставени мисиите: „Неопходна жетва“ (Essential Harvest) од 22.8.2001 до 22.9.2001, „Килибарна лисица“ (Amber Fox) од 27.9.2001 до 14.12.2002 и „Сојузничка хармонија“ (Allied Harmony) од 14.12.2002 до 31.3.2003 година.

Исто така, една од најзначајните заеднички активности и соработка меѓу трите држави од Јадранската група, почнувајќи од 2005 година, е учеството на заеднички медицински тим во операцијата ISAF (International Stabilisation Assistance Force) во Авганистан, предводена од НАТО. Освен учеството во овој заеднички медицински тим во мисијата во Авганистан, Република Македонија го започна учеството во мисијата ISAF во август 2002 година. Од тогаш до денес значително се зголеми бројот на припадниците на вооружените сили на Република Македонија кои учествуваат во оваа мисија. За професионалноста, обученоста и подготвеноста и успешното учество на вооружените сили на Република Македонија најдобро говори фактот што на вооружените сили на Република Македонија НАТО им довери одговорна задача, меѓудругото, да го

обезбедуваат Главниот штаб на НАТО во Кабул. Тоа е само уште една потврда и признание за вооружените сили на Република Македонија и за државата Република Македонија во целина, иако нашата држава не е членка на НАТО.

Во целиов овој изминат период, државните институции на Република Македонија континуирано го поддржуваат процесот на зачленување на Република Македонија во НАТО. Владата на Република Македонија и Министерството за одбрана ги донесоа неопходните документи во функција на исполнување на критериумите за членството во НАТО. Така, на пример, Владата на Република Македонија на 5.10.1998 година усвои „Стратегија за интеграција на Република Македонија во НАТО“.¹⁶ Исто така и Собранието на Република Македонија во изминативе години во рамките на неговите надлежности континуирано го поттикнува и поддржува овој процес, за што сведочат декларациите усвоени од Собранието на Република Македонија: „Декларација за поддршка на Повелбата за партнерство меѓу Република Македонија, Република Албанија, Република Хрватска и САД (Јадранска повелба)“,¹⁷ усвоена на 22.7.2003 година; „Декларација за подигнување на нивото на односите и соработката меѓу Република Македонија и НАТО“,¹⁸ усвоена на 21.5.2004 година и „Декларација за барање поддршка за прием на Република Македонија во НАТО“,¹⁹ усвоена на 19.6.2007 година.

¹⁶ Службен весник на Република Македонија, 1998, бр. 51

¹⁷ Службен весник на Република Македонија, 2003, бр. 49.

¹⁸ Службен весник на Република Македонија, 2004, бр. 33.

¹⁹ Службен весник на Република Македонија, 2007, бр. 78.

Успешната завршница на целиот овој процес требаше да се случи на самитот на НАТО во Букурешт во април 2008 година, каде според сите оценки Република Македонија ги исполни предвидените критериуми за членство во НАТО, но, поради политички проблем кој нема никаква поврзаност со процесот на зачленување на Република Македонија во НАТО, беше оневозможено добивањето на поканата за членство заедно со Албанија и Хрватска. Република Грција како членка на НАТО, користејќи ги механизмите на одлучување во НАТО го блокира и оневозможи добивањето на поканата за членство на Република Македонија во НАТО. Упатувањето на поканата и воопшто идното членство на Република Македонија во НАТО практично е дополнително условено со решавањето на „разликата“ околу името меѓу Република Македонија и Република Грција, онака како што тоа е формулирано во членот 20 од Декларацијата од Самитот на НАТО во Букурешт.²⁰

Како заклучок, во овој контекст може да се каже дека за реализацијата на овој голем проект, членство во НАТО, Република Македо-

нија навистина вложи голем труд, вложи голема енергија, вложи финансиски средства и големи човечки ресурси. На овој начин практично се покажа силната посветеност на Република Македонија кон овој процес. Интензитетот и квалитетот на односите меѓу Република Македонија и НАТО во овој период само ја потврдија силната определеност на Република Македонија од нејзиното осамостојување да стане членка на оваа меѓународна организација. Исто така, со ова може да се потврди дека Република Македонија нема простор за други „експерименти“ и алтернативи освен членството во НАТО. Во овој процес, во кој е вложено максимално многу, треба да бидат вложени максимални напори и сите капацитети на државата да бидат ставени во функција за да Република Македонија ја оствари оваа цел. Интензитетот и квалитетот на односите меѓу Република Македонија и НАТО во периодот од осамостојувањето до денес несомнено покажа и потврди дека Република Македонија направи напори со кои ги исполни критериумите и заслужи да ја добие поканата за членство и да стане член на НАТО. Впрочем, тоа е сојуз на држави и народи каде Република Македонија природно, географски, политички и цивилизациски припаѓа.

²⁰ *Bucharest Summit Declaration*, Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Bucharest on 3 April 2008.

Abstract

After acquiring its independence in 1991, the Republic of Macedonia clearly defined its main foreign policy goals, membership in the European Union and NATO. Since 1993, when the decision for macedonia's membership in NATO was adopted by the macedonian Parliament until the recently held Bucharest Summit, the Republic of Macedonia has established strong and intensive relations with the Alliance. As a result of

these relations, the Republic of Macedonia carried out all the necessary activities and reforms in order to meet the necessary criteria and invested tremendous energy, financial and human resources to become a member of the Alliance. These reforms have been evaluated and confirmed by NATO, but unfortunately, because of the Greek "veto," the Republic of Macedonia did not receive an invitation for membership together with Albania and Croatia. There is no other alternative for the Republic of Macedonia, and in future it should undertake all the activities required to achieve this goal.

Македонски перспективи и предизвици

Антонио Милошоски

Почитувани читатели,

На почетокот, би сакал да ги изразам моето задоволство и особена чест што ја имам можноста по втор пат во својство на Министер за надворешни работи на Република Македонија да приложам свој текст за најновото издание на списанието „Политичка мисла“, кое се издава од страна на Фондацијата „Конрад Аденауер“. Фондацијата „Конрад Аденауер“ од почетокот на своето функционирање во Република Македонија даде несомнен придонес во промовирањето на вредностите на демократијата, владеењето на правото, принципите на пазарната економија, јакнењето на трансатлантските вредности, слободата на печатот, поттикнувањето на комуникацијата на владиниот со невладиниот сектор, како и со соодветната политичка едукација на релевантните носители на реформите во тие сфери.

Во мојот текст за вашето ценето списание од минатата година поопширно се осврнав на македонските подготовки и преземените реформи на планот на одбраната, правосудството, економијата, борбата против организираниот криминал и корупцијата, македонското партиципирање во регионалните иницијативи, операциите на Алијансата и македонската логистичка помош на истите (конкретно КФОР), со цел да

ја добиеме поканата за зачленување во Алијансата на последниот нејзин самит во Букурешт од 2 до 4 април 2008 г.

Сите релевантни анализи и очекувања укажуваа дека земјите од Јадранската група (US – Adriatic Charter) – Албанија, Хрватска и Македонија ќе добијат покана за членство во Алијансата на Самитот на НАТО во Букурешт, со што ќе се заокружеше проширувањето најавено пред две години во Рига. Како што се очекуваше, на Букурешкиот самит главни теми беа дополнителното воено засилување на мисијата ИСАФ во Авганистан, ситуацијата на Косово, партнерските односи НАТО-Русија во контекст на поставувањето на анти-ракетниот штит во Источна Европа и енергетската безбедност. Цврсто бевме уверени дека Република Македонија, со сите нејзини досегашни реформски напори во изминатава деценија и пол, го заслужи добивањето на статусот Сојузник во Алијансата.

За жал, за време на Самитот, Република Грција ги оствари заканувачките најави дека ќе ја блокира поканата, а со тоа и почетокот на преговорите за членство на Република Македонија во НАТО, што претставуваше големо разочарување за сите граѓани на Република Македонија. На тој начин таа ја прекрши Привремената спогодба од 1995

каде што во членот 11 експлицитно е определено дека Грција во интерес на добрососедските односи нема да го блокира членството на Република Македонија во меѓународните организации. Притоа мошне изненадувачки и цинично звучи фактот што на Грција воопшто не ѝ пречи кога македонските војници во Авганистан, каде во операцијата на НАТО рамо до рамо со останатите сојузници и партнери ги ризикуваат своите животи со учество во борбени операции, на своите униформи гордо го носат името на Македонија. Ваквата дискрепанца во грчкото однесување за неупатените ќе биде појасна доколку се знае фактот дека Грција, за разлика од нас, во поглед на нејзините вкупни расположиви воени ефективи и финансиски ресурси е процентуално триесетина пати помалку застапена во операциите на Алијансата, при што е вклучена само во логистичката поддршка на истите.

Наместо најавуваната флексибилност и подготвеност за што поскоро затворање на прашањето за името, Грција по Букурешкиот самит започна да спроведува дополнителни форми на притисок (попречување на движење на луѓе и стоки и проток на пари) врз Република Македонија со што и натаму ги потврдува својата ирационална политика и упорноста во намерата за менување на нашето име и на нашиот национален и културен идентитет.

Одлуката на НАТО за одложувањето на поканата е своевиден преседан и последица на наметнатиот спор за името на нашата земја, од страна на Република Грција, кој во основа е билатерален, а јас би

рекол и унилатерален, бидејќи само една земја има проблем со името на Република Македонија. Со прифаќањето неговото решавање да стане услов за нашето членство во НАТО, тоа де факто станува дополнителен критериум за членство во НАТО, ексклузивен за Македонија и надвор од оние кои беа патоказ на макотрпните реформски процеси низ кои помина нашата земја во последната деценија. Имајќи ги предвид состојбата во регионот и предизвиците во наредниот период, оваа одлука неминовно ќе има свое влијание на регионалната безбедност, кон која Република Македонија ќе делува конструктивно, во правец на нејзината стабилизација. Пред сè, тука мислам на ситуацијата на Косово, чие меѓународно признавање не оди со очекуваната брзина, политичката ситуација во Србија по парламентарните избори, како и потенцијално кризната ситуација во Босна и Херцеговина, од аспект на иницираните реформи за засилување на тамошната централна власт.

Верувајќи во принципите на меѓународното право, а пред сè легитимното право на самоопределување, Република Македонија продолжува со преговорите за изнаоѓање на заеднички прифатливо решение, водено продолжувајќи со политиката на инвестирање и градење на добрососедските односи со својот јужен сосед Република Грција. Името на нашата земја, кое нашите предци го сочувале низ вековите наназад, го рефлектира нашиот идентитет и евентуалниот компромис не може да биде насочен кон негово негирање. Иако ова претставува суштинско прашање за мојот народ, ние ќе

пристапиме кон изнаоѓање заедничко прифатливо решение трезвено и разумно. Без идентитет и достоинство нема иднина за македонската нација и ниедно членство во која било организација тоа не би можело да го замени.

Уште од стекнувањето на независноста и суверенитетот, сакајќи да излеземе во пресрет на загриженоста на нашиот јужен сосед и да ја зајакнеме меѓусебната доверба, ние презедовме редица активности, давајќи повеќе концесии какви што се, на пример, усвојувањето на уставните измени од 1992 г. со кои експлицитно деклариравме дека немаме територијални претензии кон нашиот јужен сосед или промената на нашето државно знаме од 1995 г. Сè уште верувам дека со конструктивен пристап од двете страни и со медијаторство на ОН е можно да се дојде до заедничко задоволително решение.

Покана за сите три членки на Јадранската повелба (US – Adriatic Charter) во Букурешт ќе дадеше силен позитивен импулс во регионот, а посебно кај оние земји што сакаат заеднички и конструктивно да ги споделуваат и спроведуваат евро-атлантските вредности. При тоа, интегрирањето на земјите од Јадранската група ќе преставуваше силна порака и поттик за евро-атлантското интегрирање на преостанатите членки на програмата Партнерство за мир од регионот (Србија, Црна Гора и БиХ), а во подалечна перспектива и за Украина и Грузија. Грчкото блокирање на македонското интегрирање во Алијансата е најблаго кажано неодговорно во однос на зачувувањето на регионал-

ната стабилност, стабилноста на европската безбедносна архитектура и нарушување на угледот на Алијансата во поглед на остварувањето на нејзините стратешки цели. Истовремено, евро-атлантското интегрирање на целиот наш регион ќе овозможи пренасочување на значителни воени ефективи на Алијансата за операции во други кризни региони во светот каде што се многу понеопходни (на пр. Авганистан). Од ваквиот исход на Букурешкиот самит во поглед на проширувањето, покрај Грција, може единствено да биде задоволна само официјална Москва.

Во секој случај, не постои алтернатива во однос на нашето членство во НАТО и ЕУ. Ние сме цврсто одлучни да продолжиме со сите реформи кои се во контекст на нашата евро-атлантска интеграција. Ќе продолжиме со нашето учество во меѓународните воени операции во Ирак, Авганистан, Босна и Херцеговина и Либан, како и со кадровското зајакнување и специјализирање на македонската Мисија при НАТО во Брисел.

Со посебно задоволство можам да ја споделам со вас информацијата дека според последните испитувања на македонското јавно мислење по Букурешкиот самит, поддршката за македонското интегрирање во НАТО изнесува високи 85%, што е незначително опаѓање во однос на испитувањата од последните неколку години, каде што истата поддршка стабилно се движеше околу 90%.

Нашето интегрирање во Алијансата го гледаме како дополнителен поттик за нашето понатамошно интегрирање во ЕУ. Минатиот месец ги добивме насоките (Road map) за

целосно укинување на Шенген визи-те за македонските државјани, при што потенцирам дека мојата земја веќе ги има исполнето најголемиот број предвидени мерки. Со оглед на тоа што економските фактори се од особена важност за националната безбедност секоја земја, цврсто сум убеден дека нашето зачленување во Алијансата ќе придонесе за зголемување на обемот на странските инвестиции во земјата, како од големите мултинационални компании така и од помалите домашни и регионални инвеститори. Искуствата на новите членки на Алијансата претставуваат несомнен пример за брз економски развој и отворање нови работни места. Македонската економија во текот на 2007 г. постигна најдобри резултати од осамостојувањето па до денес во поглед на бруто домашниот производ и фискалните реформи и подготвено го очекува економскиот бум, како резултат од членството во НАТО.

Трансформацијата на Алијансата по падот на Берлинскиот ѕид придонесе таа да се прилагоди на современите безбедносни предизвици – борбата против тероризмот, про-

лиферацијата на оружјата за масовно уништување, енергетската безбедност, прекуграничниот организиран криминал, со цел да се постигне глобална стабилност во глобализираниот свет. Во тој контекст ги гледам етаблираните партнерства на Алијансата со Израел, Русија, Украина, иницијативите за партнерство со Јужна Кореја, Австралија и Нов Зеланд, како и нејзините форуми за Медитеранскиот дијалог и Истанбулската иницијатива, кои се дел од стратегијата на НАТО за одговарање на глобалните современи закани преку поединечни партнерски односи.

Партнерствата бараат одржлив и видлив демократски капацитет на посветените земји. Тие овозможуваат и домашната јавност да има разбирање за комплексноста на проблемите и потребата за зајакнување на истите. Република Македонија останува посветена на зачленувањето во Алијансата, целосно подготвена да ги искористи привилегиите и исполни обврските од членството, со што целосно би се вклучила во глобалните гореспоменати безбедносни процеси.

Abstract

All the relevant analyses and expectations indicated that the countries from the Adriatic Group (US Adriatic Charter) – Albania, Croatia, and Macedonia, will receive invitations for membership in the alliance at the NATO Summit in Bucharest, which would have concluded the expansion announced two years earlier in Riga. As expected, the major topics at the Bucharest Summit were the additional military reinforcement of the ISAF mission in Afghanistan, the situation with Kosovo, the partnership relation NATO – Russia in the context of the anti-missile shield set in Eastern Europe, as well as the energy security. We were strongly convinced that the Republic of Macedonia, with all its efforts made in the reforms conducted in the previous decade and a half, deserves the status of a member state of the Alliance.

Македонија и НАТО по Букурешт

Лазар Еленовски

Самитот на НАТО во Букурешт во април 2008 ќе остане забележан не само во контекст на одделното (не)решавање на приемот на Република Македонија туку и во севкупниот контекст на тековните и идните развои на Алијансата во целост.

Наспроти очекувањата и спротивно на дотогаш воспоставените и исполнети критериуми за членство, Република Македонија во Букурешт не ја доби заслужената покана. Поточно, доби условна покана. Велам наспроти очекувањата но и исполнетите критериуми – бидејќи и едните и другите беа неспорни. Според сите критериуми на демократски и институционално воспоставени вредности, потврден е огромниот напредок кој Македонија го постигна од осамостојувањето до денес. Наспроти сите предизвици, Република Македонија како млада демократија прерасна во модел не само за регионот туку и многу пошироко. Најголемиот успех Македонија го постигна во градењето на моделот на функционална мултиетничка демократија, модел кој е исклучителен предизвик и за многу поголеми демократии. Неспорен е и сериозниот придонес кој Македонија во континентот го дава кон глобалната безбедност и светскиот мир, благодарјќи на заокружувањето на комплексните реформи во безбеднос-

ниот и одбранбениот сектор. Изедначувајќи ги сопствените со стандардите на Алијансата низ деветте МАП циклуси, Република Македонија успеа да декларира значителен придонес во ИСАФ Авганистан (од 2002), Ирак (од 2003), ЕУ Алтеа (од 2006) и во УНИФИЛ Либан (од 2007). Во пресрет на Самитот во Букурешт Македонија го удвои придонесот кон коалиционите сили во Ирак и го зајакна придонесот кон НАТО предводената операција во Авганистан преку вклучување во ОМЛТ тимови. На тој начин, Македонија достигна степен на придонес во мисии во странство кој изнесува речиси 4% од вкупните копнени сили. Колку за споредба, ваков висок процентуален степен на национален придонес кон мисии обезбедуваат само неколку НАТО земји членки. Во меѓувреме, Република Македонија продолжи да претставува силен фактор и промотор на ефективна регионална соработка, насочувајќи ги напорите не само кон сопственото туку и кон евро-атлантското интегрирање на регионот во целина.

НАТО шефовите на држави и влади се обединија на Самитот во Букурешт со цел да го потврдат проширувањето на Алијансата и понатаму да ја зајакнат НАТО подготвеноста да се спротивстави на посто-

ечките и претстојните безбедносни закани на 21 век. Во рамките на Букурешката декларација, Алијансата ги потврди силните напори и посветеноста на Република Македонија кон НАТО вредностите и операциите предводени од Алијансата. Повикувајќи се на неуспешноста на преговорите за името, поттикнувајќи што побрзо обновување и заокружување на преговорите, Алијансата се согласи дека поканата ќе ѝ биде врачена на Република Македонија веднаш по постигнувањето на заеднички прифатливо решение на прашањето за името. И конечно, иако во исходот од Букурешт пулсираше севкупното национално и политичко исчекување на Македонија, таа не го најде своето место во втората точка, во која Алијансата им честиташе на Албанија и Хрватска за историското достигнување на добивање покана за пристапни разговори, заслужено преку години на тешка работа и посветеност кон НАТО вредностите. Беше нагласено дека приемот на овие две земји во НАТО ќе придонесе за приближување кон НАТО целта за цела, слободна и мирна Европа, без притоа да го забележи отсуството на земјата која сопствената стратегиска определба ја заложи токму кон таа цел. Притоа единствена референца за ваквото (не)позиционирање на Република Македонија во агендата на Алијансата во Букурешт беше прашањето за името, политичко прашање меѓу Македонија и Грција кое е на агендата на ООН и никако не претставува елемент од комплексот на „заедничките вредности на НАТО“. Многу повеќе и елементарно е, на пример, прашањето за почитување

на основните човекови права од делот на правата на националните малцинства.

Оттаму, Самитот во Букурешт одново го изнесе на површина прашањето на воспоставените стандарди и перцепции. Наспроти постигнатите критериуми и стандарди, во Букурешт се нивелираше правото на вето до ниво на солидарност кое доведе до носење на одлука која се коси со НАТО критериумите.

Самитот во Букурешт беше значаен и во глобални рамки. Тој многу пошироко отвори три крупни прашања неизбежно поврзани со натамошната трансформација на Северноатлантската алијанса.

Едно е прашањето на основниот принцип на Алијансата, консензусот, и неговата догматска форма во оваа фаза на постојаната трансформација на Алијансата. Процесот на проширување на Алијансата кој НАТО го смета за историски успех што придонесе за ширењето на зоната на стабилност и демократија, впрочем, реално придонесе за трансформирање на Алијансата, и во изминатите 15-ина години ја претвори од безбедносна заедница на 15 земји членки до речиси денес 30-ина држави. Во такви услови функционирањето на принципот на консензус е отежнато и подлежи на секогаш отворената можност за негова злоупотреба од страна на една земја членка, како што впрочем беше примерот со Македонија и така наметнатата солидарност да се коси со основните НАТО критериуми. Во таква нова констелација на распоред на сили и интереси, основните НАТО критериуми би останале кредибилни, ефикасни и заштитени единствено под

услов на воведување нов принцип на ограничен консензус, односно консензус -1 или -2.

Самитот во Букурешт сериозно загрози уште еден од основните принципи на Новото НАТО – принципот на Отворени врати. Да се потсетиме, овој визионерски и слободарски принцип беше воведен токму за поддршка на новите млади демократии на кои поддршката од западната демократија им беше и сè уште им е од големо значење за изградба на нивната кривка демократија. Исто така, принципот на НАТО му беше потребен за зајакнување на безбедноста во неговата традиционална зона, но и поради стратешкиот интерес од проширувањето. Повторно како резултат на различните перцепции и интереси, овој принцип беше сериозно загрозен не само преку примерот со Македонија туку уште повеќе преку исходот за Украина и Грузија. Две млади демократии кои со сите предизвици со кои се соочуваат сепак направија голем демократски исчекор и исто така имаат јасна стратешка определба за евроатлантско интегрирање. Имено, и покрај формулацијата во Декларацијата од Букурешт дека Алијансата се согласува овие две земји да бидат членки на НАТО, со незапочнувањето на МАП процесот истата ги остави зад затворени врати. Дотолку повеќе што за разлика од случајот со Македонија, кој сепак може да се смета условен со последните преговори пред пристапувањето кон последната фаза од приближувањето кон НАТО, во случајот на Украина и Грузија воопшто не беше дадена можноста за иницијализирање на овој

процес преку пристапување кон МАП процесот, одложувајќи ја за НАТО министерскиот состанок во декември 2008 година. Колку за потсетување, Македонија заокружи девет МАП циклуси, значи временски цела една деценија, пред воопшто да ја добие можноста за финална евалуација пред упатување покана за членство.

И конечно, наспроти повеќекратните инсистирања на носечките членки на Алијансата, Самитот во Букурешт не изнајде решение ниту за проблемот околу несоодветната распределба на товарот кој со себе го носи гарантираната колективна безбедност. Напротив, во Букурешт уште еднаш беше видно нагласена дискрепанцата, особено помеѓу самите земји членки на НАТО, помеѓу нивната автоматска претпоставка за стекнатите безбедносни гаранции, од една страна, и нивната реална подготвеност за декларирање сопствен национален придонес кон колективната безбедност, од друга страна. Примерот со Авганистан, каде за главниот товар и ризик придонесуваат само неколку НАТО земји членки, е очигледен. Во тој контекст, на НАТО агендата останува отворено и прашањето за стратешкиот трансатлантски договор на САД и Европа во придонесот кон најголемата безбедносна Алијанса на светот, односно кон светскиот мир и прогрес.

Самитот во Букурешт беше историски и за Македонија но и за самата Алијанса. Освен што предизвика сериозни анализи во домашни рамки, уште повеќе ќе предизвика и во пошироки рамки на Алијансата во

интерес на нејзиното соодветно обликување на предизвиците за времето кое доаѓа.

На крајот, Букурешт ја потврди зрелоста на Македонија да биде кредибилен член на евро-атлантското семејство. Одржувањето на успешноста на моделот на Република Македонија на функционална мултиетничка демократија мора да продолжи да претставува пример кој и понатаму ќе придонесува кон регионалната стабилност, како и кон понатамошно јакнење на внат-

решната кохезија на државата, како неопходен предуслов за нашето евро-атлантско интегрирање.

Македонија стои цврсто во продолжувањето на севкупните реформи, а посебно во безбедносниот и одбранбениот сектор. Како и досега, ќе го концентрираме севкупниот национален капацитет за движење напред особено имајќи ги предвид и предизвиците пред кои е исправена и самата Алијанса, како цивилизациско семејство во кое природно и заслужено припаѓаме.

Abstract

As the Bucharest Summit approached, the Republic of Macedonia doubled its contribution to the coalition forces in Iraq and strengthened its contribution to the NATO-led operation in Afghanistan by including OMLT (Operational Mentor and Liaison Team) teams. Thus, Macedonia has achieved nearly 4% of deployability of its land forces deployed in international operations. In comparison, such high percentage of national contribution in missions is provided only by several NATO countries. In the meantime, the Republic of Macedonia continues to represent a key factor and promoter of effective regional cooperation, directing its efforts not only towards its own, but also towards the Euro-Atlantic integration of the region as a whole.

Integration Into Euro-Atlantic Structures – a Key to Regional Stability

Ana Ješe

NATO: past and present

In the past two decades, NATO has undergone multiple transformations, from playing a key role in the Cold War as a counterbalance to the Warsaw Pact to finding itself in an “identity crisis” after the fall of the Berlin Wall. In the 1990s, NATO found new purpose in solving the regional conflicts of South Eastern Europe and in its role as a global policeman of the post 9/11 Era.

NATO’s functioning role has been one of constant adaptation because of the perpetual and shifting changes to the New World Order. During the Cold War, NATO’s mission was to protect the territories of its members, while during the 1990s, NATO started operating outside its own territory, in the Balkans, for example, where it dealt with crisis management. It also worked on consolidating new democracies in Central Eastern Europe by pushing its borders east under the framework of conditionality. After the terrorist attacks on New York, NATO’s allies realized the threats were no longer coming from Europe (as in the Cold War) but from other regions. In light of these new developments, the approach had to be adjusted. Combat techniques had to change, which, consequently, had an influence on NATO’s structure as a whole, but within Europe, NATO still has a functioning role of consolidating democracies since the de-

mocratization of South Eastern Europe is not yet complete.

Building democracies in post-communist Europe

To prevent an institutional divide between the “old” and “new” Europe at the end of the Cold War, NATO had to expand its borders. Alongside the ideological reasons for enlargement, it also had a very practical side. Certain standards for NATO membership were set, among them, a very important and crucial one: only democratic states could join NATO. Thus, it was not only the European Union that helped build democracies in Central Eastern Europe in the 1990s, but also NATO.

The same has been happening in the South Eastern European states during the first decade of 21st century. The Alliance has a certain degree of leverage with Western Balkan states and, as a partner of the European Union, is helping with the transformation of these states into democratic societies. NATO membership is very important to these nation states because of the recent wars and violent conflicts that had gone on in the region in the not so distant past. Under the umbrella of NATO and the EU, these peoples will again feel safe and secure and encouraged to cooperate.

Euro-Atlantic integration can be a long one; the aspirant states therefore need encouragement. NATO enlargement is always one step ahead of EU enlargement. For the Eastern European states, NATO membership is, consequently, the first affirmation of belonging to the West. Further, it also sends positive signals to the EU. If a state succeeds in joining NATO, certain norms and values have been set and achieved in that particular state. These norms and values are also eligible for EU membership.

The process of accession into NATO is clear and the steps fixed. A political decision of accepting a nation state into NATO is made at the beginning of this process – this is similar to the EU accession process. The next bulk of the process largely consists of technical conditions being fulfilled by the acceding state. NATO has expanded its borders five times so far, and the sixth enlargement will most probably take place next year in April on the 60th Anniversary of the Alliance. At the Bucharest Summit in April 2008, Albania and Croatia were officially invited to start the accession talks. Macedonia was also a candidate, but Greece, a member of the Alliance, put up its veto.

Macedonia and NATO

Macedonia signed the Partnership for Peace (PfP) with NATO as early as in 1995. Croatia, for example, signed it in 2000. In addition, Macedonia has been actively involved in NATO activities. It contributes troops in the peace-keeping missions, is involved in the ISAF mission in Afghanistan, and during the Kosovo crisis in 1999, Macedonia opened its airspace to NATO and

has remained a logistic center for NATO Command in Kosovo ever since.

Furthermore, NATO was one of the key factors to a quick end of the Macedonian war in 2001. NATO and the EU coordinated the negotiations that resulted in the Ohrid Framework Agreement in August 2001. It continued with post-conflict management by disarming the guerilla fighters. Under the framework of the PfP and Stabilization and Association Agreement with the EU, Macedonia underwent a thorough internal transformation and built a functional democracy in a multiethnic society – a feat not easily achieved. In these past years Macedonia has been heralded as an example of successful conflict prevention in the Balkans.

The infamous name dispute

After its independence in 1991, the Republic of Macedonia was faced with immediate Greek opposition to its new name. In 1993, the UN Security Council recommended to the UN General Assembly that Macedonia join the United Nations under the name “The Former Yugoslav Republic of Macedonia.” Macedonia and Greece eventually formalized bilateral relations with an Interim Accord signed in New York on September 13, 1995. Under this accord, Greece agreed not to obstruct the republic’s applications for membership in international bodies so long as it was under its provisional UN appellation. Leading Greek officials repeatedly stated that Athens would veto the country’s accession in the absence of a resolution to the dispute.

A few weeks before the NATO Summit in Bucharest in April 2008, Greece firmly stated it would not support a Mac-

edonian NATO bid if the name dispute was not resolved before the summit. In light of the fact that these two bordering nation states have been debating the Macedonian name issue for the last seventeen years without any visible results, it was naïve to expect a sudden solution in time for the summit. The Macedonian government accepted the proposal made by the UN Special Representative Matthew Nimetz to officially name Macedonia the “Republic of Macedonia (Skopje),” though the Greeks refused it. Thus, Macedonia was not invited together with Albania and Croatia to join the Alliance. However, the door was left open – as soon as the name issue is resolved, Macedonia will be invited to join the club. But, given Greece’s firm stance against using any form of the word [Macedonia] to constitute its northern neighbor’s name, hopeful expectations for a near-future agreement seem dim if none-existent.

Greece’s persistent insistence regarding the name issue is fuelling nationalism on both sides, which can be dangerous in a multiethnic society such as Macedonia. However, it should be in Greece’s interest to have a stable and prosperous neighbor, since Greece is one of the biggest investors in Macedonia and an important economic partner. Macedonia’s future is uncertain and this could have a very negative impact on the whole Balkan region.

Greek veto changes the principles of enlargement

Past examples of Euro-Atlantic integration of post-Communist states prove that NATO and EU conditionality are the most successful tools for changing social, political, and economic sys-

tems into modern, democratic and developed nation states. The prospect of membership is the best soft-power tool that the EU and NATO possess. In order to preserve its efficiency, the rules have to be clear and respected. One of the strongest ties that keep the Macedonian multiethnic society together is precisely the prospect of membership in Euro-Atlantic structures. This prospect, however, has slowly started to fade in the minds of Macedonian citizens after the Bucharest Summit. The EU integration process is also at stake. Greece already announced it would veto the EU accession of Macedonia if the name dispute was not resolved by that time.

The Greek veto changed NATO’s approach to enlargement. First of all, the name dispute is a bilateral issue between Macedonia and Greece and is not a set condition for joining the Alliance. Secondly, Macedonia has fulfilled all set technical and political conditions. It is a functioning multiethnic society. And thirdly, a veto on membership has never before been used on a candidate state fulfilling all set conditions. All these facts point to show that NATO membership has, in fact, become a field for bilateral disputes, where member states can exert their power(s) over candidates while collective security is pushed aside. Moreover, Greece has violated the agreement signed by both states in 1995: “not to obstruct the Republic’s applications for membership in international bodies so long as it was under its provisional UN appellation”. And the message being sent to the region - fulfilled technical conditions and democratic standards are no longer sufficient to join the club. States having problems with neighboring member-states could be discouraged from fulfilling the con-

ditions, and the pace of reforms is likely to be slowed.

Usage of leverage by member states

After the Greek veto, a debate was initiated with wide regard given to the leverage used by member states on candidate nations. We can find many examples in past EU enlargement of how a member state exercised its power on a candidate.

The case I am the most familiar with is the Spanish Compromise between Slovenia and Italy in 1995. In 1993, Slovenia and the EU signed a cooperation accord, which envisaged the possibility of an early signing of the Europe Agreement. The negotiations were launched that same year but were put on hold because of the dispute between Italy and Slovenia that had to be settled. Italy claimed that Slovenia should grant the right to purchase property to Italian citizens who had lived on its territory but opted for Italy after World War II. After Slovenia's government pledged that, before signing the Europe Agreement it would propose a constitutional amendment to bring the provisions concerning the right of foreigners to purchase property in line with those of the EU, Italy agreed to accept the negotiating terms. The signing of the Europe Agreement was again blocked by Italy's demands related to foreigners' right to property, so in the summer of 1995, the EU presidency, which was then held by Spain, put forth a proposal to break the deadlock. Slovenia accepted the Spanish compromise as set down in Annex XIII to the Europe Agreement at the end of 1995.

In this case, a nation's identity was not questioned as in the Macedonian case where it seems more difficult to make a concession because the nation's identity is in question. However, because of Slovenia's small size, many felt threatened by the thought of a bigger neighbor buying out large portion of the nation's property. This of course did not happen.

Past experience proves that member states have more power over the aspirant candidates. Usually, conditionality is used with neighboring states, where bilateral disputes are most probable. However, it is also common for member states on the eastern or south-eastern borders of the European Union to be the most fervent advocates of enlargement. It is in their strategic interest to have stable, developed, and friendly neighbors. When this is the common goal of both parties in a dispute, a compromise can be reached.

Regional implications

Although it might not seem so at first glance, Macedonia is an important factor of regional stability. The European perception is that Serbia is the key, and big efforts have been put into stabilizing the country. However, the triangle of stability in the region is represented by Serbia – Bosnia and Herzegovina – Macedonia.

Serbia is internally divided in its relations with the European Union. This gap only grew in size after Kosovo's declaration of independence, when the majority of European states recognized Kosovo's independence. The last parliamentary elections in May 2008 confirmed this division which will not be

easily overcome. This will keep Serbia in a state of limbo. Furthermore, the Kosovo issue is not destabilizing but rather uniting Serbia. However, the Kosovo issue remains a destabilizing factor for the region because a real possibility for the escalation of violence is still high.

Bosnia and Herzegovina has structural and constitutional problems. Post-Dayton Bosnia is not sustainable. Certain modifications to the constitution will have to be made so that the EU integration process may be embarked upon. With the present structures, this is not possible. The transformation will not be easy here either due to different politics of the two entities, which will find common ground only with strenuous difficulty. Bosnia and Herzegovina poses a certain degree of instability to the region because of the secessionist tendencies still kindling flames in Republika Srpska.

Macedonia has been the most stable corner of this triangle for the past few years. However, violent incidents of the parliamentary elections in 2006 and in 2008 remind us of the fragility of this multiethnic democracy that has not yet been consolidated. The Albanian minority has not fully been integrated into the society. The prospect of NATO and EU membership is an important one to keep the region stable as a whole. Because of the possibility of the escalation of violence in Kosovo, Macedonia remains strategically important for NATO. The logistic center for the NATO Command of Kosovo is still in Macedonia. Supply routes go from Thessaloniki, through Macedonia, to Kosovo. It is vital that Macedonia remains stable; hence the Euro-Atlantic integration of Macedonia is essential. International community must be aware of this and should act accordingly.

Резиме

Покрај Европската Унија, НАТО игра значајна улога во трансформирањето на пост-комунистичките општества во Источна Европа. Моќностите за членство во НАТО и ЕУ се најефективно средство на Западот за трансформација на Западен Балкан во просперитетен и стабилен регион. Грчкото вето на Македонија за членство во НАТО беше голем удар врз принципите за проширување на НАТО. Македонија ги исполни сите технички услови за пристапување кон Алијансата, а проблемот со името е прашање за билатералните односи помеѓу Македонија и Грција. Платформата на НАТО не треба да биде место за решавање билатерални несогласувања. Доколку можностите за членство и процесот на интеграција се заматени од индивидуалните интереси на земјите членки, тогаш ќе се доведе во прашање регионалната стабилност.

No Carrot? Why Comply?

Marko Savković and Jelena Petrović

Macedonia hoped until the very end that it will receive an invitation for a full membership in the NATO along with other two Western Balkans MAP (Membership Action Plan) countries, Albania and Croatia. Although there were certain indications¹ that Macedonia's "name dispute" with Greece might provoke the latter to use its "veto" in the Alliance, significantly delaying Macedonia's Euro-Atlantic integrations, Macedonian elites and population stayed in favor of membership, with approximately 90% of voters,² according to some polls.

Our intention is to show that, although the decision not to issue an invitation to Macedonia was legal, its legitimacy can be contested and, that this damage to legitimacy of NATO's policy of conditionality could decrease the level of Macedonian compliance in the future. We will emphasize the difference between legality and legitimacy in order to implement those two theoretical concepts to the concrete situation, and we will argue that legitimacy cannot be overlooked. By showing the connection between legitimacy of conditions and the level of compliance, we

will argue that compliance must be rewarded or it will bring instability in the conditionality process by decreasing the willingness of both political elites and the population to comply. At the end of this paper, with the intention to provoke further discussion, we will offer two behavior consequences of such a decision that could be expected in Macedonia.

Legality and legitimacy are complementary but not the same

Legality and legitimacy are two complementary concepts. Their value revived after the USA proclamation of the Just War doctrine after the 9/11 attack's³ but were contested by several scholars during NATO's "out-of-area" campaigns in Bosnia and especially in Serbia and Montenegro (1999). According to Richard Falk, legality refers to "judicial evaluation," and legitimacy to the "international reputation".⁴ This insight is very important since it allows us to make a difference between the two concepts and implement them properly.

In the social sciences literature, especially in the works on international relations (IR), various definitions of legitimacy can be found. The issue of social control, with which legitimacy is

¹ We point at the failure of the Nimetz process and the statement made by the Greek PM Karamanlis, "No solution – no invitation".

² According to P. Gallis, P. Belkin, C. Ek, J. Kim, J. Nichol, and S. Woehrel, (2008), *Enlargement Issues at NATO's Bucharest Summit*, CRS Report for Congress, RL34415, Foreign Affairs, Defense and Trade Division.

³ R. Falk, (2005), "Legality and Legitimacy: The Quest for Principled Flexibility and Restraint", *Review of International Studies* 31, pp. 33-50.

⁴ Ibid.

closely connected,⁵ has been one of the most important preoccupations in IR theory for centuries (see Hobbes, *Leviathan*). However, we will be using a different definition. This is because our intention is to identify the sources of legitimacy and its importance in the decision-making process, as well as the compliance of a state to the demands of an international organization, which is, in this particular case, NATO. Hurds' definition of legitimacy as "the belief by an actor that an institution or rule ought to be obeyed"⁶ has a *definiens* generic enough to be implemented in an analysis dealing with any of the international organizations, and yet is specific enough in its *definiendum*, and therefore our intention to analyze NATO's conditionality policy cannot be blurred.

According to this definition, legality can be evaluated according to the relatively simple criteria, and that is whether the existing rules and norms have been respected or not. We will therefore examine if the decision to leave out Macedonia from the invitation set at the Bucharest Summit legal in relation to NATO's rules and norms. As an international organization, NATO has a set of rules and norms by which its goals, structure and procedures are determined. Those are included in NATO's founding act – The Washington Charter, signed on April 4, 1949. This document, among other things, provides the basic framework for the enlargement process. Chapter 10 of the Charter limits geographically possible enlargement of the Alliance to European states. The decision-making process is the same for all types of decisions and it is consensual. This

means that each member country must first reach the decision within its own political system in accordance with its laws and then go to the NAC (North Atlantic Council) where the decision is presented to the other member countries. Unless all member countries consent to a certain attitude, the decision within NATO cannot be made. According to this rule – every member country has a right to *veto* any decision in the Alliance. Another important document relating to the enlargement process is the NATO Study on Enlargement which develops criteria for candidate countries that they need to achieve in order to be invited. However, this document emphasizes the consensual mode of the decision-making process in NATO by highlighting that even though all criteria are fulfilled, the final decision on membership invitation is always political and lies in the hands of each and every member country apiece.

Case Macedonia

As we have noticed before, Richard Falk is emphasizing the connection between legitimacy and reputation. International organizations' reputation (as well as the reputation of any international relations actor) is dependant on whether it acts in accordance with its obligations towards other actors or not, *ergo* whether it can be trusted or not. In relation to the basic foreign policy means (promise, threat, punishment and reward) which are at the same time the main instruments of conditionality policy, reputation and therefore legitimacy of the international organization depend on its persistence in implemen-

⁵ Hurd, (1999), *Legitimacy and Authority in International Politics*, *International Organization* 53.2, pp. 379- 408.

⁶ *Ibid.*

tation of these means, namely – NATO's reputation and legitimacy would depend on whether it is convincing and dependable in any specific relation with other international relations actor.

Strictly speaking, NATO has not made any formal obligations towards Macedonia that it would issue a full membership invitation right at the Bucharest Summit. Still, it has implied more than once that Macedonia deserves such an invitation. As Nano Ružin, Macedonia's Ambassador to NATO noticed, there were at least seven indications that Macedonia was going to be invited.⁷ This implies the existence of the second type of legitimacy which we are going to call "informal legitimacy".⁸ This type of legitimacy develops from the expectations derived from the indications that international organization *might* do something. In the case of Macedonia and the Macedonian people, the disappointment strong as this one might cause the decrease in trust among the population. Thus, NATO's reputation might come at risk and along with it, its ability to shape the future of the region through integration in security and defense.

Macedonia's readiness to become a NATO member is, however, still a matter of discussion. A Hearing in the United States' Senate provides an illustration. Speaking before the members of the Committee on Foreign Relations in March 2008, Ronald Asmus partially disagreed with those who felt that the "Adriatic Three" must be invited "to shore up Western Balkan stability in the

wake of Kosovo's independence".⁹ Instead, Asmus focused on performance. In his opinion, NATO should not lower its performance standards because of the instability generated by Kosovo. On the other hand, US Undersecretary Daniel Fried admitted that the candidates are not "perfect", but emphasized that they "have done significant work and put themselves on a trajectory for success".¹⁰ Macedonia was not only successful in building a multiethnic democracy: its government "has taken strong steps in the rule of law, by implementing several critical laws in its courts and the police and taking action against human trafficking".¹¹ One month later, in Bucharest, this same effort was recognized by NATO, in its "Bucharest Summit Declaration". However, while Albania and Croatia were invited to accession talks, the "invitation to the former Yugoslav Republic of Macedonia will be extended as soon as a mutually acceptable solution to the name issue is reached".¹²

In his paper, "Seven indications of our upcoming NATO Membership", Nano Ružin, Macedonia's Ambassador to NATO, explained how "because of the long pause from the last issuing of invitations to new members, the eventual by-passing of the aspirants by the Alliance will cause disappointment among them, even more so because they long ago surpassed the achievements of the candidates which were granted membership in 2002."¹³ In ad-

⁹ Testimony before the Senate Foreign Relations Committee, "NATO Enlargement and Effectiveness" by Ronald Asmus, March 11, 2008, <http://www.senate.gov/~foreign/testimony/2008/AsmusTestimony080311p.pdf>.

¹⁰ Testimony before the Senate Foreign Relations Committee, "NATO Enlargement and Effectiveness" by Daniel Fried, March 11, 2008, <http://www.senate.gov/~foreign/testimony/2008/FriedTestimony080311p.pdf>.

¹¹ *Ibid.*

¹² NATO Press Release (2008) 049: Bucharest Summit Declaration, April 3, 2008, <http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-049e.html>.

¹³ N. Ružin *ibid.*

⁷ N. Ružin, "Seven indications of our upcoming NATO membership", *Crossroads*, July-October 2007, <http://www.nfa.gov.mk/Upload/ContentManagement/Publication/CrossRoads-3%20www%20Final.pdf>.

⁸ The best example of the so-called "informal obligations" is the one between USA, France and the United Kingdom offered by Henry Kissinger in his all important work *Diplomacy*.

dition to his seven indicators, Ružin added “several events which have a favorable impact” on Macedonia’s aspirant position: “the hosting of the EAPC Security Forum in Ohrid, the further affirmation of the Macedonian multi-ethnic model as an optimal model for a multiethnic society, the status of a candidate in the EU, NATO’s high popularity in the Republic of Macedonia, the intensity of [...] reforms, especially in the defense field, the Government’s success in several areas, the participation of Macedonian soldiers in several peace-keeping operations.”¹⁴

The official EAPC Ohrid website states that “next year in Bucharest, Macedonia has a meeting with its future”. Assistant Secretary-General for Political Affairs and Security Policy, Martin Erdmann acknowledged the challenge as true. He, too, saw the perspective of EU and NATO membership as crucial. The process of democratization itself now seemed to depend on it, since “the magnetic pull of Brussels is necessary to overcome opposition by vested interests to the much needed reforms”.¹⁵ Yet, Erdmann stressed how nothing was decided.

Macedonia’s multi-ethnicity rests on the Ohrid Framework Agreement. At the time of its signing it was celebrated as a great accomplishment, which indeed it was. The Agreement offered an alternative to the nightmare seen since March 2001. It sought to rectify the rational reasons behind ethnic Albanian grievances. Constitutional amendments made the Albanian language the official language of communication with the authorities.¹⁶

¹⁴ *Ibid.*

¹⁵ Remarks at the Closing Plenary Meeting of the EAPC Security Forum, <http://www.eapc-ohrid.gov.mk/Speeches.aspx?SpeechID=13&id=8>.

¹⁶ Annex “A” (“Constitutional Amendments”), Article 7 of the Framework Agreement. http://www.faq.macedonia.org/politics/framework_agreement.pdf.

The task of electing local chiefs of police was handed to the municipality councils, in order to prevent the government to impose a candidate of its liking.¹⁷ The National Liberation Army was to be transformed into a political party. The preamble of the Constitution was changed, moving Macedonia closer to a state of all its citizens. So was the wording of the Article 19, which since 1992 defined the status of religious communities in the Republic of Macedonia. The Agreement was accepted by the *Sobranje* on November 15, 2001, after two months of hard negotiations.

On the other hand, it was the implementation that proved to be difficult. Ethnic Macedonian public opinion was largely hostile to the Agreement. Many Macedonians, who vested their security in the Macedonian state, perceived the Agreement as a loss of security. When the wording of the preamble was changed, they protested: the state was the foundation of their identity.¹⁸ The Albanian community in Macedonia has, on the other hand, supported the Agreement ever since it was signed. Apart from this, in four years of formal implementation, “the Macedonian parliament adopted 15 constitutional amendments and 70 new or revised laws, making the Agreement the founding document of contemporary Macedonia”.¹⁹ The sensitivity of the issues involved in the implementation of the Agreement slowed the process down. It took, or it will take years before territorial re-composition

¹⁷ Annex “B” (“Police Reform”) of the Framework Agreement. http://www.faq.macedonia.org/politics/framework_agreement.pdf.

¹⁸ U. Brunnbauer, “The Implementation of the Ohrid Agreement: Ethnic Macedonian Resentments.” *Journal on Ethno Politics and Minority Issues in Europe* (JEMIE), Issue 1/2002. <http://www.ecmi.de/jemie/download/Focus1-2002Brunnbauer.pdf>.

¹⁹ B. Stavrova, R. Alagjovzovski, “An Uneasy Anniversary”. *Transitions Online Analyses*, August 25, 2005. Ilenges and Opportunities” DPMNE and DPA relied heavily on candidate Agreement made the process slow. t-wing political groups.

of municipalities is achieved. The issue of displaced persons has not been resolved in time as well.

The strength of the Macedonian multi-ethnicity was again tested by Kosovo's (unilateral) Declaration of Independence. The impatience of more radical elements with the eventual outcome of the negotiations has not placed the delicate balance between the two communities in danger. Still, the matter of defining the border between the Kosovo "newborn" and Macedonia will remain a challenge.

European Union's commitment to Macedonia was reaffirmed several times. First of all, the EU signed the Stabilization and Association Agreement with Macedonia amidst the 2001 conflict. The EU heavily influenced the circumstances in which the Ohrid Framework Agreement was brokered, offering incentives and threatening sanctions when necessary. Macedonia applied for EU Membership in March 2004. Following a positive opinion by the European Commission, the status of candidate country was granted to Macedonia in December 2005.

There has been little progress since, largely due to political instability. Today, the EU has put forward eight benchmarks which Macedonia must fulfill if it wants the European Commission (EC) to even consider the start of negotiations. The Accession Partnership adopted by the Council on 18 February 2008 identifies eight key priorities in the accession process. These cover – apart from the proper implementation of all commitments undertaken under the SAA – dialogue between political parties, implementation of the law on police and anti-corruption legislation, reform of the judiciary and public admin-

istration, as well as measures in employment policy and enhancing the business environment.²⁰

It was widely believed that, if its military was to join NATO, Macedonia would already be a member country. With the finalization of the last phase of defense reform, Macedonian armed forces have been declared as fully professional in October 2006. Customary for defense reform in the Western Balkans, a great part of the overall effort was invested in personnel management in an all-professional force. Language training, democratic control of the armed forces, budgeting of the defense sector, "Consultations, Command, Control, Communications and Computers", Military Education and Doctrine – all of these matters have been subject to reform, or introduced for the first time.

Four principal political parties in Macedonia, VMRO DPMNE, SDSM, DUI and DPA, are in favor of Euro Atlantic integrations. In an interview, the Prime Minister Gruevski said: "[Macedonians] want the country to become a NATO and EU member, [and there is] no dilemma and no alternative".²¹

Early elections were the first consequence of the Greek "no vote". Since the program of the incumbent Government (composed of VMRO DPMNE and DPA) relied heavily on the integration, there is fear that decreasing interest in foreign investments, a decline in credit ratings and stagnation of the economy might follow.²²

²⁰Communication from the European Commission, "Western Balkans – Enhancing the European Perspective", March 5, 2008, http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/balkans_communication/western_balkans_communication_050308_en.pdf

²¹"Macedonia holds crucial elections Sunday", Southeast European Times, Thursday, May 25, 2008, http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/en_GB/features/setimes/features/2008/05/29/feature-01

²²Z. Nikolovski, "Macedonia in 2008: Challenges and Opportunities", http://www.setimes.com/cocoon/setimes/xhtml/en_GB/features/setimes/articles/2008/01/21/reportage-01

Having in mind the BOVE, if we look at the “Macedonian issue” through the lenses of legality, we can understand the disillusion of the Macedonian people and its political elites. However, they should have expected that there would be no invitation at the Bucharest Summit, due to the name dispute with Greece.

For 17 years, two countries have been arguing about Macedonia’s constitutional name that was unacceptable to Greece, because it views the name as a territorial claim on Greece’s northern Macedonia province.²³ When the United States recognized Macedonia under its constitutional name and more than one hundred countries followed, many expected Greece to change its policy. In 2008, with the Bucharest Summit approaching, pressure to reach an agreement was mounting. However, all of the proposals suggested by the US Envoy Nimetz were rejected.

What’s the point?

The disillusion we have been referring to might have an important, i.e., negative impact on the Macedonian compliance to any further NATO demands. Dedication to the “ultimate reward” (in this case – full membership) is one of the most important factors that influence the level of compliance of the state to the international organization’s demands.²⁴ This dedication derives not only from the perception of national and political interest, but also from a rational choice approach, which means that one

would not “go the distance” for the impossible and/or imaginary goal.²⁵ The larger the distance of the reward, the smaller the motivation for compliance.²⁶

If a country (Macedonia) has reached the satisfactory level in its compliance and its results, which we have proved it has, and still has not received the reward a significant decrease of dedication to compliance among its population and political elite is to be expected. The claim that Greece had the right to use a veto, and that the decision to leave out Macedonia is legal and legitimate can not be disputed, but there is still the specific weight of the so-called informal legitimacy to be considered. Therefore, we claim that if a lower level of compliance of Macedonia to NATO demands occurs, this should not be seen as a surprise.

It is our position that compliance must be awarded; if this is not the case, events might unfold in two ways. Firstly, a disbelief in the value of integration could appear in part of the electorate that accepted it in the first place. Secondly, political elites could begin to challenge policies on the grounds of alleged national interest. Both of these can result with the same possibility – the risk of reduced compliance, not only in the country in question, but also among the regional countries with same aspirations.

Key words: *Macedonia, NATO, Bucharest Summit, politics of conditionality, legality, informal legitimacy*

²³ Lj. Grozdanovska, “Macedonia – What’s in a Name?”, *Transitions Online Analyses*, March 6, 2008.

²⁴ E. Baracani, (2005), “Pre-Accession and Neighborhood: European Union’s Democratic Conditionality”, working paper presented at the 3rd ECPR Conference, Budapest, 8-10 September 2005, Panel 18-1: The EU as an External Democracy Promoter.

²⁵ See more on rational-choice approach in relationships of conditionality in J. Kelley, (2004), “International Actors on the Domestic Scene: Membership Conditionality and Socialization by International Institutions”, *International Organization*, No. 58, Summer 2004, pp. 425 – 457.

²⁶ H. Grabbe, (1999), “A Partnership for Accession? The Implications of EU Conditionality for the Central and East European Applicants”, *The Robert Schumann Centre, Working Paper 12/99*.

Резиме

Одлуката за проширување која беше донесена на НАТО Самитот во Букурешт со покана на Република Хрватска и Република Албанија за целосно членство во Алијансата, но со изоставување на Република Македонија, го отвори најзначајното прашање за легитимноста на политичкото условување на НАТО. Гледајќи низ призмата на формална легитимност, одлуката да се изостави Македонија може да се оправда со фактот дека сите документи на НАТО тврдат дека, иако земјата ги исполнува сите услови, конечната одлука е политичка и зависи од секој член на Алијансата. Од друга страна, ние сметаме дека постои и друг аспект на легитимност кој треба да се земе предвид – заснован на очекувањата, „неформална“ легитимност која во овој случај беше нарушена.

Macedonian and the Western Balkans European Perspective

Doris Pack

After the tragic events of the last decade, the majority of the countries of the Western Balkans are still facing a great need for major political, economical and social reforms and the EU is the only idea that brings the region forward, guaranteeing progress and democratisation.

The population in Macedonia, as well as the population in the other regional countries, is very much aware of the fact that the EU offers security, prosperity, rule of law and economical development for all its member states, and that Europe stands for tolerance, human rights, acceptance of cultural diversity and good neighbourly relations. Concerning this last point, Macedonia has to improve the relations with its neighbours, especially with Greece.

Name dispute

During the last NATO summit held in Bucharest, the Atlantic Alliance entry ticket delivered to two Western Balkans countries, Albania and Croatia, was refused to Macedonia. This is certainly not due to Macedonia's lack of preparation, on the contrary. These three Balkan countries showed to the EU and to the entire international community that they were able to completely fulfil the required membership conditions, and the EP congratulated Albania and Croatia for their efforts and

achievements in getting the invitation to open NATO membership negotiations.

The refusal to grant Macedonia membership in the Atlantic Alliance is due to the long-standing name dispute between Athens and Skopje that broke out shortly after Macedonia gained its independence in the early 1990s. According to Athens' main concern, the use of the name "Macedonia" implies territorial aspirations towards the northern Greek province of the same name, and Greece, as member of NATO, blocked Macedonian's attempt to open membership negotiations by using its veto. Greece's decision to use its right to veto in order to safeguard its interests may not sound very fair or just but it is legal and no one can make Greece change her mind. NATO Secretary-General, Jaap de Hoop Scheffer, tried to persuade Athens not to veto Macedonian's bid to join NATO in the event a solution was not found, but according to the Greek authorities, "no solution means no invitation". Hence, the two countries must step up their efforts in order to find a convenient solution on the name issue as soon as possible and in line with UN Security Council Resolution 817/93 and 845/93 in order to promote the establishment of good neighbourly relations and the development of regional cooperation.

In February, the UN Secretary-General's personal envoy Matthew Nimetz

presented both countries with five alternate names: Constitutional Republic of Macedonia, Independent Republic of Macedonia, New Republic of Macedonia and Republic of Upper Macedonia. I fully recognise the sensitivity on the name issue and I do understand that for the Macedonian public opinion, a new name is hardly acceptable, but a prefix will not and can not change the Macedonian identity. Macedonians still stay Macedonians, with their own culture, language and heritage. The question of identity is twofold.

The name issue has really poisoned the relations between the two countries. Recently, Greece has even used this context to refuse to the Macedonian Airline Company to operate flights to Greek airports. This refusal is in violation of the international legal system for aviation business and flight operations and should be prohibited.

Political challenges and economic developments

As a multinational state, Macedonia is fragile but the country has made important strides since it avoided an all out war in 2001 between its Macedonian majority and Albanian minority, and a recent report by Erik Meijer, MEP, welcomed the government's achievements and dealing with the political aspects of inter-ethnic relations in the country. However, the tensions are not definitely settled down. The latest incidents in the country, when the vehicle of Ali Ahmeti, the leader of the Democratic Union for Integration (DUI) came under fire, have heated up the forthcoming early parliamentary pre-election atmosphere of June 2008 and can easily tarnish the country's democratic

reputation. I have to underline that Macedonia must avoid any kind of violent acts that would convey a negative image and thus prove its political maturity by holding again free and fair elections.

Concerning the economic situation, Macedonia is doing quite well. The country's top priority is to attract foreign direct investment, a markedly pro-business stance that distinguishes the country from its neighbours. Its strategy is backed by the World Bank which has ranked Macedonia as the fourth best market reformer worldwide. The Commission's progress report on Macedonia published last November also underlined the country's sustained macroeconomic stability, a reduction of the trade deficit, a payback of foreign debt and an increase in official reserves. The EU is the biggest donor and trade partner in the Western Balkans region, but Macedonia, like the other countries, still needs new dynamic impulses and any further investment from the EU, as well as from the international community, is more than welcome. Since 2007 the EU has provided financial support to the Western Balkans through the new Instrument for Pre-accession Assistance (IPA). The annual funding for the Western Balkans amounts to about €800 million, totaling €4 billion by 2011. The European Investment Bank (EIB) alone will increase its funding from €1.9 billion to €2.8 billion by 2010.

Macedonia, as well as the other countries of the region, has enormous potentials, especially with regard to the very young population present in the country. The best way to accelerate reforms necessary for EU membership is to support the people that are actively involved in pursuing change on the ground, the civil sector and the youth.

Currently, Macedonia's high unemployment rates create the ground for organised crime and human trafficking, illegal migration towards the EU countries and insecurity in the region itself. The only way to improve the situation is to create jobs and offer a future perspective to the youth. Empowering the civil society - including the local NGO's, the free media and open public discussions - secures sustainability and Macedonia's political, economic and social development and should remain a key priority in the long run.

Macedonia has, of course, a clear European perspective: as one of the first Western Balkan countries having signed a SAA in 2001, Macedonia was granted the status of "accession candidate" in 2005. However, of the three candidate countries, Macedonia is the only one with which no accession negotiations have taken place to date. According to the European Parliament report (Erik Meijer, MEP), "this exceptional situation should end". The report exhorts Macedonia to ensure that the necessary reforms are undertaken and urges the Commission to "develop a set of benchmarks the attainment of which by the country will lead to the opening of the accession negotiations before the end of 2008." This will no doubt enhance the stability in the country and strengthen its European prospects.

The European perspective and enlargement

The approximation of the Western Balkans to the EU has become the major priority of our external policy and we have offered them our hand of cooperation. However, when some politicians talk about the Balkans joining the EU, they

are preoccupied by the integration capacity of the EU. After the Lisbon Treaty, the EU has tools for the next enlargement.

Certainly, the pace at which individual countries move closer to the Union continues to depend on the speed of their reforms and the support for them. Europe has taken great strides to stop the carnage of the 1990s and, subsequently, to help rebuild the Balkan countries. The "European perspective", granted to all Balkan countries through the Stability Pact in mid-1999, was a powerful signal to the people of the region that their future lies within Europe. The Thessaloniki Summit of 2003 reinforced the prospect of association with the Union and EU leaders said that they would be ready to admit the Western Balkans when they came up to the EU's standards. This is not a matter of charity; the Balkans, composed of countries with special needs mainly due to a complex post-conflict transition process, would bring value to the Union. In order to accelerate the Western Balkans integration process, the most recent EU members, both Balkans countries with special needs, can help the Union develop an appropriate accession strategy. It is in the interest of Europe as much as it is in the interest of the region to speed up the delayed integration of the Western Balkans in a dynamic Union. The future of the countries of the region lies within the European family, and accompanying them towards the path of the European integration will remain EU's long-term commitment.

However, each Western Balkans country is entitled to the EU integration processes. The integration is necessary for both sides and will contribute to breaking down the last divide in Europe.

Резиме

По трагичните настани од изминатата деценија, поголемиот број земји од Западен Балкан сè уште се соочуваат со големата потреба за крупни политички, економски и општествени реформи, а ЕУ е единствената идеја која го придвижува регионот напред, со тоа што претставува гаранција за напредокот и демократизацијата.

Населението во Македонија, како и населението во другите земји од регионот, целосно е свесно за фактот дека ЕУ нуди сигурност, просперитет, владеење на правото и економски развој за сите земји членки, како и тоа дека Европа се залага за толеранција, човекови права, прифаќање на културната разновидност и добрососедски односи. Во однос на оваа последна точка, Македонија треба да ги подобри односите со соседите, особено со Грција.

Пристапот на ЕУ *vis à vis* РМ кон вклучувањето на половото прашање во областа на вработување

Билјана Чавкоска

Направив сè што направи Фред само со обратни чекори и високи потпетици

Џинџер Роџерс

Едно претходно прашање: Како се дефинира концептот *gender mainstreaming*?

Вклучувањето на половото прашање во сите политики и активности Gender Mainstreaming¹ како концепт почна да се употребува со одржување на Четвртата светска конференција за жени во Пекинг во 1995 година.² Во Пекиншката платформа за акција, концептот Gender Mainstreaming се дефинира на следниот начин: „владите и другите актери треба да промовираат активна и видлива политика на општо прифаќање на половата перспектива во сите политики и програми, така што пред да се донесат одлуки, ќе се направи анализа на ефектите врз жените и мажите, соодветно“.

¹ Поради неможноста од точно преведување на овој термин од англиски јазик на матичниот јазик, поголемиот дел од државите ја користат англиската верзија. Во Република Македонија овој концепт се преведува како полово интегрираност, инкорпорираност, стојалиште, перспектива, процесирање. Поради непостоене соодветен пандан на овој термин во македонскиот јазик во текстот се користи изворниот термин.

² Четвртата светска конференција за жени се одржа од 4 до 15 септември 1995 година во Пекинг, Кина, во организација на Обединетите нации. На оваа конференција 189 држави ги усвоија Пекиншката декларација и Пекиншката платформа за акција со кои се постави единствена програма за еднаквост во 12 критични области.

Во дефиницијата на Програмата за развој на Обединетите нации (UNDP) се истакнуваат следните компоненти: „Земањето предвид на половите прашања во сите политики, програми, административни и финансиски активности и организациски постапки, со што се придонесува кон длабока организациска трансформација. Внесување на резултатите од социо-економските и од политичките анализи во сите процеси на донесување одлуки во организацијата и следење на резултатот. Тука влегуваат и главните одлуки за политиката на организацијата и секојдневните мали одлуки при спроведувањето.“³

Во рамките на Европската Унија, овој концепт за прв пат се спомнува во Третата програма за акција за еднакви можности,⁴ но, сепак, не се реализираше за време на Програмата (1991-1996).⁵ Во познатата Комуникација на Комисијата до Советот и Европскиот парламент за вклучување на еднаквите можности за мажите и жените во сите политики и активности на Заедницата да-

³ За подетални информации види <http://www.undp.org/gender/>.

⁴ Commission communication concerning the Third medium-term action programme on equal opportunities for woman (1991-1995), COM (1990) 449 final.

⁵ Pollack A. M. and Burton H. E., "Mainstreaming Gender in the European Union", Harvard Jean Monnet Working Paper (2000), <http://www.jeanmonnetprogram.org>.

дена е следната дефиниција: „Половата перспектива (Gender Mainstreaming) вклучува неограничувачки напори за промовирање полова еднаквост со мобилизирање на сите политики и активности заради постигнување еднаквост, преку активно и отворено вклучување на можните последици за положбата на мажот и жената уште во самата фаза на нивна подготовка. Уште повеќе, овој концепт не значи само дека програмите и финансиските извори на Заедницата се попристапни до жената, туку вистинска мобилизација на правните инструменти, финансиските извори и аналитичките и организациски капацитети на Заедницата во насока на промовирање балансиран односи меѓу мажите и жените во сите области“.⁶ Два елемента од оваа дефиниција се особено значајни: промовирањето полова еднаквост мора да се вклучи уште во самата подготовка на сите програми и активности и, второ, мора да има вистинска мобилизација на сите капацитети на Заедницата.

Усвојувањето на овој концепт во политиките на Европската Унија е резултат на неколку фактори. Како прво, во овој период Европската Унија го доживува третиот праг на проширување со Австрија, Финска и Шведска (1995) кои веќе имаа практично искуство во спроведувањето на овој концепт на национално ниво. Под притисок на нивните претставнички, Европската комисија продуцира годишен извештај за еднаквоста на мажите и жените во Европска-

та Унија. Од тогаш, Европската комисија редовно известува за примената на поставените цели и мерките кои треба да се преземат за вклучување на половото прашање во сите политики и активности на Унијата.

Вториот значаен факт, кој влијае да се прифати концептот токму во овој период, е стапувањето во сила на Договорот од Амстердам.⁷ Договорот и формално-правно пропишува обврска за државите-членки за вклучување на концептот во сите политики и активности.⁸ Конечно, овој концепт се зајакна и со толкувањето на Европскиот суд на правдата во пресудите Kalanke и Marschall⁹ со што de facto се допушта позитивна дискриминација¹⁰ во корист на помалку претставениот пол.

Покрај законодавната рамка за полова еднаквост и позитивните акции, вклучувањето на половото прашање во сите политики и активности Gender Mainstreaming е концепт кој ветува најмногу во остварувањето еднакви можности во Европската Унија.

Областа на вработување како case study

Областа на вработување е земена како case study со оглед на фак-

⁶ Communication from the Commission for incorporating equal opportunities for women and men into all Community policies and activities, COM (96) 67 final. Brussels, 21 February 1996.

⁷ Целосниот назив на Договорот гласи: Амстердамски договор за измени на Договорот за Европска Унија, договорите со кои се основани европските заедници и редица акти поврзани со нив. Договорот е свечено потпишан на 2 октомври 1997, а стапил во сила на 1.5.1999 година.

⁸ Види ги член 2, 3 и 13 од Амстердамскиот договор. Текстот на Договорот види го на <http://eur-lex.eu/en/treaties/index.htm>

⁹ Case C-450/93, Kalanke v. Freie Hansestadt Breen, 1995, ECR I-3051, Case C-409/95, Helmut Marschall v. Land Westfalen, 1997, ECR I-6363.

¹⁰ Се користат и термините афирмативни акции, позитивни акции, обратна дискриминација, преодни мерки.

тот дека Европската Унија од своето формирање води грижа за остварување високо ниво на вработеност во државите-членки и усогласување на животните и работните стандарди за сите граѓани на Унијата.

Најрадикалните промени се случуваат со стапување во сила на Договорот од Амстердам кој воведува нов наслов посветен на вработеноста и социјалната политика.¹¹ Внесувањето на овој наслов во Договорот од Амстердам е резултат на напорите на владите и социјалните партнери да се реализираат препораките усвоени на самитот во Есен.¹² Овие препораки треба да промовираат одржлив раст без инфлација и високо ниво на вработеност, стабилност на цените, реформи на пазарот на труд и економските политики на државите-членки.

Со Амстердамскиот договор се формира Комитетот за вработување¹³ кој има советодавен статус во координирањето на економските и социјалните политики на државите-членки на Унијата. Задачата на Комитетот е да врши мониторинг на економските политики и економската ситуација во државите-членки и да дава мислење по барање на Советот или Парламентот или по сопствена иницијатива за прашања од областа на вработување.

Почнувајќи од 1998 година, Европската комисија креира Насоки за вработување за економските политики на државите-членки на годишно ниво. Овие Насоки за вработување

покриваат четири области од кои за остварување половина еднаквост најважен е столбот кој предвидува зајакнување на политиките за еднакви можности на пазарот на труд. Врз основа на Насоките за вработување во државите-членки се изработуваат национални планови за вработување, кои се усогласени со Насоките за вработување. Европската комисија, преку заеднички извештај за вработување кој се усвојува на годишно ниво, ги анализира националните планови за вработување. Иако правно неопврсвачки, националните планови за акција и извештаите извршија големо влијание во националните политики.

Во Насоките за вработување акцент се става и на подобрување на перспективите за вработување на жените со што за прв пат половиот концепт се вклучува во националните планови за вработување на државите-членки. Со тоа државите-членки имаат обврска редовно да ја известуваат Европската комисија за постигнатиот напредок во елиминирање на половите разлики во поглед на пристапот при вработувањето, работните услови и стручно оспособување.

Во извештаите на Комисијата за спроведувањето на Насоките за вработување во државите-членки се забележува недоволна ангажираност на државниот инструментариум за исполнување на еднаквите можности. Преку препораките кои Европската комисија ги упатува до државите-членки се инсистира на континуирано создавање услови за еднакви можности на мажите и жените во областа на вработување. Сепак,

¹¹ Anne G. "UNSOCIAL EUROPE, Social Protection or Flexploitation", Pluto Press, 2004, pp. 67-71.

¹² Blainpain. R. "EC Labor law", Kluwer Law International, p. 192.

¹³ Council Decision N. 2000/9/EC, O.J. L 29/21, 4 February 2000.

очигледна е реторичката прокламација за спроведување на еднакви можности, но не и конкретна реализација. Отсуствуваат применетите политики и индикатори за мониторинг.

Со усвојувањето на ревидираната Лисабонска стратегија за вработување,¹⁴ Европската Унија постави нови приоритети на пазарот на труд до 2010 година, и тоа, остварување просечна општа стапка на вработеност во Европската Унија од 70%, најмалку 60% за жените и 50% за повозрасните работници (55-64), како и намалување на невработеноста и неактивноста. За остварување на овие цели, државите-членки се судруваат со нови предизвици. Неопходна е експлицитна политичка волја и институционална обврска на највисоко ниво за спроведување на концептот; издвојување на соодветен буџет за подготовка на стратегии за вклучување на половото прашање во сите области и продуцирање експерти за спроведување на изработените стратегии и применетите политики.

Предизвици за Република Македонија

Република Македонија води активна политика во областа на вработувањето и подобрувањето на општата стапка на вработеност, за подигнување на животниот стандард и работните услови. Сепак, изминатите години на транзиција придонесоа за зголемување на стапката на невработеност и дискриминација

на пазарот на труд за одредена категорија работници. Предизвикот за Република Македонија лежи во изнаоѓање механизми за оспособување на невработените и активно вклучување на помалку претставените лица во работниот процес.

Во таа насока, Министерството за труд и социјална политика ја усвои Националната стратегија за вработување до 2010, заедно со Националниот акционен план за вработување за периодот од 2006 до 2008. Со овие планови се поставија стратешките цели за остварување поголема еднаквост во областа на вработувањето. Националната стратегија за вработување ги инкорпорира политиките на вработување од ревидираната Лисабонска стратегија и Интегрираните насоки на ЕУ за раст и развој.

Со усвојувањето на новиот Национален акционен план за вработување за периодот 2008-2010 се очекува стапката на вработеност на жената во Република Македонија да изнесува 38% до 2010 година (наспроти 60% во Европската Унија). Ваквата состојба се должи на помалата вклученост на жените од ромска, албанска и турска националност во областа на вработување, но се прават напори преку образовниот процес да се зголеми и нивното учество на пазарот на труд.

Во насока на постигнување на зацртаните цели во Националната стратегија за вработување, *prima facie* обврски за надлежните органи во наредниот период треба да бидат:

- натамошно хармонизирање на македонското законодавство со

¹⁴Presidency Conclusions, Brussels, 22, 23 March 2005, 7619/1/05 REV 1.

- законодавството на Европската Унија,
- преземање мерки за усогласување на професионалниот со приватниот живот,
  - реформи кај мали и средни претпријатија и развој на женското претприемништво,
  - обезбедување пристап до услуги за грижа за деца по поволни цени.

Заклучок:

Европската Унија води активна политика кон вклучувањето на половото прашање во областа на вработување и реализирањето на еднаквиот третман при вработување, стручното оспособување и работ-

ните услови. Со усвојувањето на ревидираната Лисабонска стратегија за вработување 2005-2010 година, Европската Унија презема активности за остварување на зацртаните цели на пазарот на труд и зголемување на стапката на вработеност на жената. За таа цел, половото прашање е вклучено во националните планови за вработување согласно со ЕУ Насоките за вработување, со што државите-членки се обврзани да ја известуваат Европската комисија за постигнатиот напредок. Предизвикот за државите-членки лежи во натамошно имплементирање на законодавството за полова еднаквост и зголемување на свеста за еднаквите можности на сите државјани на Унијата.

Abstract

The European Union pursues an active policy in the field of employment and the implementation of equal opportunities in respect to employment, training and working conditions. Following the adoption of the revised Lisbon Employment Strategy 2005-2010, the European Union has undertaken different activities for the realization of the set objectives for the labor market with a priority to create a more attractive place for investment and work, knowledge and innovations for growth and creation of more and better jobs. The objective of this article is to make a comparison between the approaches of the European Union *vis a vis* the Republic of Macedonia in reference to the inclusion of the gender issue in the area of employment. Namely, this paper elaborates on the challenges and perspectives for the woman as a less represented sex in the field of employment in terms of leveling the differences in the European labor market.

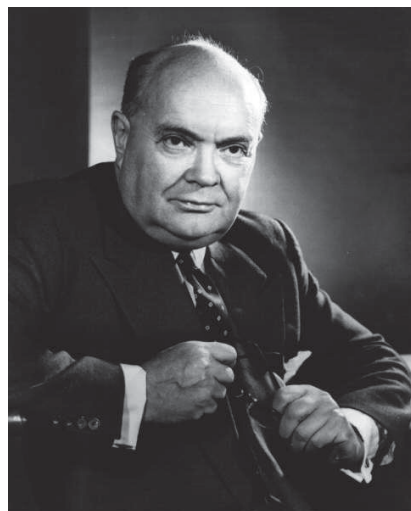
Господин Европа Пол Хенри Спак (1899-1972)

Васко Наумовски

Остварувањето на европските идеали е цел на исклучително голем број индивидуалци и групи од сите сфери на општествата на Европскиот Континент. Меѓу малкумината кои се издвојуваат е и еден од „основачките татковци“ на Европа – Пол Хенри Спак. За туристите во Брисел ова е само име на една од зградите на Европскиот парламент, но покрај Моне, Шуман, Аденауер и Де Гаспери, Спак е можеби најзаслужниот за основањето и развојот на европските заедници.

Неговите семејни корени веројатно биле пресудни и тој да се занимава со политика, покрај неговиот дедо, вујко и мајка. Во своите рани триесетти години станува министер во белгиската влада, кога започнува неговата долга и плодна политичка кариера во Белгија. На функцијата министер за надворешни работи бил избран дури десет пати, а четири пати бил избран и за премиер на Белгија.

За време на Втората светска војна станува силен поборник за создавање царинска унија меѓу Белгија, Холандија и Луксембург. Иако е најпознат како поборник за обединување на Европа, Спак е заслужен и за почетниот развој на други организации – во 1945 е претседател на првото Генерално собрание на Обединетите нации, а во 1946 година е избран за претседател на пр-

вата сесија на Консултативното собрание на Советот на Европа. Исто така, во периодот 1957-1961 година ја извршува функцијата Генерален секретар на НАТО. Децении подоцна, можеме да заклучиме дека организациите во чишто почетоци бил вклучен и Спак, иако на различен степен, остануваат успешни и денес.

Обединетите нации, иако со релативизирана улога во последните години, остануваат уникатна организација чишто принципи и стандарди сè уште претставуваат столб на меѓународните односи и меѓународното право. Вклучувајќи 47 држави-членки со повеќе од 800 милиони Европејци, Советот на Ев-

ропа низ годините придонесе за афирмација и заштита на човековите и малцинските права, борба против корупцијата, независноста на медиумите, итн. Северноатлантскиот пакт, пак, и денес останува најмоќната воена алијанса чиешто цели, иако модифицирани после крајот на студената војна, се насочени кон обезбедување траен мир, стабилност и напредок во сè поголем број региони во светот. Заедно со Черчил и Де Гаспери, Спак во 1948 година е избран и за почесен претседател на Европското движење, организација којашто одиграла значајна улога во повеќе етапи на европското обединување.

Во однос на создавањето на европските заедници, Спак е првиот претседател на Заедничкото собрание на Европската заедница за јаглен и челик (ЕЗЈЧ) – институцијата претходник на Европскиот парламент. Оваа прва европска заедница и нејзиниот успех послужија како инспирација за проширување на областите на интеграцијата во подоцнежниот период – процес што доведе до создавање и на Европската Унија (ЕУ) во 1992 година. Институционалната структура на ЕЗЈЧ го даде и моделот за институциите на сите останати заедници кои, со повеќе прилагодувања, успешно функционираат до денес.

Меѓу позначајните аспекти на неговото делување во европската интеграција е и улогата на конференцијата во Месина, кога му е доделена одговорноста за подготовка на извештај за создавање на заеднички пазар. Резултатите од оваа негова задача, преточени во докумен-

тот познат како Извештајот на Спак,¹ беа суштински за создавање на двете нови европски заедници – Европската економска заедница (ЕЕЗ) и Европската заедница за атомска енергија (Евроатом) во 1957 година.

При овој процес всушност се воспоставува и начинот на реформа на договорите на заедниците и во наредните неколку декади. Имено, најголем дел од преговорите за измена на договорите и/или за усвојување на нов документ се водат пред почетокот на меѓувладините конференции, а на конференциите се прават завршните усогласувања. Во овој период се водат вистинските преговори и се подготвува завршен извештај кој всушност ја сочинува основата за работата на конференцијата и во кој се предлага суштината на предвидените измени. Овој метод во литературата е познат токму како Спаков метод на преговарање. Меѓу описите за неговата способност за преговарање е и оној дека „Спак е целосно способен да ве заклучи во канцеларија и да ви порача 'Господа, нема да излезете сè додека договорот не е потпишан'“.² За секоја измена на европските договори неопходна е согласност на сите држави, усогласување на ставовите и компромиси од сите страни. Клучниот елемент на процесот е во изнаоѓање на формула која ќе ги задоволи сите, и токму тука лежи успехот на модераторството на Спак.

¹ Intergovernmental Committee on European Integration. The Brussels Report on the General Common Market, <http://aei.pitt.edu/995/>.

² The TIME Magazine, Monday, 24 December 1956.

Заедничкиот пазар е суштината на европската економска соработка, и токму со Римските договори започнува патот на интегрирање на пазарите на државите-членки на заедниците, процес што многу подоцна ќе кулминира со прифаќање на заедничка европска валута.³ Во реализацијата на визиите на Спак и неговите современици можеме да го видиме и аспектот на постепеност во европската интеграција – сите цели се реализираат чекор по чекор, во согласност со околностите, политичките и економски приоритети, но секогаш со јасно зацртана

крајна цел – што поблиска унија меѓу европските држави и нивните народи.

Иако Пол Хенри Спак е меѓу ретките политичари заслужни за основањето и почетниот развој на европските заедници кои не припаѓаат на демохристијанското семејство, но тоа ни малку не го намалува неговото значење.⁴ Напротив, тоа е показател дека големината на европската идеја не познава идеолошки разлики и истата е супериорна во однос на сите други политички аспекти, дури и за еден „болшевик во вечерен костум“.⁵

³ Еврото како заедничка валута започна да се употребува во 2002 година.

⁴ Сепак, премиерот на Белгија во времето на потпишување на договорот за ЕЗЈЧ, Пол ван Зиланд, припаѓа на Демохристијанската партија.

⁵ The TIME Magazine, Monday, 24 December 1956.

Abstract

The realization of the European ideals is the goal of a large number of individuals and groups from all spheres of the societies on the European continent. One of the “founding fathers” of Europe – Paul Henri Spaak is among the few exceptional people in this domain. For the Brussels’ visitors, it is just a name of one of the European Parliament buildings, but together with Monet, Schuman, Adenauer and de Gasperi, Spaak is probably the most important person for the foundation and development of the European communities. His long-lasting mandates in the Belgian government, posts in the UN, the Council of Europe and NATO demonstrate his wide experience and expertise, which contributes to his prominence and importance for Europe and the world of international organizations. Although he did not belong to the Christian-Democratic family like the other prominent Europeans in the early stage of the unification, his career testifies to the fact that the European idea is superior to political differences, even in the case of a “Bolshevik in a dinner jacket”.

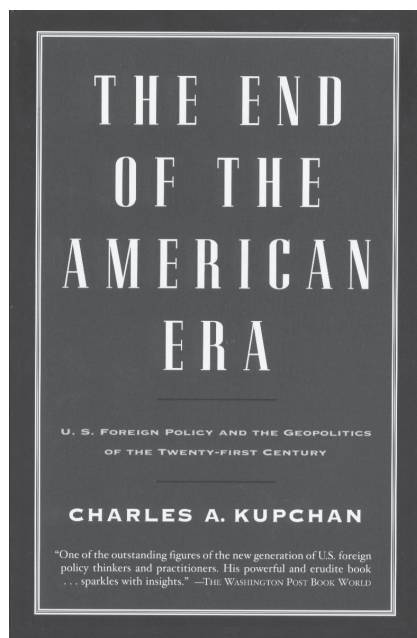
Крајот на американската ера: Американската надворешна политика и геополитиката на 21 век¹ од Чарлс А. Капчан²

Ана Чупеска

The End of the American Era; U.S. Foreign Policy and the Geopolitics of the Twenty-first Century, Charles A. Kupchan, 2002

Крајот на американската ера е прв пат издадена во ноември 2002 година и доживува неколку светски промоции, воедно е и олицетворение на DECLINE тезите.³ Нејзиниот супстрат ниту е застрашувачки ниту е идеалистички, напротив, фактите на надворешнополитичкиот живот сè повеќе ја потврдуваат реалистичката концепција. Во таа смисла доволно е само да ги погледнете насловите во Foreign Affairs каде ќе видите дека минимум две третини од магазинот се посветени на некоја од варијантите на DECLINE дискурсот.⁴

Она што професорот Капчан во оваа книга го изложува е една реалполитичка слика за тоа дека: *Америка мора да создаде грандиозна стратегија за светската транзиција,*

со неколку центри на моќ, и дека тоа треба да го стори додека сè уште е најмоќна и најсилна, бидејќи потоа ќе е предоцна.

Имено, глобализацијата, т.е. другото име за Рах Америсана, наидува на сè поголеми отпори (кај муслиманите на Блискиот Исток, во Европа – особено Франција) и истата ќе предизвика нов натпревар за светска суперсила.

¹ Оригиналниот наслов на книгата е The End of American Era; U.S. Foreign Policy and the Geopolitics of the Twenty-first Century.

² Американски надворешнополитички аналитичар и професор за меѓународни односи на Georgetown универзитетот, а нам ни е познат поради фактот што интензивно се занимава со прашањата кои се актуелни на Балканот, особено по сецесијата на СФРЈ.

³ Тие тези не се новина во реал-политиката и имаат многу застапници меѓу врвните надворешнополитички аналитичари од светски ранг.

⁴ На пример, во бројот мај/јуни 2008 насловите се следниве: *Is America in Decline?*; *The age of nonpolarity what will follow U.S. dominance*, од Р. Н. Хаас; или *The Future of American Power; How America can survive the rise of the rest?* од Ф. Закарија и многу други.

За сегашноста⁵ Капчан вели дека САД ја игнорираат неопходноста да имаат *Грандиозна стратегија* за самозаштита, но и да го зачуваат меѓународниот поредок, со што пропагира интервенционализам. За иднината сугерира конкретни рецепти и квалитативни состојки на истата *Грандиозна стратегија*, т.е. каква треба да е. Во таа смисла, на геополитичката светска мапа и во американската улога во тој контекст на прекројување не гледаме униполарна туку мултиполарна дистрибуција на моќ меѓу суперсилите, каде САД не се единствени и преобладаваат. Согласно ова, вели дека е дојден крајот на американската униполарност, бидејќи таквата констелација на монополска геополитичка позиција кореспондира со најмирнодопски историски услови, и дека САД во многу случаи добро ја одиграа (минато време) таквата улога. Наведува неколку примери: Блиски Исток, Кипар, Балкан, Еритреја, и смета дека САД беа клучна сила за обезбедување мир во горенаведените случаи, и дека има многу битна позиција во НАТО, ММФ, СТО, дополнително, доларот стана доминантна валута, заради што и американизацијата се еквализираше со глобализација.

Но, на агендата на надворешната политика на САД беа и Руанда, Сомалија, БиХ, Тимор, СИДА-та итн., а за овие сериозни теми униполарниот момент, иако сè уште е тука, Капчан смета дека нема и дека не може да трае долго. Потенцира дека еврото

веќе неколку пати скока над доларот заради тоа што *Европа на глобалната сцена е сè поактуелна и стана силна финансиски, директен резултат од тоа е: променетиот карактер на американскиот интервенционализам, односно САД не може повеќе да се светски чувар.*⁶

Дури и самата екс-активна американска интервенција беше значително унилатерална, со што САД си дозволија оградување од Кјото и Антибалистичките договори, а овие нејзини потези донесоа и силна светска опозиција особено во ЕУ, такашто вториов ентитет стана соодветен контрапункт на САД. Оттука, очигледен е мултилатералниот интервенционализам во светот, за разлика од претходниот, исклучително американски, унилатерален, кој подразбираше положба САД да останат сами во кампањата против Тајван или Ал Каеда после 11 септември 2001 год.

Во овие ситуации деликатноста на *држ-не-дај* ситуацијата се сведе на т.н. *темпорална солидарност за САД* од страна на ЕУ, Русија и Кина. Затоа, европскиот и азискиот подем донесоа и пад на американскиот интервенционализам, додека геополитичките расцепи денес се на линија: Северна Америка – Европа – Источна Азија.

Глобализација и американизација; *The global market will soon suffer from too little America.*

Кога Капчан го критикува Фридман (поборникот на глобализација-

⁵ Сегашноста како поим овде е дискутабилна, бидејќи книгата е објавена 2002, а авторско дело од овој вид подразбира минимум неколку години претходен интелектуален ангажман.

⁶ Во овие погледи Капчан не изостанува од размислите на неговите колеги Кисинџер и Клинтон.

та), со аргументација втемелена на примерот со чинот на апсењето на Слободан Милошевиќ, т.е. неговата неспособност да ја монополизира мобилната телефонија заради глобализацијата, ни разјаснува многу нешта. Вели дека основна „утка“ кај Фридман е тоа што тој се фокусира на темпорални, а не долгорочни мировни решенија, или, капчановски: *глобализацијата не е исто што и светски мир*. Таквиот став е илузија и е опасен, само дополнително може да ги интензивира агесиите спрема американските граѓани. Доблесен и свесен, авторот признава дека економската глобализација придонесува да најголемиот странски инвестициски импут во САД доаѓа од Европа и со ова повторно нè навраќа кај DECLINE тезата и пишува дека *глобализацијата во поволни времиња трасира стабилност и просперитет, но во неповолни продуцира сиромаштија и агесија* (на пример, САД многу придонесоа во спречувањето на финансиските кризи во 90-тите), но доколку има наредна слична светска епизода на небезбедност, а во услови кога САД не сакаат да се светски чувар на глобалниот пазар, outcome-от ќе е сосема поинаков, интензитетот на кризата ќе е поголем заради специфичноста на вчудоневидувачката брзина на ширење. Смета дека постои апсолутна несигурност во овакви услови на меѓузависност и на иницијално-прогресивна информатичка револуција, каде ултра-слободниот, неконтролиран проток на информации повеќе штети отколку што користи, и истиот не е гарант за толерантност и демо-

кратско владеење, напротив, неодговорните лидери имаат златна шанса за пропагирање и промоција на деструктивни идеологии. Овие нешта се силен потенцијал за опасна варијанта на светската социоекономска нееднаквост, односно метастаза на низа проблеми низ светот (пример за ова е американската трагедија од 11 септември 2001 год.)

Професорот е на мислење дека американизацијата не е блокатор на глобализацијата, туку дека глобализацијата е само нуспродукт од волјата на Америка да ја одржи стабилноста на глобалниот пазар. Опасноста тука не пристигнува од изедначувањето на глобализацијата и американизацијата, туку од нивната диференцијација, или, интервенциите што ЕУ и Азија ги прават на глобалниот пазар, и повторно во негов манир, заклучува „*The global market will soon suffer from too little America*“.

Демократијата и национализмот на меѓународната сцена

Дека извозот на либерални демократии ги шири мирот и просперитетот во светот не е издржана туку е дискутабилна теза, според Капчан. И САД и Норвешка се демократии но немаат исто количество моќ, а немаат ниту ист статус. Исто така и Кина не е демократија, но има многу поголемо влијание од други демократски општества. Опасност од национализми постои насекаде, особено од пан-европскиот национализам, и борбите за независни

држави и нивно признавање низ светот иритираат и се претвораат во компетитивни спорови.

Подемот на Европа и релацијата со САД; Вашингтон, како и Рим, е принуден да е сведок на градуалната дифузија на моќ надвор од империјалниот центар, додека Европа, како и Византија, станува независен центар на моќ

Ковенционални причини поради кои ЕУ е во подем, чија крајна консеквенца е ефектот за крајот на униполарната САД, се неколку.

ЕУ ќе се фати во костец со САД не само поради економскиот прогрес туку поради тоа што односното нешто го изведува заедно со САД, дури има и импресивни ресурси и силен интелектуален капитал. Соработката на ЕУ со атлантските демократии е очигледен факт кој е резултат на нивната заедничка историја и ист систем на вредности.

Но, според Капчан, САД и Европа за време на Светската војна заеднички го легитимизираа изразот ЗАПАД, и тоа како еден пол, поради што Европа остана без алтернатива, односно нејзе ѝ беше потребна одбрана од Исток. Бидејќи сега нема таков вид асиметричност, овој претходен униполарен ЗАПАД се раслојува на два дела, САД и ЕУ. Авторот овде компаративно ги посочува примерите за Римската Империја, односно поделбата на Константинопол, или иста религија, заеднички непријатели, длабоки врски внатре, се делат на линија Константинопол – Рим, или денес Вашингтон – Брисел.

Европската интеграција е еден од најважните аспекти на геополитиката на 20 век. Таа успешно спречува воен конфликт меѓу Британија, Франција Германија и др. веќе 50 години. Повеќе од 40% од населението во ЕУ се идентификува со неа,⁷ 70% даваат поддршка за ЗНБП, 75% е процентот на интерната трговска размена, Airbus е конкурент на Boeing, Nokia е подобра од Motorola, Bertelsmann-овиот индекс го надмина оној на Randomhouse, и еврото е поарно од доларот. Европскиот влезен капитал во САД е вистински бомбардер и е база за американскиот declining фактор.

Вашингтон, како и Рим, е принуден да е сведок на градуалната дифузија на моќ надвор од империјалниот центар, додека Европа, како и Византија, станува независен центар на моќ. Наредниот пол, Азија (Кина, Индија, Кореја) е оној кој е идеолошко-геополитички различен.

Грандиозната стратегија; поместувањето на дел од одговорностите од САД на ЕУ треба да е примарна цел на новата американска стратегија, но ризикот од ова воопшто не е мал

Насоките и коментирањето, заедно со препораките, за релацијата САД – ЕУ, професорот ги разгледува највеќе околу прашањето за тоа која е најдобрата политика за САД, аргорос трансформацијата, дури и

⁷ Овој процентуален податок е поинаков во книгата на Збигњев Бжежински, *Геостратешка тријада*. Всушност, Бжежински вели дека таква идентификација воопшто и не постои.

под услов моќта да е дистрибуирана подеднакво меѓу трите, САД, ЕУ и Источна Азија.

Капчановата *Грандиозна стратегија*, т.е. Стратегијата на веков, за САД е неопходна за да трансформацијата на линијата уни-мултиполарност биде неконфликтна. Затоа: 1. САД мора да се соочат со крајот на сопствениот униполарен интернационализам, и мора да на вежбаат стратешки отпор, мора да се воспостават силни, цврсти и доверливи институции и мора да се консолидира општествената интеграција во контекст на промоција на фамилијарност, доверба и заеднички идентитет; 2. горенаведените основи треба да се императив за САД во мултиполарниот свет за да се избегне меѓународен конфликт, т.е. да се база за новиот либерален американизам; 3. САД треба да испратат сигнал дека се позаинтересирани за мир отколку за доминација преку тоа што ќе отворат простор за другите центри на моќ, а со тоа ќе може да се проценат ситуациите кога и на каков начин треба да се преземаат меѓународни одговорности и интервенции; 4. Во однос на Европа, САД треба да го прифатат нејзиното сè поголемо учество и автономија, и да се среќни што со *традиционално блиската Европа* имаат соработка и делат одговорности. Америка мора да ја поддржи евроинтеграцијата во сите нејзини аспекти, вклучувајќи ја и одбраната и да ѝ разјаснат дека се подготвени и волни за соработка со тоа што на ЕУ ќе ѝ доделуваат и префрлаат поголеми одговорности, особено во рамките на НАТО; 5. ЕУ и САД заеднички треба да работат

во 2 зони: 1) мирна консолидација на ЈИЕ⁸ и 2) Руска интеграција во Европа.⁹ Капчан вели дека на ЕУ ова ѝ е најпроблематичната зона.

Регионална азиска интеграција е супер решение за мирен мултилатерален свет; сугестија за *peace in parts*¹⁰

Азиските земји сè уште се зависни од САД и гаат илузии на глорификација на Втората светска војна и не се соочиле како треба со фактите на историјата (Јапонија особено). За Кина е прерано да се третира како стратешки партнер, и САД по ова прашање треба да имаат *wait and see* став, бидејќи таа треба доста внимателно да се акомодира во супер сила, притоа погледот треба да е насочен на нејзините евентуални агресивни намери. Ова подразбира троделна стратегија за САД: 1. промена на американската дипломатска активност во Азија со фокус кон темите Тајван и нуклеарно вооружување и заземање цврст став во однос на темите кои ќе ги определи како централни, на пр. тероризмот; 2. да се интензивираат веќе утврдените заеднички интереси во сферите како

⁸ Прашањето на Република Македонија го разгледува во регионалниот сецесииски балкански контекст и смета дека нашата земја има шанса да остане мултиетничка и мирна, но за тоа се неопходни внимателен мониторинг од страна на меѓународната заедница и силен ангажман на нашите влади во подобрување на статусот и правата на албанското етничко малцинство.

⁹ За Русија, балтичките земји и земјите од Централна Европа смета дека имаат потенцијал да придонесат за колективната безбедност во НАТО и претпоставува дека до 2010 Русија ќе добие иницијален датум за асоцијација, бидејќи таа е врвен приоритет за ЕУ. Поместувањето на дел од одговорностите од САД на ЕУ треба да е примарна цел на новата американска стратегија, но ризикот од ова не е мал.

¹⁰ Терминологијата за тезата *peace in parts* е позајмена од Јозеф Хај.

што се Корејскиот Залив, трговијата и размената; 3. да помогнат во надминувањето на кинеско-јапонскиот расцеп и кај реконсилијацијата на Северна и Јужна Кореја. Затоа регионална азиска интеграција е супер решение за мирен мултилатерален свет, каде ЕУ, САД и Азија ќе воспостават најовски *peace in parts*.

За дигиталната ера; *face to face* политиката се заменува со *politics via internet*.

Бидејќи сега е веќе крај на ерата на индустрискиот капитализам, демократските републики и нациите-држави, ерата во која САД имаа огромна светска улога, а сме сведоци на поместувањето кон дигитална ера, фактов е фактор и за очигледната промена на општествено-политичките институции.

Капчан, за анализа на дигиталната ера ја употребува т.н. *Теорија*

¹¹ На пример, во номадската ера има слаби институции односно примитивни заедници; во агркултурната ера постои посилна социјална кохезија и стратификациски општествен живот; индустриската ера е соочена со политичко, социјално и економско поврзување и нуди демократски републики и национални идентитети; додека во дигиталната ера, Америка е примарен субјект и нејзин основоположник, поради што исклучително брзо ја вклучи дигитализацијата во општеството, економијата, политиката и во војувањето.

на историски промени и нејзината суштина (своевиден марксистички дискурс), дека комплексноста на општествено-политичките институции варира во зависност од институционалната легитимизација и конструкција, но и од институционалната делегитимација и детериторијација.¹¹

Проблемот е тоа што технолошкиот прогрес е секојдневие, и има квантитативен а не квалитативен импакт врз начинот на производството.

Сè уште е прерано да се зборува за сите *стресови* кои се предвидуваат за дигиталната ера врз американската демократија, но очигледно е, на пример, дека цивилните поврзувања од дигитален вид ја слабеат нацијата-држава, и дека малите *bio-tech* фирми, Интернетот и *start-up* овите, можно е да станат клучни за економските иновации.

Исто така, слабеат граѓанските активности, а и *face to face* политиката се заменува со *politics via internet*. Тоа подразбира атомизација на политичкиот живот, зголемена општествена изолација и не индивидуализам туку алиениран граѓански атомизам.

Abstract

The End of the American Era by Charles A. Kupchan (2002) is a pure example of the *decline* thesis in the field of IR analysis. The author claims that the USA should make a Grand Strategy for the impetus needed for the world in transition, which has several powerful points. This Grand Strategy should be implemented urgently, since the USA is still the most powerful, and Europe is currently a very relevant financial power. The character of the American interventionism is changed and America does not want to be the global policeman anymore. The EU and Asia are rising powers, and that is

the reason for the decline of American power. The current geopolitical structure lies along the line North America- Europe- East Asia.

Kupchan maintains that the global market will soon suffer from too little America and globalization is not the same as world peace; he adds that this kind of position is an illusion, and that one can speak of intentions for aggression. Economic globalization is the most important determinant for the European foreign input in the USA and the ultimate consequence for the declining America. Globalization in peaceful times upholds stability and prosperity, but in a contrary situation, globalization promotes poverty and aggression. The conclusion is that the global market will soon suffer from too little America.

Speaking of the Grand Strategy, Kupchan gives detailed directions for action in the international arena, and some of these are of special interest to us. The obligations delivered by USA to EU should be the primal objective of the Grand Strategy, but the risk of this kind of transfer is great. The USA should also send a clear signal that it is interested in peace, not in dominance. This will be achieved when the USA makes room for the other powers in situations where international intervention is necessary. The EU and USA should be and should work hard together in two crucial areas: 1. peaceful consolidation of SEE; 2. Russian integration in the EU. The Macedonian question in this book is perceived through the prism of the regional secession processes in the Balkans. Kupchan thinks that our country, the Republic of Macedonia, has a chance of remaining a peaceful multiethnic state, but that intensive monitoring by the international community and the local Macedonian Government improvement of the minority rights for the ethnic Albanians is a necessity.

Kupchan states that regional Asian integration is the solution for a peaceful multilateral world, and he puts forward the thesis of *a peace in parts*. He also refers to the contemporary digital era and to the society where *face to face* politics is replaced with *politics via the Internet*.

The North Atlantic Treaty

Преземено од www.pravo.org.mk

Washington DC, 4 April 1949

The Parties to this Treaty reaffirm their faith in the purposes and principles of the Charter of the United Nations and their desire to live in peace with all peoples and all governments.

They are determined to safeguard the freedom, common heritage and civilisation of their peoples, founded on the principles of democracy, individual liberty and the rule of law.

They seek to promote stability and well-being in the North Atlantic area.

They are resolved to unite their efforts for collective defence and for the preservation of peace and security.

They therefore agree to this North Atlantic Treaty:

Article 1

The Parties undertake, as set forth in the Charter of the United Nations, to settle any international dispute in which they may be involved by peaceful means in such a manner that international peace and security and justice are not endangered, and to refrain in their international relations from the threat or use of force in any manner inconsistent with the purposes of the United Nations.

Article 2

The Parties will contribute toward the further development of peaceful and friendly international relations by strengthening their free institutions, by bringing about a better understanding of the principles upon which these institutions are founded, and by promoting conditions of stability and well-being. They will seek to eliminate conflict in their international economic policies and will encourage economic collaboration between any or all of them.

Article 3

In order more effectively to achieve the objectives of this Treaty, the Parties, separately and jointly, by means of continuous and effective self-help and mutual aid, will maintain and develop their individual and collective capacity to resist armed attack.

Article 4

The Parties will consult together whenever, in the opinion of any of them, the territorial integrity, political independence or security of any of the Parties is threatened.

Article 5

The Parties agree that an armed attack against one or more of them in Europe or North America shall be considered an attack against them all, and consequently they agree that, if such an armed attack occurs, each of them, in exercise of the right of individual or collective self-defence recognised by Article 51 of the Charter of the United Nations, will assist the Party or Parties so attacked by taking forthwith, individually, and in concert with the other Parties, such action as it deems necessary, including the use of armed force, to restore and maintain the security of the North Atlantic area.

Any such armed attack and all measures taken as a result thereof shall immediately be reported to the Security Council. Such measures shall be terminated when the Security Council has taken the measures necessary to restore and maintain international peace and security.

Article 6¹

For the purpose of Article 5, an armed attack on one or more of the Parties is deemed to include an armed attack:

- on the territory of any of the Parties in Europe or North America, on the Algerian Departments of France,² on the territory of Turkey or on the islands under the jurisdiction of any of the Parties in the North Atlantic area north of the Tropic of Cancer;
- on the forces, vessels, or aircraft of any of the Parties, when in or over these territories or any area in Europe in which occupation forces of any of the Parties were stationed on the date when the Treaty entered into force or the Mediterranean Sea or the North Atlantic area north of the Tropic of Cancer.

Article 7

The Treaty does not affect, and shall not be interpreted as affecting, in any way the rights and obligations under the Charter of the Parties which are members of the United Nations, or the primary responsibility of the Security Council for the maintenance of international peace and security.

Article 8

Each Party declares that none of the international engagements now in force between it and any other of the Parties or any third State is in conflict

¹ As amended by Article 2 of the Protocol to the North Atlantic Treaty on the accession of Greece and Turkey.

² On 16 January 1963 the Council noted that insofar as the former Algerian Departments of France were concerned the relevant clauses of this Treaty had become inapplicable as from 3 July 1962.

with the provisions of this Treaty, and undertakes not to enter into any international engagement in conflict with this Treaty.

Article 9

The Parties hereby establish a Council, on which each of them shall be represented to consider matters concerning the implementation of this Treaty. The Council shall be so organised as to be able to meet promptly at any time. The Council shall set up such subsidiary bodies as may be necessary; in particular it shall establish immediately a defence committee which shall recommend measures for the implementation of Articles 3 and 5.

Article 10

The Parties may, by unanimous agreement, invite any other European State in a position to further the principles of this Treaty and to contribute to the security of the North Atlantic area to accede to this Treaty. Any State so invited may become a party to the Treaty by depositing its instrument of accession with the Government of the United States of America. The Government of the United States of America will inform each of the Parties of the deposit of each such instrument of accession.

Article 11

This Treaty shall be ratified and its provisions carried out by the Parties in accordance with their respective constitutional processes. The instruments of ratification shall be deposited as soon as possible with the Government of the United States of America, which will notify all the other signatories of each deposit. The Treaty shall enter into force between the States which have ratified it as soon as the ratification of the majority of the signatories, including the ratifications of Belgium, Canada, France, Luxembourg, the Netherlands, the United Kingdom and the United States, have been deposited and shall come into effect with respect to other States on the date of the deposit of their ratifications.³

Article 12

After the Treaty has been in force for ten years, or at any time thereafter, the Parties shall, if any of them so requests, consult together for the purpose of reviewing the Treaty, having regard for the factors then affecting peace and security in the North Atlantic area including the development of universal as well as regional arrangements under the Charter of the United Nations for the maintenance of international peace and security.

Article 13

After the Treaty has been in force for twenty years, any Party may cease to be a Party one year after its notice of denunciation has been given to the

³ The treaty came into force on 24 August 1949, after the deposition of the ratifications of all signatory states.

Government of the United States of America, which will inform the Governments of the other Parties of the deposit of each notice of denunciation.

Article 14

This Treaty, of which the English and French texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America. Duly certified copies will be transmitted by that government to the governments of the other signatories.

За авторите

Трајан Басеску е претседател на Романија.

Лулзим Баша е министер за надворешни работи на Албанија.

Давор Божиновиќ – НАТО амбасадор на Република Хрватска

Анри Боне е директор на Фондацијата „Конрад Адеануер“ во Скопје, Република Македонија. По професија е политиколог. Претходно работел во Фондацијата „Конрад Адеануер“ во Киев и Москва. Работел и како експерт за безбедносни прашања во Германската амбасада во Киев и како ОБСЕ набљудувач за време на „Портокаловата револуција“ во Украина.

М-р Сашо Додевски, роден 1973 година. Магистер по меѓународна политика. Магистрал на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во 2004 година. Од 2006 година, докторант на истиот факултет. Поранешен стипендист на Фондацијата „Конрад Адеануер“.

Лазар Еленовски (1971), министер за одбрана на Република Македонија од 2006 година. Дипломирал на Економскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Од март 2001 до декември 2005 ја извршувал функцијата Генерален секретар на Евро-атлантски клуб на

Македонија, а во декември 2005 е избран за претседател на Евро-атлантски совет на Македонија, членка на Атлантската асоцијација (АТА), која обединува 40 национални атлантски асоцијации од Северна Америка до Централна Азија. Иницијатор и потписник на Декларацијата за Евро-атлантско партнерство и соработка помеѓу атлантските асоцијации од Албанија, Хрватска и Македонија во мај 2004 година.

Ана Јеше е програмски директор на ИСС Балкан програм. Ана ги опфаќа политичките трендови на Балканот, безбедносните прашања, како и односите на регионот со НАТО и ЕУ. Има магистрирано во областа на политичките науки при Универзитетот во Болоња.

Марин Лесенски моментално работи како експерт за Програмата за европска политика и граѓанска партиципација на Институтот отворено општество – Софија, а истовремено е програмски директор на Институтот за регионални и меѓународни студии (IRIS) од 1998.

Антонио Милошоски (1976), министер за надворешни работи од 2006. Член е на Извршниот комитет на политичката партија ВМРО-ДПМНЕ. Дипломирал на Правниот факултет во Скопје 1999, а магистрал во Германија во 2002, каде моментално

е докторант во областа на политичките науки. Од 1999 до 2000 бил Шеф на кабинетот на Доста Димовска, вице-премиер на Владата на Република Македонија, а од 2000 до септември 2001 бил портпарол на Владата на Република Македонија. Од 1997 до 1998 Милошоски бил потпретседател на УМС на ВМРО-ДПМНЕ.

Васко Наумовски, доцент на Факултетот за меѓународни односи, политика и европски студии на Њујорк универзитетот Скопје; дипломирал, магистрирал и докторирал право и право на ЕУ на Правниот факултет „Јустинијан Први“ на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје; магистрирал европски студии на Рајнскиот универзитет „Фридрих Вилхелмс“ во Бон, СР Германија; претседател на Институтот за европски и меѓународни студии – Скопје.

Дорис Пак, родена 1942, претседавач на Делегацијата за односи со Југоисточна Европа, член на Европската народна партија ЕНП – ЕД групата во Европскиот парламент.

Јелена Петровиќ е независен истражувач, се занимава со теми поврзани со процесите на евро-атлантските интеграции на земјите од Западен Балкан.

Марко Савковиќ е истражувач/соработник при Центарот за односи меѓу граѓанскиот и воениот сектор со седиште во Белград.

Душан Спасојевиќ бил на позицијата меѓународен секретар на Демократската партија до јули 2005. Исто така бил советник за надворешна политика на претседателот на Република Србија како и заменик претседавач на Координативното тело за општините Прешево, Бујановац и Медвеѓа. Во моментот, Спасојевиќ е државен секретар за одбрана, во раководство на Одбранбената политика на Република Србија.

Билјана Чавкоска е родена 1981 година. Дипломирала и магистрирала во областа на меѓународното право при Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје. Денес работи како асистент на Првиот приватен универзитет – ФОН.

Ана Чупеска, родена 1981, постдипломец на меѓународна политика на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје, демонстратор по предметот политичка социологија, координатор за прва година на политички студии и координатор на проектот „Поинаку за политиката“.

Д-р Бенјамин Шреер, водител на истражувачкиот тим при Универзитетот во Констанц, Германија.